PAMĚTNÍ KNIHA
obce
Studené

Kronika

obce Studené

Úvod.

Vezme-li v budoucnu někdo do ruky kronikou městyse Studená, pozná se, že současná kronikářské záznamy v obci začínají teprve rokem 1959 a rejmená, že období velkých revolučních událostí od roku 1945 není zachyceno za každý rok zvlášť, nýbrž překladně do konce roku 1951. Příčinou toho je to, že Studená neměla v této době kronikáře, který by vystihl skromný význam doby nejvýš bouřlivého budovatelského úsilí, kronikáře, který by se dovedl oprostit ode všech drobných předsudků ideologií, který by si osvojil vědecké učení dialektického a historického materialismu a vyrovnal se s potřebami nové společnosti směřující k socialismu a komunismu. Kronikářské tělo doby musí být v souladu se zájmy vládnoucí dělnické třídy jako myšlenky a předvídavé bojovníce nového života a nového světa. V zájmu správného poznání všech složek musí si dnešní kronikář osvojit úsudek a metody marx-leninismu, jeho práce musí vyzdvihnout z nejpodstatnějších událostí současnosti a musí kriticky zkoumat nejbližší minulost a všechny sobecké zájmy kapitalistické éry a pozůstatky buržoazního nacionalismu. Musí vyzdvihnout úsilí

dělnické třídy o obrození lidstva, jejím rozhodném úsilí o likvidaci vykořisťovatelů a přátelství, které v této době bylo tak nutné. Dnešní kronikář musí zvlášť vyzdvihnout vůdčí úlohu Komunistické strany československé (KSČ), práci a zásluhy pokrokových pracovníků, uživatelů, organizátorů socialistického zemědělství a všech přátel budovatelů a podporců socialismu. Bohaté vzestupná a složitá historie, které jsem jednou z dělnických vůdců kronikářských, musí být vedeny s pohnutkami lidové demokracie, hospodářské působnosti a s ní souvisejících společenských. Kronika musí zachytit politický boj dobu a všechny problémy jež bývají současnosti.

K v rámci těchto zásad chci se pokusit zpracovat kroniku obce Studené za uplynulé období, neboť jsem to před časem slíbil okresním osvětovým pracovníkům, kteří některých vyžádali naší obci, že nemá doplněnou kroniku za dělnické toto období severočeských bratří. Při nejlepší vůli nemohl jsem dříve čas na tento velmi velký úkol, až teprve nyní, kdy odešel jsem z činné učitelské služby do důchodu a byl byl rád, aby se mi podařilo zejména v hlavních rysech vědomosti obsáhlou látku, protože k podrobnému zpracování chybí to hlavní, to jest záznamy o jednotlivých událostech různých roků. Z tohoto důvodu není možno

vyhnout v jednotlivých letech více se událo tak, jak to za sebou následovalo, jak to bylo v kronikách zapsáno, vybrat pohnutky se zpracovat dobu do konce roku 1948 přehledně podle několika hesel z nichž nejdůležitější jsou: Politické poměry a politický život v obci, veřejný život, správa obce, výstavba obce, hospodářské poměry v obci, komunikace, sociální poměry a hygiena, kultura, osvěta a školství v obci, zdravotnictví, sport a tělovýchova, společný život a konečně ostatní všechny události pod heslem různosti. — Zvláštní kapitoly:

Protože místní Studená nemá zachovány úřední staré zápisy o obci (staré kroniky se ztratily), mám pouze nepostačující záznamy od roku 1931, pokračuje se, pokud to bude možné, zachytit o Studené nejprve všechno, co se zachytit dá a to počínaje nejstaršími zmínkami zachovanými o naší obci až do doby nejnovější. Látku k tomuto bude čerpati nejvíce z vlastivědného nástěnku o Studené za období, který připravují k vydání osmiletá střední škola ve Studené a který zpracoval učitel Ludvík Sadílek za pomoci učitelského sboru uvedené školy.

V době, kdy píši tuto kroniku, je předsedou místního národního výboru (MNV) ve Studené soudruh Antonín Hölzel, zaměstnanec Jiřkovského průmyslu — Předseda MNV:

manského, provozovna ve Studené."

Zvláštní komise: Při o. Školství, osvětu a kultuře v obci, kdy i o kronice obce, má kulturní a osvětová komise, jejímž předsedou je soudruh Ludvík Remarus, zástupkyně ústředního ústavu národního zdraví (ÚÚNZ).

Kronikář: Podle výnosu ministerstva informací ze dne 30. listopadu 1950 číslo 82.838/50-I/2 zapíše kronikář nejdříve své jméno, povolání a stručný životopis. Výhonští kronikáři jsou:

Jmenuji se Jaroslav Krbů, byl jsem ředitelem obecní školy (OŠ) ve Studené a jsem od 1. srpna 1958 v důchodu. Narodil jsem se 2. dubna 1890 ve Věžicích, okres Jindřichův Hradec. Pocházím z rodiny malorolnické (3,15 ha) a studiem bylo mi usnadněno to, že byl jsem na stravu a byt u sedláka v Jiráv. Hradci, který tam, jako bývalý žákům učitel, žil ve výslužbě. Studoval jsem 8 let na tamním klasickém gymnasiu a po maturitě roku 1909 vykonal jsem doplňovací zkoušky z pedagogických předmětů na učitelském ústavu v Praze roku 1910 a věnoval jsem se učitelství. Začal jsem učit 1. října 1910 a působil jsem v Kožichách, Čertě Očině, Popelíně, Otčanech (jen 3 měsíce) a od roku 1919 nepřetržitě ve Studené, posléze jako ředitel obecné od r. 1945. Již jako gymnasijní student měl jsem zájem o politiku (byl jsem členem tajného kroužku studentů středoškolské pokrokové politické strany) a když jsem potom studoval v Praze, vstoupil jsem tam do strany sociálně demokratické, ve které jsem setrval nepřetržitě téměř 40 roků, až do jejího sloučení se stranou komunistickou, jejímž jsem od těchto dob (1948) členem. Po celou dobu své učitelské činnosti pracoval jsem ráda v různých kulturních činnostech (za kapitalismu první světové války, kdy byl jsem v činné vojenské službě), nejprve v Kožichách, potom v Popelíně a Čertě Očině (kdy se též činnosti účastní obecní písařství) a po návratu z války zase ve Studené, kde byl jsem zvolen roku 1920 do obecního zastupitelstva (za stranu soc.-demokratickou), potom stál jsem se členem rady, později náměstkem starosty a roku 1938 starostou obce. Starostou byl jsem po celou dobu protektorátu (1939 až 1945) a po převratu r. 1945 byl jsem zvolen předsedou MNV, ve kterýžto funkci jsem setrval do voleb v roku 1946. Zůstal jsem pak členem MNV ještě 4 roky až do voleb v roce 1950. Nepřestal jsem však nepřetržitě se zajímati o všechno dění v obci a to nejen proto, že strávil jsem ve Studené nejvíce část života, ale hlavně proto, že komunální záležitosti přirostly mi za ta dlouhá léta k srdci a pevně tam uhnízdily.

Zápisy o minulosti obce.

Nashromáždil jsem za tu dobu všechny možné písemnosti, které mi sloužily jako pomůcka k tomuto zaměstnání kroniky, označuje jako prameny, jichž bylo použito k sepsání zprávy, jednotlivé. Nashromáždil jsem materiál, dále

výpisky a různými vlastivědnými brožurami sbíral, dále použil knihy Jiřího z Poděbrad a Jiřího Ratkovského, Kronika Jiřího z Poděbrad od Jiřího Ratkovského, Kronika Jiřího z Poděbrad od Jiřího Ratkovského, Kronika Jiřího z Poděbrad od

málo jídla a medvědů. Listnatých lesů zde není, poněvadž roste zde buk, ale staří vážný lesů, tu při. Borkovice „měřil o tom, že zde jistě byly i lesy bukové, bukoví. Bavorů v lesích hodně borovic, modřínů a ostružníků, mnohý i brusinkový keřový. Okraji lesů, mnoha pastviska a místní plemí horské (Bahorka) jsou prostě jalovcem. Z bylin, kterých na mezích je nejrozšířenější bíloh, šípel (růže šípková) se vyskytuje již řídčeji, velmi málo je kmín a klokoč. Ze vlhkých lesů roste u nás různě hojně kuk. Na mokrých rašelinných loukách je vzácná klikva a mnohočárná rosnatka (drosera), na některých místech místech při okraji lesů najdeme se krásné zvonky mnoha druhy. V některé doby letního rostlin se denně vyskytují a střídají.

Živočichstvo. Živočichstvo volně žijící v přírodě není příliš četné, ani druhů není mnoho. Z obratlovců jsou to dosti hojně vyskytující se druhy ptáků a zvířat, obojživelníci (žáby, ještěrky a hadi), a ptáků stálých je již vzácný kukač a vrána, nebo kavka, a velký je drozd vyskytuje se stále jistých a krkavec, ze různých ptáků nejvíce divokých kolumbů, divokých čejek a racků, vzácný je bukovec. Ze savců nejvíce divokých králíků, i kuna a jezevec se různých vyskytují, liška v poslední době přibývá i vydra se začíná zjevit ve zdejším okolí vyskytovat.

Nerosty. Nerostné bohatství je u nás velmi nepatrné. Vápenec

přichází žíla, která se vyskytuje všude ve velkém množství a opracovává se na stavební a různý kámen v celých lomech, nebo slouží jako kámen štěrkový a mnohý jím obhozdy krmené a krmenec. Rašelina hlavní se zde dříve vypala a nádra (Borky na topení), je velmi hojná na celých mokřejších loukách, nyní bohužel však v přítomné době není.

Školství. Školství v přítomné době 354 čeští popisná, 3 židovské jsou zdejší, pouze česká popisná 67. (Bořkovice), 92. (Nedvědice) a 127. (Velenov zdejší) jsou jistě rodinná. Židovských zde kdysi bohatých pamatuje se není, pouze pravděpodobně z 15. století. Gotická obec v presbytáři dal zasadit asi před 50 lety místní farář Ant. Borák. Velmi dobře se na ně jistě jeho hodí pamatuje; přímou dobu zasazení však nevím. Hrad chrámové pro přízemí r. 1750 má skoro rovný. Postranní sanktuarium (oltářní na mnohaneci) je kamenné s zlatem rovné mříží, kamenná křtitelnice má letopočet 1647.

Škola je umístěna v 2 budovách, z nichž starší byla postavena roku 1813 a na čelní straně má zasazené 2 kamenné desky s nápisy. Na horní desce: „Cultui juventutis, Franciscus I. Austriae imperator", což je v překladu: „Vzdělání mládeže. František I., císař rakouský.

Na správní území je úřadský katalogický MDCCCXXIII. Škola ve Studené je prastarého původu. Z vizitační zprávy r. 1622 se dovídáme, že obec Studená se starala o školní budovu a současně obec vydržovala učitele. Od r. 1821 byly 2 třídy umístěny na radnici až do r. 1823, kdy postavena byla dosud trvající budova. Při požáru r. 1855 byla škola vyhořela a byla r. 1856 obnovena. Z roku 1870 je záznam, že učitel Ludvík Svoboda učil asi sám 368 žáků, neboť nebyl učitelů. Roku 1873 rozšiřována byla radní škola na čtyřtřídní, roku 1883 na čtyřtřídní a roku 1905 na pětitřídní. Mezitím r. 1904 byly zřízeny 2 třídy v nově přestavěném domě čp. 74, kde je nyní přestavěno bývalo do dvora a letovečera. Bližší pozoruhodnosti o Studené mnohy budou ve staré „Pamětní obce".

Mýtaní pamětní oráčení:

Pokud vzniku Studené je velmi těžko vzíti. Snad byla zde osada již ve století 11. nebo 12., která vznikla při mýcení pohraničního hvozdu, ale památek, nebo záznamů žádných nejde se nezachovalo. Z úrodnou půdy a z bezprostřed Studené je pohnuté se v místech, kde je kostel, stará škola, pivovar a dvorní kříž, vorka silnice, byl dosti vysoký ostrov, ohrazený na východní straně potokem Studenským a na jihu pohořím přiléhajícím od západu z luk za vysokým pivovarem. Výběr ostrova od východu pozoruhodné, postavíme-li se do farské zahrady, k potoku a podíváme se nahoru ke kostelu a výběr ostrova od jihu je patrna z hlouby kamenitého, který vede pod domem čp. 97. a vyúsťuje na farské zahradě. Na východní straně byl podnik zřízen rybník (Zahorský) a po jeho hrázi vedla cesta (nyní silnice [...ti.]) ke Vrci (směrem od Vrci) vybudované na ostrohu. Na pohřebu u strany jižní byl také zřízen rybník (menší), po jehož hrázi vedla cesta dále k jihu. Hradec. Tento rybník je již zrušen a zavezen, ale se tam ještě dobrovolně, že ještě za mých dětských let mravenec a pluh Štěpán, který tam měl pekařskou živnost, jímal, než pekař pod hrází, bříza tam již po nějaké hrázi nebylo památky.

První záznam o Studené obsahují zemské desky moravské, které se zmiňují o Studené roku 1365 a to o místní faře. Nejstarším známým majiteli Studené byli páni z Hradce. (Jindřich mladší z Hradce prodal statky ty (Studenou) roku 1365 za 177 kop a 5 grošů Děpršínovi z Chrastan, který mimo to zvětšil obvod své o dvůr ve Vilímči a mlýn v Bonaven-

čině (pomámila kronikáře: t. j. asi vyrušila Dubravca?).
Zdá se jisté, že Studené a spolu se roku 1369 s Chmelištěm a Bohuslavem z Vilémova. Odprodav Vilímeč
pustil r. 1378 Studenou s lesy a dvorem Jonovcovi z Olešné. Byť jako svědek na listině klášterského
archivu z roku 1399 připomenut, ze Studené že se psal.
Snad z tohoto podu pokáral i Pětirek ze Studené,
jenž s jinými konšelými rychtáři kraje svinarského se
protivníkem příkladný jáhlavy r. 1402. Roku 1407 se
připomíná vězaj Jan ze Studené vedlejším na Pelči.
Toho roku byl majitelem Studené Erbe Pavel z Miličína, později biskup olomoucký, kterýž i Skřejchov
přikoupil od Jana mladšího z Hradce a vstoupiv
ve spolek s Janem z Dubravek, paničí Studenou Purkmistrovi Konvínu Pole a Alatovcem pokročil se rozbrukách. Roku 1437 přijal na spolek příbuzenského Benešů z Miličína a Rudolce. Roku 1446 prodal Studenou s kostelním právem podacím i Hlejchov Václavu ze Sedlejova. Týž vzal po svrchu řečeném
na spolek Zakřínu, manželem svou a potom
učinil Zdeňkem z Vlčkovic dědinu a navždy se odtud „Studenský ze Studené". Přikoupil r. 1442 jistý
jilmov od Mikulášů z Popelína a utvořil tak panství
Studenou, jež až do roku 1610 „Studenou" se
Studené vůbec jako vrch kříž o jablíčku na kruhu zavinutý, dvoublanami, a mnohými křížky a dole s kruhem.

V 16. století uvádějí se Bohuslav a Jan „Studenští ze Studené" a dcera Janova Ursula, která zemřela 26. července
1551 a má v kostele ve Studené dobře zachovalý náhrobní kámen. V kostele ve Studené jest též náhrobní kámen
Bohuše, jehož bratr Jan začátil po něm Studenou a prodal ji potomu Jáchymovi a Zachariášovi z Hradce. Po
dětech panství přešla z Hradce zůstala Studená, jakožto zvláštní statek při Pelči.
Osada, která se rozrůstala kolem hradu a dvora byla
v 16. století již dosti rozvětvená, neboť čítala 31 čísel usedlých. Byly to 3 celodány, jeden 3/4 láno, 21 půllánů, osm
lidí chudých a podsedky a jen 4 chalupy. Ponikavá skadeništěm vinářských hájení; jiných pustých, kde i plániště.
Byli to 3 mlynáři, 3 řezníci, pekař a jiní řemeslníci.
Řezníci odváděli po 10 libřicích loje na zámek ve
Studené, kde byl lehký jistý i pivovar.
Dvůr a panství Pelči koupila Studená pozůstalá. Byl
Zachariáš. Ten založil roku 1573 pod Strmilovem rybník „Hejtman" a při něm velký mlýn (mlýn tovární Rozkoš). Z panského poručení zjednána byla
svolení poddaných: 24 dědinám v obci Studené a zvěsil studenský mlýn za povinnost i berlanům domácí podsadní, aby mleli v novém mlýně. Zachariáš
vzal též hráz, která mnohý brát pivo ze studenského
pivovaru. Byly se 27 dědin.
V době náboženské reformace odklonila se od katolictví

větší část obyvatelstva ze Hradce a okolí a fara ve Hradci se stala českobratrskou. V době katolické protireformace a v době pobělohorské měl vrchnost, aby nekatolíci byli zvláště opět do lůna církve katolické. Roku 1652 vyřádal v Vilému Slavatu pro Hradcem a Králokem 2 kněze řádu. Tovaryšstva Ježíšova (jezuity), aby byli horlivými "herlichy" obrátili na víru katolickou. R. roku 1653 sklidalo přes padesátero z Králokéma ke Hradci do církve katolické. Z roku 1658 je záznam, že fara ve Hradci je úplně spustlá, farnost má 14 vesnic, ale většina ponce o nic bohužel málo vzdálený a se vším chrám zejí klada a bídy. Držel to o obživení nepatrný nadání kněz v obvodě kostela na Bílé hoře a ve volbě tří osobách, v obvodě nejvyšším komorníkem v našich vlastech.

Teprve roku 1715 byla fara ve Hradci znovu zřízena a to opět jako katolická. Kostelní byl v té době kdosi Koželuha, protože však kostelní prostor nevystačoval, zřízen byl roku 1736 kostelní nový a to v místech, kde je až dosud.

V roce 1783 a to dne 2. srpna vzkřísil Hradcem velké městečko. Vyhořelo na 25 domů, radnice, škola i fara. Brzy však byly nákladný požárem zakázány a Hradcem zazněla opět zvonění. Požár menšího rozsahu vznikl roku 1792, když vyhořelo 6 chyžejů. Úřad.

Za Slavatech vládl panství v Štěti a s ním i Hradcem hrabě František Antonín z Lichtenštejna a v té době doby některou částečné robotami vyjádřenou robotníkovi ze 13. srpna 1775. V Hradci vyjednala obec s vrchností dne 21. srpna 1777, že přestává robotu dočasně, a zůstávají jen některé povinnosti, které byly pak vyjednávány. Panství Štěti a s ním i velkostatek Hradcem přešel v 19. století na potomka rodu Lichtenštejnů a to na hrabě Podstatského-Lichtenštejna, který byl majitelem až do převratu v roce 1945.

Celý, úmorná a pošlý výjed.

Vilém Slavata vydal ve Vídni dne 9. září 1651 „obnovení" některé z obcí po zjetí Hradcem a to ze mnohými: z Zámečníčkém, Kostřickém, Krejčovickém, Skalovickém, Červovickém, Mlynářským, Branišťským a Výsočkém. Toto do cechu vstupovat, listy vazbovat a vyučený povinen byl prokázati, 6 let pokud dáti a potvrdnou cechu svačinu vyprodejiti. Po tříletém učení složil vyučený tovaryšem 5 grošů. Slavatův dekret určil, aby žádného mezi sebe nepřijímali, který by ve víře katolické s nimi souvisí nebyl.

Dále se zachovala listina českého krále Matyáše z roku 1614, že „nově vzdal" vůz obci městečka Hradcem dvoření jarmarky, jeden ve středu po svátku Filipa a Jakuba a druhý ve středu po svátku Michala. Byl o nimi spojen právo obec vybírati mýto 8 dní před a 8 dní po každém trhu. Trhy by byly pak přesunuty na dny sv. Jana Nepomuckého a na den svatého Matouše.

Roku 1827 vrchnost obnovila ve prospěch obce prodej vsluhy a svobodný šenk vinný ve 14 dnech svátku Hojmanku při obou kostelích. Právo volného šenku vrchnost ve roku 1845 i na 3 dny hlavních výročních svátků.

Cechy byly ve století 17. a 18. a ještě na začátku století 19. nejvyšší autoritou řemesel. Hájmaly, propouštěly, kvestaly a odměňovaly členy, příslušníky řemesel. Řídily se zásadou, že řemeslník musí pracovat tak, aby jeho umění a poctivá práce byla ku prospěchu a cti celého cechu. Naproti tomu však cechy brzdily rozvoj řemesel, takže řemeslo ustrnulo. Byly proto roku 1859 zrušeny a místo nich se pokusila hospodářská společenstva. V Studené založení bylo společenstvo živnostníků r. 1885. Nástavá potom vzdělávat živnostníky, ve Studené přibývá řemesel: živností hlavní v prvním letech století čís., takže před založením Protektorátu v roce 1938 dosáhl jejich počet v našem městečku čísla 79, nepočítaje do toho podniky průmyslové, tj. továrna na výrobu nemocničního nářadí, pekárna, pivovar, mlékárna a likérka. O rozkvětu obce svědčí i to, že ve Studené byla pokavad od konce první světové války do založení Protektorátu 136 mužů zapisující česká.

Druhá polovina století 19. a začátek století čís. jsou, jako všude v našich zemích, tak i ve Studené, obdobím kapitalistického podnikání jevícího se mnohem průmyslo-

vější podnikání.

O průmyslu ve Studené v době sociálního rozvoje zmínám se v odstavci „Hospodářská činnost v obci". V této stati dotýkám se v krátkosti pouze vzniku průmyslových podniků ve Studené.

Nejstarší zdejší průmyslový podnik je továrna na zpracování mosazi, nerezu, podnik. Základky „průmysl mosazný" v provozu ve Studené. Vznik tohoto podniku je typickým příkladem možností vybudování pracujícího lidu v době vrcholu kapitalismu. Zakladatel podniku, František Šebrapa, pocházel z vesnice Svědlá pod Javořicí z rodiny malorolnické. Vyučil se řezníkem a kolem roku 1830 usadil se ve Studené. Řeznický provozoval nejprve v bývalé radnici čp. 11. ve Studené, potom v domku čp. 19. a konečně v domě čp. 46., kde zařídil jeho synové výrobu strojů, ovšem s původním pohonem. Také můj otec se u Františka Šebrapy vyučil řezníkem a vím, jak málo hrdě se strojů, jakých bylo tehdy používáno, byly pohánějí nejprve ručně, potom šlapacím, který byl u strojů v domě čp. jediným hnacím. Když se nepracovalo na strojích, byl kotník zapřahán do vozíku a rozváželo se masařské zboží. Hlavní součástí a zdrojem (klavíru) po obvodním obvodu. Potom výrobky byly dobré a nadělením výbornost dělnictva i levné, modely hodnotnosti i při zj-

Šebrapa továrna

vzrostl do čtyřsetmužského (šestnáctý pluk) a do září (šestý) a počátek začal vzrůstat. Přes první světovou válkou měl již na 50 členů. Nejvyšší vzrůst zaznamenal počátek v době první světové války a bezprostředně po ní, kdy továrnu vedl již syn zakladatele Jan Baťa jr. Za bezprostředně před 2. světovou válkou celou továrnu přestavěl a významně počátek, který byl v té době největším a nejmodernějším podnikem masivním v republice. A to všechno z mozolů pracujících lidí. Jan Baťa využil dobře kapitalistický způsob podnikání a většiny výrobní metody a plně jich využíval pro vlastní prospěch. Výzbrojové dělo velký mzdový počátek v Zrabeticích u Vlkoš, kde koupil levné staré továrny na kožišinový a přivážil je na továrnu pro spracování masa, v dalších továrně „Bosko" u Otrokovic, kterou též levně koupil a adaptoval, vyrábět plechovky na konzervy všeho druhu nejen pro vlastní továrny, ale i na výrobu a byl spoluvinníkem (měl většinu akcií) továrny na kvasnicový salám Jost (Kvasničné salámové závody) v Kroměříži (založila továrna Baťova továrna). Rovněž měl asi 20% akcií nové velké masové továrny v Zrdolci (Zrdolské závody), která byla velká nově postavena. Baťa je pravým vzorem velkokapitalisty, který v krátké době stal se mnohonásobným miliardářem a to jen na úkor pracujících.

Je známé, že počátek továrny prosperoval se i v období

obce Uherské. Nejen se stavělo, vyučily místních živnostníků a malopraců dobytka se zvyšovaly a dělnější měl zůstaly kovský kmen začal se zvelebovati. Bohatě osmou opět velkou rozhrnuly, dělnictvo bylo dále vykořisťováno. Po skončení Protektorátu a osvobození Rudou armádou v roce 1945 začaly se oficiálně požadavky projevovat a uplatňovat i v Baťově továrně v Uherském. Majitel se „zvlášť milý" Tomáš zavražděním, ač uvězněn po poválečné únoru r. 1948 byla továrna znárodněna.

Nejstarším průmyslovým podnikem ve Uherském je pivovar. Rok byl založen, není jisté, byl však již při tvorbě a dvoru, když Uherském v 16. století převzal Havaloš z roz tak dobu patřil majitelům panství v Vlči. Spolu pivovaru vedl vrchního panského písař. Chmel pěstován byl ve zdejším okolí, kterou při bohem dvoru Rosty (za pramen nepravý na 1. světové válce byl dvůr Rosty rozparcelován), kde dosud v kvůli po místě bývá rosta dvorec. Jistě byl pěstován i ve Uherském, o čemž svědčí název hradby Chmelnice s vedlou zahradou a polem, kde se ovšem ani dobře dařilo. Stará budova pivovaru zejména vzhledu nevyhovovala a tak byl panský pivovar r. 1896 přestavěn. Část vybírka za pivovarem byla zavezena vybojem a vznikl sklípek a vznikl tak za pivovarem nový velký dvůr. Po znárodnění náleží

Pivovar

zdejší pivovar s Doláčkým pivovarem v Jiklavě.

Perletárna.

Jiným průmyslovým podnikem ve Studeně byla brzdová výroba perletových knoflíků. Roku 1901 koupil výrobu perletových knoflíků Tomáš Brček ze Žižkovic, kde bylo středisko perletářství u nás, nejen tak zvaný Novákův ve Studeně, který postavil jemu prospěchově brzdou brázou s nitěnou válcí, zřídil vrtání turbinou a začal s výrobou perletových knoflíků. Další kapitalistický výbojnictví účinnějšího u nás! Zaměstnanců měl v našem chudém kraji dost a byli by jednal dělníci, kteří dováželi do brzdovny ve Studeně, jednal dělníci, kteří si brali perlet domů, kde měli smrdutky pokárané slepáním nožem a opracovávali tak perlet po domácku. Zdražením surovin (další dovoz perletě z jejích - Ceylon, nebo americké - Mississipi) a rozvojem náhradních umělých knoflíků trhnut perletářství ve Studeně upadalo, až zcela zanikl. Továrnu koupil místní obchodník František Klíma a zařídil tam výrobu pletenin zboží. Opět jeden kapitalistický podnik ve Studeně! Založena po roce 1941 zanikla a různě tam byl

Výroj.

„Výrojový podnik masného průmyslu" vyrábějící zařízení pro automatické balírny a provádějící různé úpravy ve výrobě pro masný průmysl.

Výr.

Napsal jsem, že perletářství ve Studeně zaniklo, ale nezanikla výroba knoflíků. Rozrostl se ke svým podnik

Výr.; bývalí dělníci továrny knoflíčů, kteří založil vedoucí bývalého podniku, František Horecký, rodák ze Studeně, pokračující v rodinné perletářské. Více se zmíním o tomto podniku později.

Mlékárna.

Velmi důležitým podnikem zemědělského průmyslu ve Studeně je mlékárna, založená jako družstevní podnik zemědělský ve roce 1904. Velmi dobře prosperovala až do konce I. světové války, kdy mlékařské družstvo ve Studeně převzalo elektrické osvětlování Studeně. Elektrifikace obce měla být provedena již v roce 1914, vypuknutí války však provedení znemožnilo, se velké části domů ve Studeně byla tehdy již provedena instalace elektrického zařízení) a elektrárna postavena nebyla. Po ukončení války, byla v roce 1919 ustavena komise v budově mlékárny, kde bylo dohodnuto, předpokládaje ze velké spotřeby elektr. proudu a zakoupen byl velký naftový motor na 200 koňských sil. Spotřeba však ani zdaleka neodpovídala předpokladům, provoz byl naprosto nerentabilní a mlékařské družstvo se v několika letech velmi zadlužilo. Hlavní činnost mlékařská nutila v té době pro družstvo rentabilní, protože obrat byl již velmi zastaralé a značně opotřebované a dodávka mléka pro spekulaci zemědělců o dovážení výrobu mnoha byla nepodrobná. Mlékařské družstvo ve Studeně muselo likvidovat a mlékárna připadlo místní Občanské záložně, jako věřitelce družstva, jejíž samostatnost. Občanská záložna nějaký čas mlékárnu obhospodařo-

vala, než bylo utvořeno nové měšťanské družstvo a měšťanská zrekonstruována. Šlo o tomto podniku zmíním se ještě později.

Po dobu elektrického provozu po Studenou přivazely po likvidaci měšťanského družstva v roce 1934 Západomoravské elektrárny v Brně.

Líhovar. Ve Studené je ještě jeden zemědělský průmyslový podnik a to líhovar se sušárnou brambor. Líhovar ve Studené je stará budova, která náležela majitelu velkostatku ve Studené, hraběti Podstatzkému-Lichtenskému v Telči a všechen čas byla jmenována vinopalna. Bylo tam primitivní strojové zařízení na výrobu líhu a na začátku tohoto století měl líhovar pronajatý a také tam bydlil nájemce panského dvora ve Skřítkově čtvrť Tyra a Šebek, který ale vyráběl líh. Zbudovitě byl líhovar později rozšířen a vybaven moderními stroji a zařízením. Bylo tam přistavěno sušárna brambor, vybudováno nové obytné stavení pro nájemce a jeho rodinu. Líhovar byl v provozu až do roku 1933, kdy byl uzavřen a nájemní smlouva s nájemcem Šebkem byla zrušena. Líhovar byl pronajat Hospodářskému družstvu ve Studené. Hospodářské družstvo v Telči postavilo v roce 1933 ve Studené velké skladiště, které bylo jako filiálkou Obstarávalo výkup všech hospodářských produktů od zemědělců a zemědělcům dodávalo opět všechny hospodářské potřeby za slevové ceny. Nyní je filiálkou Hospodářského družstva v Telči a má stejný význam jako dříve.

Lékárna. Studená, jako přirozené středisko velkého počtu okolních obcí, měla již dávno lékaře. Starší občané i jejich pamětníci se na lékaře MUDr. Josefa Zaruby, který působil ve Studené od roku 1881 do roku 1907, kdy zemřel. Po něm stal se obvodním lékařem MUDr. Josef Rutsch. Nebyl však ve Studené dlouho a odešel na nové působiště roku 1912. Jeho nástupcem se stal MUDr. Stanislav Hromada a působil ve Studené až do smrti v roce 1935. Od té doby je zde obvodním lékařem MUDr. Julius Müller.

Zdravotní služby.

Nutnost zdravotní péče o zvěř ve Studené vyvolala určitý zednář Karel Milion, který měl dokonalé zařízený a vybavený určitý oddělení v Počátkách. Později ve Studené potřeba zdravotní a ošetřování zvěře se dostávalo. Po jeho předčasné smrti vypůjčalo se ve Studené ošetřit určitých techniků nebo lékařů soukromníků až konečně po poválečném kapitalistickém panování ve zdravotnictví přivalil stát i určitého a ve zdravotním středisku ve Studené je zřízeno určité oddělení se stálým provozem.

Hospodářské družstvo.

Vodovod. Vodovod zachovával se společenský život i kulturní podnikání v podvečerních cechů. Po jejich

zrušení začal veriobsah život spolkový a tak bylo tomu i ve Studeném. Jsou pamětníci, matí mimi i já, spolku vojenských vysloužilců, který měl středisko v hostinci u Švábů (vojna zrušením - škoda jídelna). Členové, jsoucí vojáci, byli při slavnostních vystoupeních uniformováni, měli prapor, měli svoji desetiman hudbu (také uniformovanou) a lidově pojmenování spolku bylo „veteráni". Činnost jejich omezovala se na to, že pořádali jarní v roce ples, v létě výlet (slanost s hudbou v nějakém blízkém lese, nebo v zahradě hostince s tancem odpoledne i večer) a dále účastňovali se veřejný s hudbou věcí církevních ostav a to průvodem o „Božím těle" a o „Vzkříšení". Spolek tento trval až do první světové války, kdy zanikl. Co se stalo s jejich černožlutým praporem, nevím.

Rokem 1877 založen byl ve Studeném „Sbor dobrovolných hasičů". Pro umístění nářadí a hasičské výzbroje postaveno bylo (asi v r. 1885) hasičské skladiště, lidově zvané „hasičská kolna" (vyjma jiné stavby) v místech, kde vyrůstají nové budovaná mlíkov, podél pivovarských objektů vedoucí k projektovanému staveništi školních budov. Hasičský sbor má zachovalý zápisy od roku 1923, jichž poměrně pozoruhodný v oddílu „Spolkový život".

Velký význam pro národní uvědomění lidu měly v druhé polovině 19. století „Národní jednoty".

Ve Studeném byl roku 1887 založen odbor „Národní jednoty pro jihozápadní Moravu". Žili jsme tehdy v podmínkách Rakousko-uherské monarchie, která jen nerada zřizovala se privilegovaného postavení německé menšiny v Čechách ve prospěch menšinových národností a o získávání každého německého uživatele bylo nutno bojovati. Tento národnostní boj vedly národní jednoty. Uvědomovaly široké vrstvy občanstva národnostně i politicky a pořádaly zábavy, německé v místních hospodách. Další jejich činnost vedla se směrem kulturním osvětovým. Ve Studeném měla Národní jednota velkou knihovnu, která sloužila potom za základ knihovny obecní.

Podle myšlenek Fügnerových a Tyršových provincijských českých krojů v 2. polovici 19. století, založena byla ve Studeném tělocvičná jednota Sokol. Jako všude jinde byl i ve Studeném Sokol středem nejen tělovýchovné, ale i kulturní a osvětové činnosti, zejména však dětí pokrokového. Byl proto trnem v oku všem reakcionářským činitelům ve Studeném, kteří různými kabinetními fintami, s nimiž žil ve stálém napětí. Cvičení prováděna byla nejprve v sále hostince u Barbuňků, kde byla i spolková místnost Sokola, až v roce 1912 postavena byla Sokolovna, při nově budovaném bloku měšťanské školy v čp. 79, a sloužila i (a doma slouží) za tělocvičnou školní. Skrbní

školní radar ve Studené, aby mělčila náklad na školní tělocvičnu, přispěla Sokolu na stavbu částkou 50000,- a zajistila si knihovní právo na užívání tělocvičny Sokolem.

Katolický spolky ve Studené, aby paralyzovaly činnost Sokolů, postavily v roce 1925 katolický dům s velkým sálem, hlavně za tím účelem, aby mohl založené tělocvičná jednota Orel může kde cvičiti. Katolický dům byl nazýván Orlovna a patřil tělocvičnému a záložnímu spolku ve Studené. Po reorganizaci peněžnictví u nás přešel „Katolický dům" do vlastnictví tělocvičný a záložny ve Studené, která jej prodala MNV a ten opět družstvu Sokol, které jej adaptuje pro výstav.

Ihned po první světové válce začal se politický život více zpřehledňovat, ustavena byla ve Studené dělnická tělocvičná jednota „DTJ", která cvičila v sále hostince u Šejdů. Byla to tělocvičná a osvětová složka místní sociálně demokratické strany.

Pokud jsem získal zprávy a kroniky místních složek a pokud vám se pamatuji, hrávalo se ve Studené velmi často divadlo. Hlavně po ustavení tělocvičné jednoty Sokol r. 1904 se často činnost velmi rozvíjela a hrávalo se pravidelně asi v intervalu 6 až 8 neděl. Později se hrávalo na druhý svátek vánoční, velikonoční i svatodušní o prázdninách (studenti) jedno až 2 představení a v podzimní sezoně opět jedno až 2 představení. Tato divadelní tradice přinesl soubor divadelních ochotníků „Vojan", který pravoval později v rámci ROH skoro ve Studené a jakož i závazně pokračují později ve staré, kulturní a osvětové.

O výborných správních orgánech ve Studené za - Správa obce
chovalo se zmínky, že roku 1788 byl primátorem
starostou Felix a po něm Tomáš Čech. Ve století
19. zachoval se seznam o jménu starosty Fran-
tišek Fiedler, po něm byl starostou Jan Bačák,
a roku 1861 Jan Krejčí (portál radničního vě-
že uvádí hodiny). Od roku 1864 do r. 1867 úřa-
doval jako starosta Vojtěch Pecháček, po něm do ro-
ku 1870 Karel Kalina, do roku 1883 František
Pecháček a potom Jan Šimek do r. 1886. Po ově
období do r. 1894 byl starostou Matěj Francán a
pak následoval František Lindovský do roku 19[illegible]
Toho roku zvolen byl Karel Kernstok, který byl sta-
rostou až do roku 1919. Potom úřadoval jako
starosta obce Václav Jan Starý do roku 1919.
Dne 15. června 1919 byly volby do obecních zastupi-
telstev ve všech obcích republiky a ve Studené byl
zvolen starostou František Felix za stranu so-
ciálně demokratickou. Rodák 1923 zvolen byl Voj-
těch Veselý za stranu agrární a roku 1927 za ku-

tě stranu František Zemlka, který úřadoval až do roku 1938. Později byl zvolen starostou Jaroslav Zrubá (vnuk jejich kronikáře obce) a sedával v tomto úřadu do roku 1946. O správě obce v následujícím období bude podrobná zmínka ve zkratce „Správa obce"

Zmínka o železnici. Nyní zmíním se krátce o spojení Studené s okolním ve staré době. Studená se rozkládá na důležitém spoji mezi bývalými městy Slavatí (Jihlava), Německým Brodem (Havlíčkův Brod), Čáslavi, Kolínem a Prahou, činnými důležitými i za svůj rozvoj a rozkvět. Tento spoj je i velmi důležitou cestou mezi jižními Čechami a Moravou (Brněnskou - Brno). Později vzniklo spojení směrem jižním na Znojmo a k Vídni přes Dačice a dnešní Brněnskou Rudějovice a směrem severním na Počátky a dále přes Telč-Univerzitu Praze. Vytvořila se zde takto důležitá křižovatka 4 silnic, kterými používali hlavně pro dálkové jízdy tehdejší formani. Roku 1909 postavena byla další silnice přes Horní Pole a Hladovec do stanice Jihlávka - bv. Kadeřina (nyní stanice Jihlávka - Studená) za účelem zlepšení nákladní dopravy a nádraží do Studené a nespalný nákl. Studená začala průmyslově rozvíjet. Roku 1913 postavena byla silnice do Benátek nad Jihlavou a místa byly prodloužena přes Markoldery a Dobrou Vodu k Telči, pro vypuknutí války v roce 1914 však k pokračování nedošlo.

Poštovní spojení (doručovatelky a pěší) po uvedených silničních spojích přes Studenou nebylo. Poštovní úřad ve Studené byl založen roku 1860 a to pro zpestřkování pošty Litovní a Radíkové. Poštou dovážel a odvážel zjednaný povozník (k vlaku v Telči a Horním Vilímci), někdy poštmistr měl i vlastní povozníka. Poštovní úřad vnitřním byl o telegrafní spojení r. 1897 a v době 1. světové války zaveden bylo i spojení telefonní.

První spojení autobusové (osobní) měla Studená od roku 1929, a Telč (majitel Klement Zapletal, bednář Studená v Telči). Tuto trať převzal později místní občan Jan Vlček a po něm Fr. Kaiček. Poslední late dopravu byla později převzala okresní a spojení vnitřní bylo do Brna přes Telč. Autobusové spojení k vlakům vyžádala si pak autobusová linka do Počátek přes Vilímeč a potom i přes Jihlávku. Spojení s okresním městem Dačice a dovoz dělnictva do průmyslové Studené daly vznik dalším osobním linkám do Dačic a potom i do Jindř. Hradce. Telč dovoz žactva do školy v Studené rozvíjel zejm. autobusovou síť.

První osobní automobil.

Vzpomínám si na zjevení jedné neděle a to na jízdu prvního osobního automobilu Slo-

dovem. Bylo to kolem roku 1908, chodil jsem do druhé nebo třetí třídy ve Studené (přesně se již nepamatuji), když zastavil se ve Studené na náměstí osobní automobil, prvního motorový vůz projíždějící Studenou. Zpráva o tom se jako blesk rozlétla městečkem a každý ve Studené, starý i mladý a zejména všechny děti obklopili automobil a prohlíželi si jej. Byl to automobil továrníka Novotného z Brázdil a jeli s ním do lopeníku ve Vlkýšově ke Kloči nazývaného, kudy, aby vyzkoušel, vyjede-li automobil mudrný kopec velmi dlouhý a strmý. Proto se ve Studené zastavili mnohem, pamatuji se jen, že my děti jsme za automobilem běžely, když se pomalu rozjížděl, pokud to bylo možné. Všichni potom zase čekali, až automobil pojede zpět. Další to obrovský pohled v tak krásné době, přirovnáme-li dnešní motorový ruch a rozmach k mnohé události!

Války. Od roku 1868 je ve Studené účinitvo a asi v téže době byla zde zřízena i finanční stráž, která kontrolovala výrobu piva ve Studené a výrobu lihu v lihovaru ve Studené a v okolí (Zjlem, Bzeláre, Hor. Studenky) a to za účelem daňovým. Finanční stráž zrušením byla potom v úřad zvaný důchodková kontrola, jejíž činnost přenesena je nyní na finanční odbor okresního národního výboru.

V letech ku konci století 19. a na začátku století 20. žilo v naší vesnici založádání drobných peněžních ústavů. Tak ve Studené založen byl roku 1897 Spořitelní a záložitelský spolek (Raiffeisenka), který měl středisko na Lobzinách (asi a byl včleněn do Kralického ústředí a roku 1912 zřízena byla Občanská záložna (umístěna na radnici) včleněna do agrárního ústředí celkem pokrokového (v té době). Po zjednocení peněžnictví r. 1949 splynuly Raiffeisenka a Občanská záložna a zanikla Spořitelna. Peněžnictví přešlo tedy z podnikání soukromého na podnikání společenského pod jednotnou správou státní.

Záznamy od roku 1938, o kterých jsem se zmínil na začátku této kroniky a které zapisovala bývalá kronikářka obce, spisovatelka Vlasta Javořická (vlastním jménem Marie Šeráková), končí v lednu 1948 a následují pak krátký zápis jejího následovníka, bývalého předsedy poválečného národního výboru Josefa Javorského a roku 1950 a dále opět mlčí. Lékaří záznamy o době mnnichově dělicí, která přinesla nejvíce zmatku v politickém poměrech našeho státu, záznamy o tom, kterak se ve Studené projevoval boj mezi buržoazními stranami naší republiky a mezi stranou komunistickou a končící úplným vítězstvím strany komu-

nistické.

Politické události.

Realce po 2. světové válce svažila se za krátkou dobu zvrátit kolo dějin a když dosáhnutý k politickým událostem v místě dělnictvo se snažilo vymstít si republiku socialistickou, stálo i dělnictvo ve Studené na straži revolučních vymožeností. Nastal vybouřený čas budování socialismu a síle odhodlání dospět k socialistické a pak ke komunistické společnosti projevovala se i v naší obci a celém okolí, neboť Studená je pověstné nejpomyslovějším místem celého okresu a středištěm světoznámého dělnictva. Požádal jsem s. Jana Bučinu, bývalého dělníka textilního, nyní učitele na smíšené střední škole, jako jednotce z hlavních účastníků všech politických událostí ve Studené za Protektorátu a po osvobození Rudou armádou, aby vzpomněl průběh těchto událostí u nás, což on milerád učinil a mimo to poskytl mi látku pro zpracování dělnického hnutí v Studené v posledních 60 až 70 letech.

Dělnické hnutí ve Studené.

Z jeho příspěvku se dovídám, že ve Studené byla v domě čísl. popisné 19. století dílna na výrobu šperku. Stála na tržním potoku v zahradě domku čp. 43. (Asi domek pana Šrůtkova). Této dílny měla dle informací s. Josefa Šafaříka, dělníka (truhlíře) v bývalé továrně Šafaříkově asi 5 dělníků a celá výroba se provádělo ručně. Zanikla koncem století 19. Dále se zmiňuje s. Bučina o domě kamenolomech a dělnictvu v nich. Připomíná si, že byl to kamenolom kamenického mistra Vojtěcha Špilby, který vlastnil domek čp. 28. (nynější prádelna) ve Studené a domky byl kamenolom Jana Jarovského, majitele domku čp. 19. ve Studené. V obou těchto kamenolomech byl zaměstnáván různě přes 20 kameníků ze Studené a z okolí. Kamenící ze Studené chodívali líč do kamenolomů v Skřítkově, kde tehdy vznikaly jisté podmínky pro politické a odborové organizování proletariátu.

Pokus prvních organizování dělnictva ve Studené byl učiněn v roce 1908 v parlétárně Tovaryše Bučka, který v té době zaměstnával asi 40 dělníků. V tomto podniku sdružila skupina dělníků založit organizaci sociálně demokratickou. Páté skupiny byli dva dělníci, kteří dosud žijí v důvodech ve Studené a to Jan Tomandl a František Felix, kteří mi na tento pokus vzpomínají. Organizace nebyla jistě založena, když se zvěděl ze spojovací vůle tovaryšských synů majitele parlétárny Tovaryše Bučka, Ferdinand. Když se dozvěděl, co dělnictvo chce podniknout, přišlušel se na pivečko chce, aby jmenovaní 2 dělníci byli ze závodu propuštěni na výzkaz ostatními. Jan Tomandl byl brzy přijat zpět, protože tovaryš Bučka nemůž na nějakou dobu (byl učňovacím obojím na vídeňské hospitálu), kdežto Karel Felix již přijat zpět nebyl. Po tomto zahrnutí organizace sociálně demokratické v parlétárně založena nebyla. Byla však založena, když roku v to-

Soc. demokrat. strana v Studeni

volební na zpracování mandátu Františka Sokopy. Za-
ložil je soudruh: výše jmenovaný Fran. Felix, Au-
gustin Vejrosta, dosud žijící důlozdec ve Studeni a
Josef Seamera, který již zemřel. Majitel továrny za-
čátkem organisace zakázání nevadil, neboť kniha dě-
lnictva bylo přísně čtivého, jak pamětníci vzpomínají.
Politické knihy dělnictva v té době bylo jistě oblasem ne-
rozluštěných mystérií, čtivěch se z Ruska po tamní revo-
luci v roce 1905 a snad nikdo na ně chtěl vydání vše-
lemocné vrchnosti přísně v Salcsko-uherské monar-
chii. Organisace pracovala nenápadně a zachovalo se
několik dokladů o veřejných schůzích a táborech lidu
ve Studeni: Významné č. b. shromáždění bytmanského v Dačicích
se dne 14. VI. 1911 prodlouženo bylo konání dne 23. VII.
ve 3 hod. odpoledne v místnosti hostince Josefa Bar-
tuňka ve Studeni veřejnou schůzí lidu o progra-
mnu: Parlament a poměry dělnictva. Dále se za-
choval výpis účtů úředně ze dne 9. června 1914, jímž
se dovolují konati tábor lidu dne 11. června ve 3 hodiny
odpoledne na náměstí ve Studeni. Program tohoto tábora
lidu byl: „Hospodářská a politická situace". Tento tá-
bor lidu konán byl krátce před vypuknutím první svě-
tové války (28. června 1914), která obětila strana sociál-
ně demokratickou ve Studeni, neboť většina funkcio-
nářů odešla do války.

Konec války oslaven byl ve Studeni dne 28. října
roku 1918. veřejnou schůzí na náměstí, kterou zaháji-
l soc. demokrat a na které promluvil: s. Jaroslav
Kovářek z Brna. S. Fran. Felix si vzpomíná, že bratr
Jan stále pod kasárny na náměstí a byla vyzdobena
chorjím a papírovými růžemi. Náměstí bylo plné lidí,
velká únast byla i z okolních vesnic. Prozatímní rada
a ustavení volby a z ustavení republiky, nastávající
vládní úlohy a boj apod. a jásal.

Když ustavení okresní zastupitelstvo bylo v rukou
měšťanů buržoazie, ale volby přišlo jako dne 16. června
1919 první volební „pro smíšení demokrat. Harvatem
obec byl zvolen s. František Felix. Zápis v protokolu je
zachován. Registrační věřili, že profesí dělník Fran. Fe-
lix na funkci starosty obce nestačí, ale myšlili se. Ha-
zral se o obec dobře, pokud to tehdejší těžké poměry
dovolovaly, neboť hlad a bída byly po ukončení první
světové války čestnými hosty pracujícího lidu. Starosta
Felix musel chodit na bytmanství do Dačic žádat
o hrubou mouky pro chudé obyvatelstvo obce a musel
hnutí cestu pěšky, protože ze Studeni žádný spojení s
okresním městem nebylo. Il chodil do Dačic bos! Za
Studeni boty nul a přes Dačice zase již obul. S. Fe-
lix o tom vyprávěl. Pamětníci ve Studeni se mi smáli,
že chodím do Dačic bos, ale mně to nevadilo hlavně že
jsem všude včas pro lidi! Vzpomíná dále, jakou měl
jsem radost, když v roce 1920 dorbal pro obyvatelstvo 300 kg

mzdy, po 1½ hj na osobu.

KSČ v Studené

V roce 1921 dostávání ve Studené k rozštěpení strany soc. demokratické. Projevil to v protokolu strany zachovaném v o. Brušný, který má i další doklady. Účast na schůzích byla čím dál tím menší a vedení vyvolalo odcizením komunistické strany československé ve Studené ještě větší rozkol. Při volbách v roce 1922 měli komunisté svoji kandidátku a obdrželi 121 hlasů. Dnes ještě žijí 3 soudruzi, kteří byli na kandidátce komunistické kandidátkou. Pro komunisty ve Studené nastala však v následujících letech těžká doba. Boj proponičtími v práci a přijímání jen v nejnutnějších případech. Zaměstnavatelé ve Studené byli vzájemně dohodnutí, že komunisty zaměstnávat nebudou. F. Brušný si vzpomíná, že jeho otec byl 2 roky bez práce, protože byl komunista. A takových bylo více! Stav se postavil, byl provádědován. Zaměstnavatelé mnohdy ani zaměstnance, aby volili ke politickým stranám, ve které byli organizováni sami.

Tento útisk a nátlak působil na některé slabé charaktery tak, že stranu opustily a ve straně si tak pevně některé snadno jednotní pevnější nebojácnější pevné. Strana komunistická ve Studené však neuvěřitelně zvýšila se i volit, ale její kandidátka nedosahovala počtu hlasů a v okresním zastupitelstvu zastoupení neměla. Tento stav potrvá až do příchodu v roce 1945. Osvobození vítězné armádou umožnilo založení komunistické strany československé (KSČ) v naší lidové demokratické republice a ve Studené byla KSČ založena dne 12. května 1945. Ustavující schůze konala se v sále u Lejdů, kdežto zápis o ní se nezachoval, protože kniha protokolů o schůzích a činnosti KSČ se ztratila. Proto zaznamenáváním jen stručně vzpomínky účastníků této schůze a podstatné události. Tuto o založení spolupráce byla brzy na to založena komunistická organizace.

Činnost KSČ po květnu 1945

Ustavující schůze KSČ dne 12. května byla velmi rušná, zájem byl příplněn účastníky, neboť byla to kniha v projednávek po převratu, v době plné nejvzrušenějších událostí. Schůzi byl přítomen nejstarší a první člen komunistické strany z doby první republiky, o které jsem se již několikrát zmínil, s. Frant. Felix, který byl zvolen předsedou strany. Po ustavujícím místním národním výboru (MNV) byla zvolena 14 členů, kdežto při celkovém počtu 20 členů MNV měla strana naprostou převahu. Členové strany v MNV začali ihned pracovat v jednotlivých komisích národního výboru a uvědomovat v první řadě návrhy vztahující se k všeobecnému zlepšení životních poměrů pracujícího lidu. Velmi těžké byly poměry zásobování, které jen s největším úsilím vyřešil předseda zásobování ho-

mise s. Fran. Felix, protože sekretář a obanthrock mnohý jedinci byly těžce zbavováni příkazů. Připomínám si, jak na návrh strany provedeni byl ve druhé knihovně soupis přebytků brambor po nastřádání a jakými obtížemi se sehnalo ve Studeně celkem 1139 q. V oblasti soužitím a zásobováním KSČ prosadila, aby některé rodinám, které byly naprosto nemožné, dány byly aspoň trochu uspokojivé byty. Pro některé rodiny zhotoven byl nový nábytek (18 postelí, 9 skříní a židle a stoly), některým občanům vráceno se z nerezavení v Těši zboží nalezené, dáno byl a popsáno KSČ oblek i boty a krásné oděvy a prádlo zabraňovat Němcům při převozu rozpadávání levně pracujícím vrstvám lidu.

Kromě obětí působila komunistické straně nebezpečnost a vyšetřovací komise, hlavní její předseda Alois Kovařík, který po krátké době byl mocí vzdálen veřejné činnosti a ze Studeně se odstěhoval. Předsedou komise se stal s. Antonín Hošek, nynější předseda MNV. KSČ dala návrh na upravení hrobu ruského vojína pohřbeného na Farském poli v sousedství k jilmu (pravděpodobný pramen pro místní hřbitov), na pořádání kurzu pro stroje, na uspořádání školy na Lidické (výnos Kč 73.291,-) a na četná jiná zařízení a podniknutí, které by aspoň částečně pomohlo ve válečné situaci projít dnů po našem osvobození. Velmi záslužnou činnost prováděli členové KSČ, kteří umělí zachránit a krmit a

Krabicemi a kteří dobrovolně pomáhali při sesuvech a ve závodě pomáhali při sesuvech a ve Studeně, ale i v okolních obcích.

Sesterčím národní výbor volebný lidem na veřejné schůzi dne 30. května 1945 byl v činnosti do 23. června, kdy podle košického vládního programu a proměnlého zastoupení byl zvolen do MNV ve Studeně po 5 členech KSČ a soc. demokratické strany a po 4 členech ze strany národně socialistické a strany lidové.

Zbytek působení většiny činnosti KSČ ve Studeně byl místní sekretariát (kancelář v bývalém krámku na hře – žiželi) jehož prvním tajemníkem byl s. R. Šrec (dnes předseda ONV v Dačicích). K jeho vedením zastával tuto funkci s. Aug. Lažný, po něm s. Zoltan. Sekretariát pak spojen s okresním sekretariátem KSČ v Dačicích.

Předsedou KSČ po s. Fr. Polívovi stal se s. Aug. Lažný, po něm s. Jan Bučina, potom opět soudruh Lažný, pak náhradou s. L. Pimaur, s. Aug. Hošek a nyní je předsedou strany opět s. Jan Bučina.

KSČ zdůvodňuje se zejména řadami lidu od původu v roce 1945 i nadále (znovu nadále), kteří byli místo jakoukoli. Ve Studeně se nadále nadále na sekretariátě KSČ a později dostala od MNV i svoji vlastní klubovnu.

Ke založení první komunistické strany ve Studeně vstoupili FDT.

vila se zde i „Federativní dělnická tělovýchovná jednota“ (FDTJ). Jejími zakladateli byli manželé J. Pokluda, úředník, dělník, Karel Zárybnický, kaplanka, Antonín Jirků, dělník v pivovaru a dále dělníci Jan Samek a Franc. Samek.

Antonín Jirků o FDTJ vypráví: „Cvičili jsme v Šamlu (vyjížíš krokinou v Zejdlici) na jaktáči, v létě na dvoře nebo v zahradě. Také jsme cvičili na školní zahradě. Já jsem jezdil 2x týdně na kole do Žižkě na nácvik, nebo jsme se chystali na Spartakiádu v Praze na Maniváse. Cvičilo nás asi 20. Všechno jsme si museli sami pořídit a koupit. Proto jsme hráli divadla, abychom si vydělali peníze na zakoupení tělocvičného nářadí. Také ženy cvičily s námi.“

Karel Zárybnický vypráví: „Cvičili jsme na školní zahradě za Štědrákovy. Hrazdu jsme si koupili v Brně, byla lepší, než měli sokoli. Do země na školní zahradě jsme zarazili kolíky, kdežto u Sokolů hrazdy. Mimo jiné vedl ve školní zahradě nevěrčík. Ředitel místanky Gabriel Jahoda nám cvičení zahrával, že prý by se mohli o kokovní kolíky zranit žáci. Původ byl ovšem jiný, FDTJ nebyla v lásce pana ředitele. Cvičili na zvedání jsme si opatřili následujícím způsobem. S. Jos. Tinámek, kamenič nám vyřezal z kamene 2 koule a ty jsme spojili železnou tyčí, kterou jsme vrtali do

opracovaných kuliček na kopečku vrtačce k Domažlicím. Také činka je mými v tělocvičně sokola v Studené. Celkem zařízení účelně tyče ve které mnoha, byla sokolští než členové FDTJ.“

O činnosti K.S.Č. při správě obce zmiňují se podrobněji ve stati „Správa obce“.

Dále uvádím dokonné znění únorových událostí 1948, jak je uvádí o Březinu: „Rok 1947 a začátek roku 1948 jsm ve znamení velmi silného politického napětí mezi jednotlivými politickými stranami. Čtyři politické strany: komunistická, sociálně demokratická, národně socialistická a lidová usilují o splnění svých programů. Od voleb v květnu 1946 je národní fronta rozdělena působením reakčního vedení tří politických stran, které se staví proti programu K.S.Č. Jednotnost projevují se při vítání Rudé armády v květnu 1945 a její pouť. Na Studené pozorujeme v této době silný útok proti K.S.Č., který vede hlavní strana národně socialistická pod záštitou a vedením J. Šafraty a Čarkeho a pivovaru. Snaha zamezit znárodnění továrny Šafraty a znárodnění tohoto podniku vyjadřovaná již v roce 1945 byla znemožněna působením ranného ministra výživy místního demokrata Majera, který osobně v roce

Únorové události na Studené v r. 1948

1947 závod navštívil a závodní radu přivítal předseda vlády Klement Gottwald. Situace na národním výboru ve Studené byla následující: Z voleb v květnu 1946 vyšla vítězně KSČ se 43%, odevzdávající hlasy a za pomoci lidové strany (lidová strana dostala místopředsednictví MNV) byl zvolen za předsedu MNV předseda KSČ s. Karel Zídek. Místní názvy v plenu a v radě MNV byly plně podporovány lidovou stranou a například sociálními demokraty a národními socialisty zabezpečovány. V místních průmyslových závodech se projevovala tendence přebírat závodní rady, hlavně v závodě masného průmyslu fy Labrapa, kde majitel továrny a ředitel pokládali závodní rady za přežitek a připravovali propuštění komunistů ze závodu. Koncem roku 1947 byla utvořena první ozbrojená složka KSČ - milice. Byla založena v továrně Labrapa při odboru majitele podniku a jeho pomahačů. Členové KSČ udrželi dělnickou většinu v únoru 1948, kdy všechny podniky ve Studené a v okolí se zúčastnily hodinové stávky. Ve všech podnicích konány byly celozávodní schůze a odesílány resoluce do Prahy do kanceláře presidenta republiky a ústředního výboru KSČ. Klid a pořádek všude byl zachováván. Byly vysány delegáti ROH a

odjely do Prahy na sjezd ROH. V továrně fy Labrapa podepsána byla resoluce takka všemi zaměstnanci, kteří žádali znárodnění podniku. Jednotný svaz československých zemědělců (JSČZ) ze své schůze odeslal resoluci žádající zničení farské půdy - provedení pozemní reformy podle zásady, že půda patří tomu, kdo na ní pracuje. Byly malý byly rozhněvány a zemědělství fy Labrapa byly znárodněny - farská půda rozdělena zemědělcům - půda vzata spekulantů také. Byly vytvořeny nové akční výbory národní fronty a provádějí očistu národních výborů od těch, kteří nesouhlasili s postupem socialismu. V celém okolí Studené - bylo to 26 remanentů provedeny byly změny. Byly socializovány obchody, živnosti a stavitelství fy Karel Barbuček (ve Studené) zařízen byl také kommunální podnik, ve kterém byla nákladní a osobní autodoprava, sklad různých potřeb a pekařství. Z pozemků patřících k továrně). Labrapy byly lhůty založeny československé státní statky (ČSS), k kterým dnes v roce 1958 patří pozemky celého katastru Studené. Továrny byly veřejné schůze, na nichž byl občanstvo seznamováno se všemi historickými událostmi v republice i s místními změnami. Do místní organizace KSČ vstoupilo mnoho nových členů. Sociální demokratická strana byla

na sbírání kování dne 16. května 1948 v sále
hostince Jana Zajíce slouženo s místní KSČ.
Rum měj být tak mohutný, že nebude zapomenuta
na tak velké májové oslavy. Politický boj mezi
jednotlivými stranami odstraněn jednotnou
kandidátkou národní fronty." – To jsou
vzpomínky s J. Brůny, které doplňují zápisy
mezi s protokolu o schůzích MNV ve Hradení,
podle nichž ihned po skončení první
národní socialistické v Praze dne 25. února 1948
členové MNV této strany ve Hradení z MNV odstupují a novými členy MNV se stávají: Jaroslav Kremlička, Ladislav Vejmělek, Jaroslav Šťovanec a Vilém Macků. V září téhož roku vzpamy byly nové volby a předsedou MNV zvolen byl soudruh Fr. Zahrapa. František Žídek. Po radě MNV zvolení: Šuňský Jan, Zrbý Jaroslav, MVDr. Müller Julius, Dvořák Jan a Hořel Antonín. Členy MNV se stali: Šuňský Antonín, Josef Parkan, Jaroš Karel, Pitmans Ludvík, Burianová Marie, Mach Ladislav, Kremlička Jaroslav, Macků Vilém, Jedová František, Homola Václav, Vejmělek Ladislav a Jelen František. Za náhradníky zvolení: Mach František, Čech Petr, Kvasnica Miroslav, Veselý Alois, Sadovník Josef, Doležalová Božena, Šabatková Milada a Šuňský Antonín.

nový MNV

Komise měly národní: zásobování (4 členná) výživová (4 členná), zdravotní (4 členná), dodávkové (3 členná), lesní (4 členná), finanční (8 členná), plánovací (4 členná), kulturní (3 členná), stavební (4 členná), zemědělská (5 členná), bezpečnostní (4 členné), školní (5 členná) a stavební (4 členná). Velký počet komisí stanoven za tím účelem, aby o komunální práci zainteresováno bylo co nejvíce občanů, aby práce na radnici byla rozdělena a několik-li se tak zaměstnancům MNV, kteří práci by-li přetížení. MNV v uvedeném složení fungoval do 24. ledna 1949, kdy resignoval na funkci předsedy s. František Žídek a místo něho zvolen předsedou s. Antonín Šuňský. Za nemocného člena MNV Vilema Macků zvolen s. Jan Doušina. Toto volební období vyznačovalo se hlavně snahou uskutečnit plány k provádění socializace průmyslu, obchodu, živnostů a zemědělství, kterýžto plány zádaná KSČ od roku 1945 byly prováděny jen velmi pomalu pro odpor a sabotáž odpadních politických stran v obci. Jak byly plány směřující k uskutečnění socializace prováděny se hradení výstižně se stalo o veřejném životě v obci, o výsledku obce, o pomístní hospodářských a v dalších stalo. Přímo a úsilí bylo toliké, že mnohý byť zvídavý jim postupně a mnohým občanům se zdálo kompromisní –

dějiště reforem, přišlo povolání, ale nedalo se nic jiného dělati; protože přišlému krvap byl by býval jen na škodu.

MNV zvolený r. 1948 setrval ve svém sestavu do roku 1953, kdy v červnu byl na návrh KSČ rekonstruován a rozšířen na 24 členy. Dne 21. června 1953 ohlasuje tajemník KSČ z Dačic s. Pírner vzal nově členy MNV do slibu. Jmenovaný seznam nových členů v zápisech MNV ve Hluboné není zachován, ale podle podpisů v protokolech byli to následující: Marhoul Karel, Marie Pinďárová, Olga Pinďl, Venc. Skřivánek, Novotná Josef, Svoboda Josef, Adam Antonín, Šafránek Josef, Novák Ladislav, Jiřík Antonín, Havlíček J., Skřivánková Jaroslava, Vrba Jaroslav, Šimanová Jaroslava, Němcová Marie, Pojil Bedřich, Vaněk Vilém a Holek Jan. Předsedou zůstal s. Antonín Vrčil, ten však v roce 1957 se předsednictví MNV vzdal a jeho návrhovým se stal s. Bedřich Pojil. Obecní pokladník byl Theodor Onemocnělý a pokladníkem se stal Jan Šotva. Ten však tuto funkci dlouho nevykonával a od 1. března 1957 byl pokladníkem MNV s. Antonín Adamec, který tento důležitý úřad zastával až do konce r. 1968.

Dříny v r. 1964. Činnost volebního zákona nastala v roce 1954, kdy byly zrušeny volební obvody, v okolí a bohatý se nedařilo 100 obyvatel případ jeden volební obvod.

Ve Hluboné byl podle počtu obyvatel 14 volebních obvodů a podle toho všem byl rozdělen MNV ze 14 členů + kandidáti (z každého volebního obvodu jeden) se představili voličům na veřejné schůzi v sále hostince Javořice a potom seznámili byly kandidáty, i do ONV a KNV, představili se i kandidáti do krajských národních výborů a to do ONV kandidáti dva a do KNV kandidát jeden. Volby byly konány dne 16. května v hostinci. Z 960 voličů zúčastnilo se voleb 950 voličů, kteří odevzdali 950 platných volebních lístků. Zvoleni byli do MNV: Horáček Fran., Jiráčková Marta, Němcová Božena, Vaníček Josef, Urbánek Fran., Bruček Jiří, Havel Ladislav, Molzer Josef, Pojil Bedřich, Holek Fr., Skřivánková Jaroslava, Marhoul Karel, Vinklár Karel a Šedá Františka. Do ONV za obvod 34. Marie Linďáková a za obvod 35 (Hluboná - Bohdalov) Bruček Jan a Bohálová. Do KNV zvolen byl Milan Kundera s. Předsedou zvolen s. Havel Ladislav, do rady s. Molzer Josef, tajemníkem s. Marhoul Karel, Bedřich Pojil a Holek Fr. Komise dopravy byly ustanoveny z řad občanstva a ustaveny následovně: zemědělská (4 členové), finanční (3 členové), školská a kulturní (3 členové), zdravotní (3 členové), bytová (5 členů), technická (4 členové), bytová (4 členové). Podle zemědělství je MNV složen z 5 zástupců, 4 zemědělci a 5 dřevo-

měl pracovníků, jsou v něm zastoupeny 3 ženy a 11 mužů.

Předseda s. Lad. Havel, onemocněl v roce 1958 a odešel na léčení, které trvalo dále než rok. Zastupoval ho nejprve s. Bedřich Rejžl a když i ten v roce 1960 onemocněl, zvolen byl zastupujícím předsedou MNV s. Hošťál Antonín. Teprve v letošním r. 1961 nejal se opět předsednictví s. Lad. Havel.

Volby do NV. V roce 1954 konány byly již volby do národního shromáždění ČSR a to dne 14. listopadu. Na tohoto voleb dne 16. listopadu přistavil se kandidát naší široké socialistické s. Karel Puša, který byl i zvolen poslancem do N.S. Od té doby dojížděl poslanec s. Puša občas do Skuhrova, kde se MNV snažil co nejvíce mu navštívit volební středisko nám různá svoje přání nebo dotazy, popřípadě mohl mu předat i o radu. Jednal s každým mile a ochotně a ji poslancem opravdu lidovým.

Volby 1957. Nové volby do MNV, ONV a KNV konány byly po uplynutí tříletého zákonného funkčního období a to dne 19. května 1957. Shromáždění voličstva bylo na 18 volebních obvodů a volen podle toho 18 členů MNV. Kandidáti se opět představili voličům, aby se s nimi seznámili a pohovořili.

Zvolení byli následující členové MNV:

Kramlíková Jaroslava, Řeha Karel, Urbánek Karel, Müller Karel, Matějů Karel, Fojt Miroslav, Novák Jaroslav, Hrušková Marie, Šindelář Jan, Marková Jana, Bučina Jan, Hošťál Antonín, Molzer Josef, Pirmann Ludvík, Havel Ladislav, Lacina Jaroslav, Lojda Jan a Homolka Karel.

Předsedou MNV zvolen s. Antonín Hošťál, a do rady jeho 6 členů. Jsou to: Řeha Karel, Pirmann Ludvík, Marková Jana, Havel Ladislav, Urbánek Karel. a Vojtěch Molzer Josef. Komise doplněny jako obvykle odborníky, a jsou tyto: zemědělská (5 členů), dělnická a zvláště (4 členové), finanční (4 členové), místního hospodářství (4 členové), pro výstavbu (6 členů), zdravotnická (4 členové), bytová (4 členové), kulturní (4 členové).

Do ONV zvolení byli soudruzi: Jaroš Karel, který se stal členem rady ONV a Lacina Antonín. Do KNV zvolen byl opět s. Kudrna Miloš.

Z 968 voličů (439 mužů a 529 žen) přišlo k volbám 965 voličů, kteří odevzdali 965 platných hlasů pro kandidáty národní fronty.

Politické rozvrstvení zvolených: Do KNV 1 příslušník KSČ, do ONV 2 příslušníci KSČ, do MNV 14 příslušníků KSČ a 4 bezpartijníci.

S malými změnami v komisích tvoří nadále MNV v nižádě a snaží se vykonávat veškerou funkci v nejvyšší spokojenosti občanstva.

Správa obce: Bližší podrobnosti o tom, kterou činností vyniknul zvolený zastupitelský sbor, pohusnem se vyjádří v oddílu „Správa obce", který doplňuje též předchozí zvolený stát".

V kronikářských záznamech p. Vlasty Javořické z roku 1945 je zmínka o ustavení MNV ve dnech po osvobození Rudou armádou. Pokládám za svoji povinnost doplnit tento záznam vzpomínkou na to, které byl tento tak vzácný „revolučním" národní výbor ustaven. Vzpomínám si na následující:

Ustavení revolučního národního výboru

Někdy na podzim r. 1944 v době, kdy Hitlerovské armády byly na plném ústupu z Ruska a snad Polska byl již spěčatěn, pobyl mnoho ve Němčí ve Hradení cizinec, který mně připadal známý (jistě jsem ho již před tím někde viděl) a který i mne znal a bez okolků mně oznámil (byl jsem za Protektorátu starostou Hradení), že jsem byl tajným občanským výborem v případě převratu k tomu, abych se ve Hradení revolučním národním výboru, který bude připraven k tomu, aby v případě potřeby převzal všech různých úřadů a to výbor dvanáctičlenný složený ze všech vrstev občanstva. Nečekal, až se ho budu dále na něco vyptávati, vyšel ode mne odešel směrem k Horní Němčí a

a již jsem ho neviděl. Byl jsem velmi překvapen, neboť jsem nevěděl, není-li to provokatér Gestapa, které podobným způsobem jednalo, aby získalo oběti. Jako vzdělaný odchod jsem si vysvětloval tím, že mohl mít obavy, abych ho nedal zatknouti a tak šel jsem někdy okolo v naprostém rozrušení a nejistotě. Tak uplynul nějaký čas, a když se nic nestalo, rozhodl jsem se realisovati pokyn, který mi bylo sděleno a ustavit revoluční národní výbor. Počátkem toho je příští Josef Vašků, jemuž jsem se svěřil, k čemu byl jsem vyzván a spolu jsme národní výbor ustavili. Neoznámili jsme však nic nikomu z navržených občanů, neboť doba byla pohnutá, nikdo nikomu nedůvěřoval, stále se pořádalo a nevědělo zatknout a čekat jsme proto, až nastane vhodná příležitost pro svolání národního výboru.

Němčí-spolkání a výbor

Ve Hradení byly v této době poměry zvláště tím pohnuté, že ku konci roku 1944 přišla sem ustupující německá armáda z Podkarpatské Rusi a dělostřelecký pluk (3 baterie) odmrzlý po ústupu z fronty, který zde měl čekat na doplnění a výzbroj. Ubytovány téměř všechny místnosti ve škole po celé obci a také v okolních vesnicích Jílmu a Bohdíkově, musely být za každou cenu pl-

věny a Študenú prožívala nejhorší chvíle z celé okupace. Bylo proto nemožné za těchto těžkých okolností vodatu určité úlohy, protože byla obavy, že by se to v obci nemohlo a byla by zhoršena bezpečnost a mad v životy občanů.

Národní výbor byl vodan teprve v prvých dnech květnových, bezprostředně před tím, než zmíněný dělostřelecký pluk překotně opustil Študenou. Německí opustili obec o několik dní dříve.

Ve Študenú ustavil se však ještě jeden národní výbor složený původně ze zástupců dělnictva, v jehož čele stal Alois Tovařík, většinu místního hospodářského družstva. Tovařík oznámil mně, jako starostovi obce, ustavení tohoto národního výboru a já jsme vzdal okolnosti, jak sestaven byl národní výbor, o němž jsem se dříve zmínil. Poté potom ke sdružení obou výborů v jeden celek o počtu 20 členů, předsedou zvolen jsem byl já na schůzi dne 9. května a náměstkem Alois Tovařík. Ostatní členové tohoto revolučního národního výboru byli: Šafný Antonín, Felix František, Šafrata Josef, Šmíd Jan, Melichar Stanislav, Gut František, Skřivský Jan, Štěpl Theodor, Bretnar Karel, Ibrl František, Nedvěd Josef, Kos Stanislav, Vavřík Pavel, Marhoul Karel, Müller Julius Müller, Antonín Hübel, František Šíma a František Beránek.

Závady Tovaříkovo sdělování programu o zastoupení v novém národním výboru nebyly v prvých dnech květnových ještě známy a tak vlastně se členy národního výboru občané, o kterých se předpokládalo, že budou míti zájem o účast v komunálních záležitostech v těchto vzrušených dnech mnoho společného s Hudou armádou.

O příjezdu Ruské armády do Študenú, o radosti, slávě a nadšení velké obyvatelstva obce zmiňuji se obšírně ve svých kronikářských záznamech míň obce bývalého p. Karla Jarovického, popisuji proto většinou události politické.

Na druhou schůzi národního výboru ve Študenú přijel předseda okresního národního výboru z Tábora (sídlo okresu bylo za Protektorátu přeneseno z Dačic do Tábora) soudruh Růžička, aby dal MNV nejnutnější pokyny pro další činnost. Navrhl též, aby ze každé schůze MNV zván byl člen ONV jeho Praktik. Podruhé přijel do schůze MNV soudruh Růžička dne 17. května k projednání stížností, které byly vzneseny na ONV v Táboře na místopředsedu Dr. Ivana Kovaříka. Protože však s. Růžička nemohl se zpočátku o žádná fakta, byl mnou nabádán Kovařík, aby se omluvil. Okresního došlo ke smíření v obecním a vždy přímému bylo z Tábora opět do Dačic.

Předseda tamního ONV soudruh Čoder přijel potom do Uherské na schůzi MNV dne 20. května, aby podal členům MNV přehled o všeobecné situaci politické a o vývoji událostí a aby dal pokyny k další činnosti. Jednání na MNV bylo v té době neobyčejně obtížné, protože bylo nutno přikonávat tři různé druhy druhů (zásobovací, bytové, uvolňovací, vyšetřovací, sociální, finanční, vojenské - R.A, obranění atd.) a často nebylo možné je vyřídit uspokojivě, neboť překážky byly nepřekonatelné. Musíme doznati, že ve veřejnosti zákonodárci pracovalo se těžko (hlavně komise) s plnou chutí a vervou do práce a různými se snažili v této těžké a zodpovědné době vyhovět prohlásit obec a uspokojovat občanstvo co nejvíce.

Poruška členů MNV

Dne 30. května přijeli do Uherské na prohlídku členové revolučního vůr. výboru a jeho činnosti členové partyzánského oddílu zdejších obcí. Jeden zdar s politickým komisařem s. Jirků včele. S partyzány přijel i učitel s. Jira z Počátek, který se těsně vrátil z koncentračního tábora. Občanstvo sešlo se v hojném počtu ve dvě nynějšího hotelu Javořice, kde přednesa MNV místní přítomné občany s hosty a požádal pobl. komisaře s. Jirků, aby se ujal slova. S. Jirků přečetl sdělení ministerstva vnitra

o volbě a složení MNV a oznámil, že bude o každém členu náš výbor klasováno jednotlivě a že každý občan má právo vyjádřit a případně námitky. Ještě před provedením prověrky a klasováním požádal s. Jirků, aby prohlásil k přítomným o svých zážitcích z koncentračního tábora. Z jeho vyprávění bylo znát, že nejen vyšší úředníci v koncentračním táboře, ale vězňové občanstvo, aby vynikli všechny zvěrské rány a mučení a jiné různé v době jednotné sociální revoluce, kdy všechny nadšenecké mají být obranou a vůlí národní mají být zakročeno k obnově a prospěchu pracujícího lidu. Potom přečetl s. Jirků seznam členů NV a dal o jednotlivých členech klasovati. Po přednesu NV Jaroslava Rubíka klasovali různí přítomní, proti němž nikdo, pro místopředseda B. Kovářík klasovala asi půlka přítomných, proti přihlásil se o slovo občan Fraud. Mikoláček. Řekl, že nemá proti občanu Kovářikovi osobních námitek, ale že nemůže klasovati pro když není, jako občan Kovářík ji. Soudělas přítomných projevil se pobleskem. Místopředseda Kovářík odpověděl, že pracoval jako účetní v hospodářském družstvu v Mor. Budějovicích a doufá, že předvídaná činnost nepřichází v úvahu. Může-li mu někdo něco vytknouti za dobu války, ať se přihlásí. Ze

slovo se přihlásil občan Čekal, který se dovolával krásných slov a důvodů včerejška s. Jiry, dodal, že je těžko kritisovat, že je možno nyní pracovat pro dobro a blaho republiky a že navrhuje, aby MNV byl schválen celý najednou v té sestavě, jak právě je. Jeho návrh byl přijat jednomyslně a národní výbor schválen bez změn. Potom prohlásil komisař s. Jirků, že národní výbor vstupuje v platnost. Partizánské oddíly, že stávají se nyní oddíly policejními, které pomáhají vyčistit republiku od kolaborantů a zrádců a pořádku vůbec.

Slib členů MNV

Brzy potom, dne 4. června, složili členové MNV své věrnosti do rukou člena ONV Josefa Hrůši. Slib zněl: „Slibuji na svou čest a svědomí, že budu věrný věrný československé republice, že budu zachovávati všechny zákony a nařízení, plniti jako člen národního výboru podle nejlepšího vědomí a svědomí své povinnosti a že se budu říditi rozhodnutími národního výboru. Slibuji, že se vždy nepoměřím s lidu a zásadním demokracii a že budu ve všem svém jednání dbáti jen prospěchu a zájmům lidu." Touto volbou nad MNV a to šestičlenné. Místopředsedou MNV byli voleny rady pan soudruh Alois Kovařík, druhý soudruh Antonín Hůrka a další 3

členové: Felix František, Medvěd Josef a Müller Julius Müller.

Po těchto formalitách, které upevnily postavení členů MNV a odkladišť některé horké hlavy, byla činnost NV klidnější. V hovoru napětí národním bylo občanstvo Hlubenec i okolí komisí vyjádřování. Na stížnost občana Fil. Bučka se Hlubenec u ONV rozhodl tento výbor, aby Al. Kovařík byl zbaven předsednictví se vyjádřování komisí ve Hlubenec, místní národní výbor však na návrh člena Františka Felix rozhodnutí ONV v Dačicích nevyhověl. ONV oblíž proto vyvodit důsledky proti MNV, avšak smíření politický poměry (nové volby členů MNV podle Košického programu a poměrného zastoupení stran) působily vyjasnění v této záležitosti, Al. Kovařík se členem MNV nestal a brzy se ze Hlubenec odstěhoval.

Volby podle poměr. zastoupení

Podle poměrného zastoupení stranických politických byl stran ve Hlubenec zvolení byli: dne 23. června za působnosti předsedy ONV v Dačicích s. Cesara do MNV následující občané: Za KSČ Felix František, Müller Julius Müller, Zacný Antonín, Hůrka Antonín a Kabrapa Josef. Za sociální demokracii: Kubů Jaroslav, Trůtek Antonín, Felix František (žel.), Závorský Karel a Šmrčka Jindřich. Za stranu národně socialistů: Brichorský Jan, Milo-

Sběrů František, Jirků Antonín a Srb Jan.
Za stranu lidovou: Nedvěd Josef, P. Skreil
František (kooperativa), Štěrba Antonín a Maršíny
Karel.

Předsedou NV zvolen byl opět Jaroslav Kubů,
místopředsedou Felix František a do rady bro-
mě mís. Hošťál Antonín, Závorský Karel, Bil-
kovský Jan a Nedvěd Josef, za každou politickou
stranu jeden.

Úvodem vrcholy: komise a to: finanční,
kontrolní, osvětová, sociální a bytová, výstavová,
zásobovací a hospodářská. Nově utvořena byla
komise lesní, protože obec Studená stala se mj-
itelkou lesů ze zábavní panství Podskalský-Liebl-
steina a to lesa „Borecké bukovice“ a „Studenský
bukovice“.

Dne 1. srpna 1945 byl členem MNV s. Antonín Pucek zvo-
len členem plenu ONV v Bučovicích a místo něho
stává se členem MNV Jan Zajíček. Také občan
s. Karel Felix vzdal se brzy potom členství v MNV
a na jeho místo určen kommunistickou stranou
s. Jaroslav Trembička, který po něm převzal i zá-
sobovací referát.

Toto národní výbor pracoval nemalou dobu
než rok (do června 1946) v době plné zmatků a ne-
klidu, neboť ani situace mezinárodní nepřiná-

šela uklidnění. MNV snažil se zkrotit ve vše-
obecný klidu k spokojenosti občanů a v zásadách na-
rmpujícího socialismu a pro dobro obce a správ-
ní obce přidal 1946 nově zvolenému NV, o kterém
je již zmínka v dřívějším oddílu.

Tento národní výbor vzhledem k akčnímu akční plán
výborem národní fronty (AVNF) široký akční plán
rekonstrukční národohospodářské práce: dokončení místního
rozvodu, rozšíření kanalisace v obci, úprava ha-
siřské zbrojnice, vydlažba a úprava návsí, re-
gulace pod Zahradním rybníkem, oprava obecních
cest, rozšíření hřbitova, nová cesta k projekto-
vané nové škole, výstavba škol, výstavba bytových jed-
notek, zřízení stavebního družstva, pomoc při
vážením dokončení zemědělských prací, splnění o-
pen odpisu, zřízení družstevní, nákupy brambor
zlepšení živočišné produkce, zlepšení zdravotních
poměrů v obci, zřízení strojního družstva, vybudová-
ní družstevní pivovárky, potavení jatek a důsled-
ného úřadku a rozšíření a vhodné umístění obecní
knihovny.

Přejeme-li se na tento výhledový plán dnes po
uplynutí více než 10 let, vidíme, co se podařilo u-
skutečnit a co je dosud hudbou budoucnosti. Mist-
ní rozhlas dokončen, kanalisace částečně rozšířena,
ale je dosud místo úsečného bec ní, hasičská zbroj-

nice prostřednímu umístění ve Chmelnici a ná-
městí a nejvíce účtů vydělávědeno. Pohled pod
Jakostním výrobkem na celkovou regulaci
stále četná a obecní cesty volají nouzale po
své menší úpravě. Čtyři je šťastnými brzy ni-
čí, ale nepravnije. Hřbitov rozšířen a ohra-
zen a nová silice ke staveništi Obol asi z po-
lovice vydělávědena. Na stavbu škol, která se
provádí v rámci brzdy, není v dokladové době
pomýšlení, objevný domu se 4 bytovými jednotka-
mi postaven. Stavební družstvo zaniklo. Ko-
mna při všeobecném dotování zemědělských prací
se provádí kačírovými brzdami, ovšem olej-
ním je regulován zemědělským plánem a
případem, mírnou kramlou postavena
při místním likvidu. Živočišná produkce
se během času zlepšila, takže v posledních le-
tech byly dodávky z této produkce plněny na
100%. MNV snažil se i ve zdravotnictví zlepšit
hygienické poměry obce tak, aby odpovídaly mo-
derním požadavkům, což je i úkolem celostát-
ním. Místo stojanko družstva zřízena stojní
krabicová skříňka (STS), prádelna zmodernizo-
vána a je vkusku rozšířením velmi blahodárný
vliv, zvláště uklidňujícím působí účinkem na
Slovanech. Pohled úklidek z jeho různých dosud

nebyly, ale materiální stránka zvýšena na celodenní
a při OSS různá družstva nábožení. Obecní kni-
hovna, umístěna v jedné místnosti zvyšuje kon-
kurenci „Tvůrčí síly“ a je pěkná vybavena novými obě-
ženími a nábytkem. Místnost je vůči hrdě lesní.
V místní části zařízení a prací zmíněna se obtěžu-
jí ještě v dalších stránkách, ale je popisuje jen stručně.
Druhé části vyjmenovaných úkolů výkladového plá-
nu snažil se MNV uskutečňovat v této době i jiné
zařízení a opatření, avšak aktuální jednotlivé
povahy nebo i zařízení trvalé. Takovým trvalým
úkolem MNV je stálý odpadových surovin,
který se u MNV soustřeďují a organizují. Ten pro-
vádí většinou školní mládež a obírá se papír,
hadr, kosti, kovy, zejména kuly a jiné. Stálý odpado-
vých hmot je zařízením neustálé úkolujícím a
bez něho přicházelo by ve zmar neustálé množ-
ství cenných surovin.

Jiným úkolujícím úkolem obce v té době bylo obhospo-
dařování obecních lesů až do roku 1953, kdy přešly do ma-
jetku státního. MNV dal v roce 1949 zkolovit hospodářský ob-
hospodařovací plán lesů, který vypracoval lesní inženýr Klimeš
z Nového Města za 50 000,-. Naší obecní lesy byly obhospodařo-
vány lesním správcem Richardem Jelínkem, který žil v Sta-
dech ve výkupu a o lesy se jako výborný odborník staral
vzorně a lesy vybavovaly zvěřiny čistý výtěžek a byly v

obecním rozpočtu jedním z nejvýtěžnějších příjmových položek.

Tyto úlohy určují jen nanejvýš, protože MNV obvykle celou řadou zákonných a vyjímečných úkolů dostává i mimo dělitelných opatření, které musely být provedeny, neboť pravidelný běh je vyžadoval a společenské celého života se bez nich nemohlo obejít. Vyjímečných věcí běžnými úkoly MNV soustřeději se hlavně v rukou zaměstnanců MNV, kteří musí hovořit přesně. Dlouholetým zaměstnancem MNV byl tajemník Antonín Čelanda, který v bílo době vedení do výslužby. Nastoupil na obec téměř po ukončení první světové války r. 1919 a skončil asi do Protektorátu, kdy zavedení byl Hitlerův systém, byl jedinným pomocníkem starosty obce. Společně vykonával každý běžný úkol a byl v celé obci velmi oblíben. Dne 1. července 1949 po odchodu Ant. Čelanda skončil se tajemníkem MNV s. Josef Molzer. Mimo něho má úřadování MNV jeden 2 kvalifikované síly, kromě pokladníka a matrikáře, kteří jsou zaměstnáni pouze částečně. V posledních letech členové v protokolech MNV občanské obřadnosti předsedů MNV, kteří vybízejí referenty jednotlivých komisí, aby se více starali o svěřené úlohy, ale z opakovaných obřadností usuzují, že některým referentům nebude asi vyhovovat předsedů MNV přišlí k radě a tak většina komunální práce spočívala na bedrech předsedů MNV

a zaměstnancům MNV. Několikrát zavedeny byly na MNV ve Studeně návštěvy v úředních záležitostech a vždy se obracení pouze k hodinám dopoledních, aby zaměstnanci měli se věnovati nerušeně své práci a úřadování, ale marně, občanstvo nemůže si na toto zařízení zvyknouti.

V roce 1949 měl MNV výjimečném návštěvu. Předseda KNV v Jihlavě, soudruh Sedlák zavítal dne 18. června do Studeně k návštěvě MNV, kde byl uvítán předsedou MNV a radou NV. Rokládal si Studenou a hlavně úřadováním, která se mu velmi zamlouvala. Předseda KNV v Jihlavě

Zavedení civilních matrik od 1. ledna 1950 dalo podnět MNV ke zřízení obřadní síně v velké místnosti MNV, kde úřadovala pobočka Matrik správního (ONV). Místnost byla nově upravena, vyzdobena obřadními znaky a umístěn byl o ní amplion k přenosu hudby při svátečních civilních obřadech, prováděných vždy předsedou MNV a matrikářem. Počátek civilních svátečních obřadů je opravdu důstojný a bylo načase, že k nám byly obřadní matriky zavedeny. Občanstvo si musí konečně uvědomit, že svátek, narození a úmrtí nejsou obřady církevními se svěcením vodou, pompou a kadidlem, nýbrž že jsou právními úkony, spočívajícími v zápisu do matrik a že obřad se jich zúčastní v minulosti jen z důvodů zdvořilosti a že hlavním účelem při všech těch obřadech byl „křtiny". Civilní matriky

Inventarizace: Zvyšování pomůcky ve skladě a měnová reforma v roce 1953 vyžádaly si nové ocenění všeho veřejného majetku a jeho přesnou inventarizaci. MNV provedl v roce 1954 zainventarování obecního majetku i se školami a celková inventární hodnota majetku byla zjištěna Kčs 6.611.186,-. Každý rok provádí se od té doby pravidelná kontrola inventarizace, připíší se nově zainventarované předměty a vyřadí se předměty odepsané. Ke Stodolní je koncem roku 1958 celková hodnota obecního majetku Kčs 7,434.732,-, čili že majetek obce vzrostl od roku 1954 o Kčs 823.226,-.

Podpisová akce mírová: Na popud sdělení vlády míru provedl MNV v roce 1950 podpisovou akci proti atomovému nebezpečí a pro mír. Podpisů občanů dům od domu získávaly podpisové archy ve škole a byl neměstěn snad ani jediného člověka (mimo malé děti) ve Stodolní, který by svým podpisem nebyl podpořil tohoto pro mír na celém světě.

Kommunální pobočky: MNV ve Stodolní snaží se v pokojném klidu rozšiřovati služby obyvatelstvu zřizováním kommunálních poboček a uděržování všeho druhu. Je to akce velmi žádoucí, neboť občanstvo (kdo se přestěhuje) ztrácí kontakt se svým zaměstnáním a jiní (se nejen) nemají možnost provádění drobných oprav, velmi proto lepší a obětavější MNV se stále snaží.

Puč v Maďarsku a zásluha: V listopadu 1956 potvrdila byla hrůzná politická událost, že v naší sousedství v Maďarsku, kde zápasení nemocní a sociálními nepřátelské živly chtěly uchopit vládu a zavlečit zpět reakční buržoazní systém. Bojovaly, které tam rozpoutaly, přinášely na čas ochromení všeho života a obyvatelstvo velkých měst trpělo hlad. Potravinové živly a hlavně dělnictvo přinášely nemírné oběti na majetku i na životech, než puč byl potlačen přispěchavší Rudou armádou. MNV ve Stodolní uspořádal proto mezi občany pro potlačení občany Maďarska, všechny politické vrstvy obyvatelstva ve Stodolní přinášely na sbírku dle svých možností a výsledek sbírky byl velmi uspokojivý. Přesná hodnota sbírky nepodařilo se mi zjistiti.

Pokrok MNV: MNV převzal v roce 1957 patronát nad novým JZD v Jílovém. Projekt různá porozumění pro potřeby zemědělců v Jílovém tím, že pro ně nově zřizovaný biograf (zdarma film) a dorost do obvodní školy.

CO: Všeliní staří občané, kteří zamýšlejí dobu před obsazení a za Protektorátu, vzpomenou si na akci CPO (civilní protiletecká obrana), na zatemňování oken a všech osvětlených prostorů a na služby s tím spojené. Napjatá mezinárodní situace, obavy před možností nové války a atomové nebezpečí jsou příčinou toho, že musíme být připraveni na všechny eventuality, že musíme být poučeni o všech opatřeních a zákonech proti požárům, plynům, atomovým bombám a jinému nebezpečí, že

musíme zvolit různá preventivní opatření, aby
chom mohli vždy a s největším účinkem čelit všem mož
ným útokům. Všem těmto opatřením říkáme vyu
čování obrany (CO) a je možné, aby všechno obyva
telstvo bez rozdílu stavu, věku a zaměstnání bylo
v tomto směru řádně poučeno. Bylo proto u nás
v letošním přísadním školení obyvatelstva o CO a to
v prosinci 1948 školeno 'provádětelů instruktorů, kteří
absolvovali včerejšek 8.-9. v Dačicích týdenní kurs pro
vizovaným přípravu CO. Byli to s. Jar. Novák a inže
nýr Vrátil z Jindř. Hradce, František Kovář ze Stříbra, s. Jindři
Vindler za pořízení úřadu a s. Marie Hamerníková za
školy. Školení v Dačicích provádět OV brzasarmu za
pomoci odborníků. Náplní kurzu byla převážně teore
tická, zaměřená zejména k CO. Účastníci si odnáší
různé poznatky z chemie, fyziky, zdravotnictví a všech
oborů vzdělávajících se k civilní obraně, jak je patrné z
programu kurzu. Rozbor mezinárodních vztahů, pro
hlídky vzdušného napadení, hlášení, úkrytové a zklonové
prostředky a preventivní ochrana; atom, atomová energie
a působivý atomových zbraní; účinky atomových zbraní a
ochrana proti nim; bojové látky chemické - účinky a ochrana;
bojové látky bakteriologické - účinky a ochrana; bojové prostředky
zápalné - praxe požárního dozorčství, ochranné vozy a
ochranné, zvláštní vozy, ochrana a působení dýmu pa
trony a konečně předlékařská první pomoc. Náplní kurzu

byli o úkolech a organizaci CO v domech a objektech, o
prostředcích kolektivní ochrany, o chování za válečné a
zvláště CO a o základních a chybovaných pravidlech v
chování. Absolventi zakončili kurs v Dačicích zdra
votními zkouškami a obdrželi legitimace instruktorů. Za účel školení provádění školení obyvatelstva v
jednotlivých obcích okresu a to se všech disciplinách, což
uvedených. Na školení bylo povinno na školení všechno
obyvatelstvo ve věku od 16 do 65 roků věku, a to písemně. Zá
kladní školy se zaměstnanci zvlášť. Školení provedeno
bylo 9 krát po 2 hodinách, vždy večer v síle kolem pa
desáti. Účastníci zkoušek z velkým zájmem celý průběh
školení, v němž teoretické přednášky byly doplněny prak
tickými ukázkami, obrazy a filmy. Absolventi obdrželi
průkazky CO. Školení nemělo jiný význam odborný, ale
mělo i velký význam politický, neboť účastníci, kteří
nejsou v odpovědném místnictví a národních bojů, jak by
v případě války byly nedocenitelné a obyvatelstvo by bezpečnost a zdraví všech obyvatelstva, stali
se kolektivní součástí mírového hnutí a hlásili se ve
mnoha a mnohých se probudily ještě uvědomělejší a hrdí
ší bojovníci za mír.

Dne 22. XI. 1948 navštívil se MNV v Studené vzdělání prezi- České obrázky.
denta republiky s. Klementa Gottwalda účelným obča
nem Studené a rozhodnutí o tom příslušného bylo
prezidentské kancelářie v Praze.

Prostudujeme-li záznamy o jednáních MNV, KSČ, ANV a sledujeme-li jednání vedoucích činovníků těchto institucí, úřadů, masových organizací, průmyslových podniků a všech činitelů, jimiž záleželo na klidném průběhu a rozvíjení života na vsi ve Hradené vidíme, že hlavní cíl roku 1948 směřující všechno úsilí k omezení a postupnému zbytku buržoazního a kapitalistického podnikání. Správa obce rozhodnutí všechno úsilí k tomu, aby i poslední malé zbytky soukromého podnikání ve Hradené byly konečně zlikvidovány a všechny pokusy byly rozvalizovány. Bude tak boj proti nějakému ovládnutí nepřátelé skončen.

Tato okolnost však nezmenší smrtelnost činitelů nebezpečí v nečinnost, protože trvání nepřátelé podnikání a postupování z nepřátelského nám zdraví, nestojí zahrané, ale bojuje tajně dál a jeho skryté úsilí je tím nebezpečnější, že je neviditelné.

Veřejný život v obci:

Veřejný život ve Hradené v letech 1945 až 1947 jevil stálé následky buržoazních poměrů z doby první republiky, vyznačující se trvalým bojem mezi politickými stranami o nerušení vítězko „stranící jakýchkoli výbor. Komunistická strana československá ve Hradené nemohla si stále plně prosadit ve svém vedoucím postavení v obci, neboť nebylo možno provádět radikální zásady socialismu pro naprosto

mnění velké většiny obyvatelstva i z hlediska dělnických hlav nechápalo velikost doby a z ní vyrůstající hospodářských výstavby a přinášelo opozičních, která jim zvolna a nenáhla se opravdivý ve buržoazních zásad a lásce ve přátelství i s nepřátelství vyznávajícími a pokrytectví doby. Při sňatky NF (sociální demokracie, národní socialisté a lidovci) vedly i ve Hradené k tvrdému boji mezi KSČ a teprve po únorovém události 1948 začalo se i u nás více uplatňovat vedoucí úsilí o likvidaci výkořisťovatelů a příživníků a nastává dvanáctý boj proti způsobům kapitalistické éry, proti odvěkým zájmům živnostníků, venkovských bohačů a proti pozůstatkům buržoazního nazírání a jednání. Dokladem toho je snaha po znárodnění Jakrapoy továrny a události únorové 1948, jak je uvedeno ve vzpomínkách s. J. Brůžky na průběh těchto událostí.

Podobně jako v továrně Jakrapoy i v ostatních větších podnicích v Hradené, které zaměstnávaly více dělníků, projevuje se v těchto socialistické uvědomění zaměstnanců tím, že uplatňují svoji právo na spoluúčast ve správě podniků a na znárodnění.

Místní pivovar připojen k Horáckým pivovarům, n. p. v Jihlavě, lihovar, se pivem republiky továrny o pivovarem hranborní, připojen k Západomoravským lihovarům se sídlem v Brně a místní

družstevní nemocnice připojena k Hovězským nemocnicím v Těšíně. O těchto podnicích bude blíže zmíněno podle jejich vlastních záznamů ve studii „Hospodářství pomezí". Výroba plstěného zboží majitel František Klíma - po znárodnění podniku zaměstnán a v budově ministerstvo výzbroje závod moderního průmyslu vrací nejprve Levu. Také starožitný podnik architekta Karla Barkuška zamítnuto jeho vrácení do rukou, v domě ministerstva lékárna a velký dům s přiléhajícími kůlnami a prostranímu výrobu cementového zboží přidělen strojní traktorové stanici (STS). Značný rozvoj vykazují nově ustavující družstvo pro výrobu knoflíků z umělých hmot. Hyč", vedené dobrým odborníkem, Františkem Hanáčkem, rodákem ze Hrudené. Pro veřejný život ve Hrudené má toto družstvo velký význam, protože zaměstnává značný počet žen.

Socializace obchodů a živností.

Hrudená, jako přirozené středisko velkého území, má na 20 obcí, měla četné soukromé živnosti a obchody. V průběhu let, o nichž se zmiňuji, byla socializována většina obchodů a živností, až na holičství Alexe Čelnda, který zůstalo ve Hrudené jediné z bývalých čtyř (Němec, Fleischhak, Podlevský, Cupan, Petříková, Čelnda) a je jisté, že mu bude v roce 1958 v souhrnu vlastních, dále na knihkupectví Bed. Havla a klempířství Karla Rolky. Jednání o socializaci

zbylých tří živností je však již v pravidle a je možné, že se v příštím roce nebude již ve Hrudené žádný soukromý podnik. Družstvo Bl. Rosa převzalo C111 a kovář F. Havelka dožil by konci roku 1958 svoji živnost a kovárnu je zavřena.

Místní hospodářství

Místní hospodářství MNV ve Hrudené má koncem roku 1958 následujících podniků: Kadeřnictví (bývalé holičství v Petříčku), sedlářství a čalounictví (bývalý závod p. Havlíka) výrobu cementového zboží (v počtu), kamenolomy (u Dvořáků a v Hor. Borovici), pekařství (pod Tvarůžkovým vrškem) a osobní automobilní přívozní od pana Zajzalové.

Z ostatních socializovaných živností je ve Hrudené krejčovství „Elektron" (středisko v Těšíně), opravna obuvi a gumového zboží „Obnova" (středisko v Jablunkově), autoopravna Virgl (středisko v Humpolci), knihkupectví „Vesely" (středisko „Dívco" v Kamenici nad Lipou), dvoje holičství (Bartík - pánské a Zuzaňová - dámské) středisko v Pražském a sedlářství Rolný (středisko Obnova v Jihlavě). Obchody převzalo potravní družstvo Jednota, které až do konce roku 1956 mělo svoji středisko ve Hrudené (prodejnu a celé obchody) v domě paní Hrbáčové a možno říci, že Jednota ve Hrudené prosperovala výborně, dík dobrému vedení.

Snaha soukromých podniků Jednoty pro jejich značný význam střediskem v obvodním městě vedla však k likvidaci jednotlivých ve Hrudené a k převzetí agendy do Ostravice,

Prodejny Jednoty:

bude je jediné obchodisko pro celý okres. Ve Hradci jsou koncem roku 1953 následující prodejny Jednoty: 3 prodejny potravin (bývalý obchod Fryč, Kovanda a Čížek), vedoucí Čechová, Randor a Čížek, 1 prodejna textilního zboží (bývalý obchod Kacoun), vedoucí Zoplová, 1 prodejna koženého oblečení, vedoucí Kříž, 1 drogerie, vedoucí Rosbornová, 1 prodejna krajčí, galanterií a sportovních potřeb (bývalý Žižka), vedoucí Riemanová, 1 prodejna elektrotechnických potřeb a nábytku, vedoucí Cardová, 1 prodejna zeleniny, vedoucí Jirků, 1 prodejna mléka, vedoucí Hoffová, 2 prodejny masa, vedoucí Kříž a Němec, 3 hostince: hotel Jarovice, vedoucí Rejl, hostinec na nádraží, vedoucí Štěpán a hostinec u Lojdů, vedoucí Lojda, 1 prodejna obuvi, vedoucí Hrušová, 1 prodejna bot, vedoucí Zahradský, 1 prodejna papírnického zboží (v Lobkách), vedoucí Smolíková, 1 cukrářství, vedoucí Bílová a 1 prodejna stavebnin, vedoucí Hlavel. Tato prodejna však nevyhovuje umístěním (malá prodejna má skoro asi 10 m² a malý prostor skladový), ani závozem a dvěma začátečníkům příručním, ani umístěním stavebních potřeb. Nejmenší ring nevzniknul ani tím však vedoucí prodejny, který snáší se co nejdéle nepotřební komentáře, ale sám má jednotku, která se má zvětšit rozšířením této prodejny, která nemůže v bouřlivé době vyhovovat potřebám pro Hradcem a okolní široké okolí.

Jednotné obhospodařuje od roku 1957 i závodní jídelnu, která je umístěna v podniku Autros. Jídelní v závodní jídelně ve Hradci bylo se celou řadu let, co koncem uvedeného bylo tak, že původní jídelna Jednoty.

Socializace rezidentství:

K socializaci rezidentství došlo ve Hradci základ rezidentství při znárodnění podniku J. Salzapy, který vlastník vojtěch (podnikl) pronajmy ve Hradci, nebo-formu v době, než nastala dopravní nákladní automobilová, dopravovala všechno zboží na drahu brožkejmi pohaby a potřebovala pro ně mnoho pice a obrobku. Po socializování podniku přivzaly jeho prostory státní statky (SHS), které byly zvýšeny po odvození zvláštní K. Svobodka z r. 1953 pro účely na uskladnění jakéhokoli ve své stodole živý státu nepřátelství a napomáhal, aby v blízkém pokračování nedaly přednášek do vídeňských) a po konfiskaci jeho majetku (zemědělství a vodní pila v čp. 188 ve Hradci) přivzaly jeho prostory i hospodářské stavení. ČSHS přivzaly pak v následujících letech ještě další hospodářské celky (p. Linhartová čp. 5.) a mnoho pole a louky, které z různých důvodů nemohly být obhospodařovány, nebo byly obhospodařovány špatně. ČSHS provedly v roce 1956 komasaci obhospodařovaných pozemků výměnou pozemků s rolníky ve Hradci, kteří stále byli ještě v smíšeném sektoru - MNV, KSČ i čtyři středně majetní porozumění pro velký význam svého

hlasem zemědělství snažili se po celou dlouhou dobu (hlavně od roku 1952) přidružováním, družstevním i individuálním akcemi obhospodařovat zemědělskou půdu tak, aby se docílilo co nejvyššího hospodářského efektu v oboru rostlinné i živočišné výroby. Tento cíl se nám nepodařilo dosáhnout. Nedostatky v organizaci a řízení zemědělství, nedostatečné materiální zajištění, nedostatek kvalifikovaných pracovních sil a jejich nízká životní úroveň, to jsou hlavní příčiny, které nám znemožňují dosáhnout takových výsledků, jaké by odpovídaly možnostem naší zemědělské půdy a přírodním podmínkám.

Stejně jako v celém hospodářství, tak i v zemědělství se projevuje nedostatek pracovních sil. Nedostatek pracovních sil je nejvíce patrný v horských a podhorských oblastech, kde se nedostatek pracovních sil projevuje nejen v nedostatku pracovních sil v zemědělství, ale i v nedostatku pracovních sil v průmyslu a v dopravě. Nedostatek pracovních sil v zemědělství je způsoben nejen nízkou životní úrovní, ale i nízkou produktivitou práce v zemědělství. Nedostatek pracovních sil v zemědělství je způsoben nejen nízkou životní úrovní, ale i nízkou produktivitou práce v zemědělství.

vého druhu.

Polní cesty.

Při této příležitosti musíme se zmínit o tom, jak velice bídí polní cesty znemožňováním a znesnadňováním dopravy. Bylo by proto třeba, aby při stávajícím zatížení polních cest bylo o ně dobře vše pečováno než dříve a aby byly udržovány v dobrém zjízdném stavu a zatím vidíme pravý opak. O polní cesty se nestará skoro nikdo a následkem toho jsou v hrozném stavu. A přece malou opravou, zpevněním štěrkem (kde jsou) a úpravou svodů dalo by se opět přivést do náležitého stavu. Svaz mimo MNV bylo by to nyní při dokončení socializace zemědělství u nás i náležitostí ČSLS?! Zmiňuji se o tom proto, že na veřejnosti je slyšitě stále častější stížnosti na nezjízdnost polních cest a patří to proto i do stati „Veřejný život v obci".

Veřejný život v obci je rozhodně nejen ve vnitřních poměrech v obci samé, ale i od obcí vzdálenějšího okolí, které jsou neskonale vázány k tomu většímu středisku, objíždí na kříženec nákladní silnice. Středem by tedy měla být takovým přirozeným střediskem (obchody různých druhů, škola, pošta, lékař, kulturní a osvětové podnikání, zaměstnání v průmyslu atd.), které se vyjádřete po dlouhou řadu let a které přirozený vývoj byl porušen novou organizací území a sloučením se okresním krajským a okresním v roce 1948. Některé

Změny v území organizaci.

obce, které patřily k okresu Dačice, byly připojeny k jiným již stávajícím nebo nově utvořeným obcím a Hluboná sousedila se na samém okraji okresu Dačice. Obce Bohuslavice, Pavlové Hrubeny, Horní Pole, Zlatonice a Svíbělá připojeny byly k nově utvořenému okresu Třebíč a tak ohrádil se jejich příslušný spád směrem k jiným okresním městům a Hluboná bude nucena. Získala částečné připojením obce Zahrádek od okresu Jindř. Hradec k okresu Dačice, ne však mnoho, protože Zahrádky nemají se Hlubokou žádnou žádnou komunikaci, povrchem přírodním a nejzádrnou polní cestou. Spojka obchodní se od samého okresu projevila se i v poválečných letech, že Bohuslavice, Bohdalovice a Pavlové Hrubeny připojeny byly k novému poštovnímu úřadu v Hl. Budějovicích r. 1957 a v roce 1958 odebrány se i ze školství obce Horní Pole, Zlatonice, Svíbělá a Pavlové Hrubeny, které dosud poslaly své děti do smíšené střední školy (OSŠ) v Hluboné. Činnost byla obnovená OSŠ v Kaliště a jmenovaná obce předškolní byly do Kaliště.

Přesný život v Hluboné nese se vždycky průvodně směrem pokrokovým, což se projevovalo při každé příležitosti. Je to následek toho, že Hluboná byla již záhy před první světovou válkou ohniskem pokrokovým s většinou obyvatelstvu dělnického a to

bylo vždycky navštěvováno a průkopníkem myšlenek pokrokových. Jako včelí působil jsem stále v styku s většinou dělnickou a mohu to plně potvrdit, neboť jako sociální demokrat zúčastňoval jsem se všude boje dělnictva a byl jsem ve stálém styku s dělnictvem a mohu říci, že každé krutí pokrokové, kulturní a osvětové snažení vždy a nejvíce ve Hluboné najevo pochopení vždy mezi většinou dělnictva. Vzpomínám si na mnohé oslavy, které ve Hluboné jako v prvním místě okresním již dávno před první světovou válkou byly pořádány (oslav dělnictva se zúčastnil v panství), za první republiky stály se pravidelné a po druhé světové válce jsme se mezi nejvíce kulturní oslav nejvýznamnější, které kvalitou i množstvím účastníků svědčí o mnohonásobných oslavách v místě okresu (Dačice, Jemnice, Slavonice) a často je i předčí. Podobně je tomu ve Hluboné i oslavami významných událostí, osvobození Rudou armádou a s oslavami velké říjnové socialistické revoluce (VŘSR), jichž zúčastňuje většina obyvatelstva i z okolí. Také oslavy mezinárodního dne ženy (MDŽ) jsou pořádány každoročně velmi slavnostně a za velké účasti občanstva hlavně žen. Pozvání a při každé příležitosti osvětlování zábavách občanů provádějí pravidelně dvojice žen nebo dvojice smíšené (ženy a činovníci MNV a NF), kulturní

vložky obstarávají žáci OSŠ, pionýři, členové československého svazu mládeže (ČSM), nebo kulturní soubor závodu tzv. Velkým vkladem pro Hradec nad Svitavou je to, že budova Masna má dobrou duchovní kapelník (kapelník Jar. Veselý), která ochotně a zdarma obstará hudební doprovod při výše uvedených oslavách i při slavnostech naší školní mládeže, jako je pravidelné čarodějnické pořádaný „Dětský den", oslavy prvních medailí v červnu. Tradiční stále se u nás i oslavy „Dne armády", kde zajíždějí do Hradce členové vojenské posádky z Dačic nebo z Jemnice, dopoledne mívají besedy s občanstvem v Masně a odpoledne besedu pro školu a veřejnost. Vzpomínám si na jednu velkou oslavu dvojitým dnem v roce 1955, a sice 7. a 8. 9. tj. kdy slavíme 10. výročí našeho osvobození Sovětskou armádou. Byl uspořádán koncert na náměstí, kterou hrál Dětský hudební orchestr, MNV měl slavnostní schůzi a oslavný průvod průvod Hradcem. V jarním „Týdnu čistoty" úspěšná a zajímavá byla akce tak, že mužstvo milicionářů navštívilo. I přesto přišlo bílé oslavě, takže byla a nejlepší, kterou kdy v Hradci tak pořádány. I zdravý projekt „občanka a úřady tzv. letošní volební kandidátka.

Musíme konstatovat, že při oslavách osvobození Sovětskou armádou mívají čarodějnické matky

pionýři 3 velké věnce, svazové skupiny a mládežnické kamarádi, kteří pak společně s průvodem a složení z pomníku padlých občanů ze Hradce a první světové války doplňovaným deskou se seznamem padlých dětí na bitvách obyvatel, druhý společný pionýři k pomníku Sovětských vojáků a položení věnců. Mimo tyto pravidelné čarodějnické oslavy konány jsou i oslavy příležitostné pořádané buď místními jednotkami, spolky, masovými organizacemi, nebo oslavy politického rázu a měřící vítězství plného poškození ve všech vrstvách občanstva.

Zábavy.

Manželství člověk není však zakročena jen smíšeným veřejným. Většina lidí vyžaduje zpestření všedního života a proto veřejný život v obci musí vyhovět tomuto požadavku a uspokojit touhu lidí po zábavě. Ve Hradci byla návštěva různých zábavních podniků vítězných uspokojivá a hlavně po skončení světové války, kdy životní úroveň se značně zlepšila, bývají zábavy hojně navštěvovány. Mládež vyhledává zábavy taneční a vyžaduje i u nás moderní hudbu jazzovou, vykonávají pořadatelům vyhovuje, bez ohledu na hudební krásno, které poskytuje hudba orchestrální a dechová. Krásná národní píseň upadá a obava a oblíbě mládeže vyhovují jim různé stepy, charlestky a bezcenné hu-

dem "Živěny (rázu „Amanas") importované k nám ze Západu. Do Hradce zapadají často názvy ze světa umělců a konzumu; provazochodci a erbanisté, občas cirkus i cirkus - hradčanské studentstvo jest již vždycky připraveno k blbostem, obšťastnění a jiným zábavným podnikům a jí kdy se u nás o zábavu vejde v poměrně, ale i jinak v roce dostatečně potřebném. Zábavu spolu s výkonem poskytuje ve Hradci biograf, který již se naší v provozu již od roku 1913, jistě dříve než měla biograf největší města Plzeň, Žatec a Teplice. Občas divadlo, koncert nebo obvyklá zpestří nám tři věčné životní

Brijády: Významnými mezníky jsou období po ukončení druhé světové války, v době zestátňování velkého druhého dění jsou brijády, prováděné různě v socialistickém oblek. Špičková práce, hlavně v zemědělství, má často možno říci a v plném míře uskutečnit a je proto nutná předchozí výpomoc velkého obchodního podniku a starší nákladní vůz druhé třídy. Do Hradce jsou to zemědělství místních průmyslových podniků a obchodů, nejvíce „Hypo", „Jednoty" a „Merry", obchodní obchodní, též. roce nákladní (při mlácení dětí: o voze) a ovnitřní střelec, který každoročně v době potřeby brijádnický výpomocný. Bez brigád nedovedeme si nyní různý život představit.

V zemědělství nastane potřeba brigád již na začátku

léta, kdy nastanou kladačky mandelinky bramborové (americký brouk), která se ve větší míře vyskytla u nás v roce 1950. Kladačky konají se ve Hradci vždy v měsíci srpnu v celém krajském obvodu najednou za účasti členů místní myslivecké organizace. Zemědělské brijády pokračují pak v období žňovém a výrobní věže na polním v době sklizně brambor. Brijády ze Hradce výrobních závodů jsou v místě (září) a v období (září), ale zajíždějí i do vzdálenějších částí okresu, kdy o pracovní síly velká nouze.

Brijádnická výpomoc je důležitou a nezbytnou nejen v zemědělství, ale již významným článkem v celém veřejném životě. Připomínám si nás ve Hradci brijády zdravotní, kulturní a společenské účastní při výstavbě rozsáhlých nových obytných domů, dále brijády obchodní při úpravě obce, kanalizace, vydlažky a při jiných veřejných pracích, brijády na výstavbě hřiště, mnoho lidí, pomůcky a hřiště, brijády ve škole, brijády na úseku kultury (Čechov-dny), brijády při budování biografu a brijády rodinné (mytí oken, vyčištění a jiné).

Každý pro brijádnické práce vztahující se k veřejnému životu, ke zlepšení vzhledu obce a k budování obecních zařízení bylo větší pochopení občanstva, mnozí dělníci si ani představit, jaké krásné výsledky a jak velké věci dají se tímto způsobem vykonat. Jen trochu více dobré vůle bylo by třeba, trochu více nadšení pro dobrou věc, více smyslu pro blbosti a méně.

sobolosti a vyhnávali. Bohem si na zemi nejí.

Liteňský rychtář: Vězeňský život v době okupace byl nejen za Protektorátu, ale i po vítězném okupace liteňským vyznamenán, který nemohl být ihned zrušen pro nedostatek prostředků denní potřeby, od jiné výživy nebo zbytečného oblečení. Bezpečné dozorčí pohraní a většinou strážní a civilní zaměstnanci aby se mělo spravedlivě všem dejme byly další činnosti, kteří mohli plnit k poučování odbývání liteňů až do roku 1974. Když teprve liteňský systém byl úplně zrušen. Vězeňský byly bojovaly liteňský prostory ihned po převratu, byly by bez okupace klasické pracovní vrstvy dělnické a sociálně slabé rodiny, protože buržoazie, zbohatlíci, živnostníci a obchodníci zpětlanti byli by okupaci většinou ztrácí na úkor dělnictva a pracující inteligence, nebot zásady socialismu byly až do roku 1948 pro odpor buržoazních kruhů provádeny jen velmi pomalu. Zaměstnání nemůže se na rozdíl rovněž a lidé zpětlanti nastupovat. První čistky mezi dělnictvem, nebot živočišná produkce v zemědělství nemůže stačit kompajícímu životní úrovni a soukromý sektor v zemědělství nepluní vůči předepsané dodávky. Socialistický sektor zemědělský plnil předepsané dodávky a proto spíš často i vysoko překračoval, i v soukromém sektoru naši si všichni jedinci, kteří vždy dodávky včas a na 100 % plnili, ale

mnoho bylo takových, kteří dodávky sabotovali a mařili hospodářská opatření. Zápisy rady a plenu MNV ve Hradeni hemží se stížnostmi na neplnění a větší účast jednání v radě, v plénu i v komisích. Mnoha byl nedostatek uvědomění občanů k jejich se dodávek rostlinných i živočišných, na úkor jednání o jiných záležitostech obce často velmi důležitých. Nebylo mnoho členů rozhodnutí MNV v liteňské lokalitě, aby se přísně mi civilské nemusely v něm zabývati různé záležitostmi. Občas přistoupilo v projetí lokalit ve Hradeni i nakládání dodávek vyměřovacího obtí, které bylo umístěno v Litoměřicích Štoky, v různých větších místnostech a odlehlé v obci, nebot hospodářští činitelé, kteří obtí vykonávali, nemůže dostatečných prostor k jeho nakládání a trvalo to několik roků, než nastala náprava i v tomto směru a bylo způsobeno často mnoho škod. Boj to bitterý, který nebylo možno vždy zabránit. Těžkosti, které byly nejen ve Hradeni, ale i jinde. Těžkosti zbohatlíci projevující se jako následky okupace, jako následky vykradení a ochuzení naších zemí fašistickou okupantů. Bylo vždycky třeba nejdříve výrobek, nebyl dostatek strojů, bylo málo pracovních sil, nedostávalo se nářadí a v roce, kdy vrcholná nebo soukromé hospodářství zemědělské k plnění dodávek a nepovažovalo pro nedostatek zajištění výživy pracujících lidem, šetřit, různě, šeptání a pokles zásobování

nepřátelské propagandy šířící panickou podrývající
moc republiky a také komunisty se bičovat. jedna
za druhou a je opravdu ke cti zemědělské komisi,
rady a plénu MNV ve Studené, že každoročně všechny
bičovací průvody a dožínky zrušily.

Ztráta lidský. Autor je zmiňuje se jistě o zabezpečení mrav.
proti požárům a o preventivních opatřeních směřujících k tomu cíli: „Jsem to požární revoír lidský
občanstva a požárníků. Vždy činí a v době bezprostředně po ní nebezpečí až do pokrytí trvají klidtorem služby každou noc dvě dvojice občanů a
vedle hlídka požárníků domu. Z každého domu
koná tato služba jeden dospělý schopný člen (jeho
talový v domě, osoby přestálé a nemocné jsou vyňaty)
a to jedna dvojice do 1 hod. v noci, další dvojice od
té doby do 4 hod. ranní. Hlídka koná pochůzkovou
službu tak, že stále prochází různými ulicemi Studené
a dává pozor na to, co se děje, hlavně na vypuknutí
požáru, aby včas požární sbor mohl zakročiti.
Tyto hlídky zavedeny byly již před dlouhou řadou
let a mají rozhodnou nemalou úlohu pro požární bezpečnost v obci.

Občanské příkazy. V roce 1940 bylo příkazem k vydání Občanských
příkazů na základě nařízení zemské správy, které každý
musel vyplnit a odevzdat MNV. To bylo velice a zdlouhavé
vyplňování těchto archů komisí při MNV bylo příkazem

k vyplnění příkazů opatřujících potřebným, v místě
nedaleko byla většina rodinných domků, vodovodní pomůcky, čtyři hasičské pomůcky, různých příkazů, obrazů list, pracovní
příkaz a smlouvy v zaměstnání. Práce u MNV, s vyplňováním a vydáváním příkazů byla obtížná, začasto-
kdy se jí s pomocí síly z řad občanstva (učitelský sbor a
jiní činitelé) a trvala mnoho týdnů. Tyto příkazy
byly v platnosti až do roku 1945, kdy byly občanským
výdaným příkazy nové, které kontrolní vydávalo ob-
časní odstavení veřejné bezpečnosti v Bačíně.

Stavební obce. Stavební obce. Různá výstavba řadě, hlavní větší obec, pod-
miňuje je zastavovacím plánem. Obec Studená ta-
kového plánu neměla, proto stavitel K. Barbuček
pořídil pro potřeba obce a stavebníků zastavovací
mapu (plánek) všech Studené, dle byla možnost
vydat stavební a to již v létech 1. Stav. Pobí, od všech
nic výhod k Bojegtovu mlýnu. Pod tím a také
v jiných částech Studené si každý stavět kde a jak
chtěl a proto také Studená podle toho vypadá. Zmí-
něný plánek stavitele Barbuška čítil pouze rozvržení
uličky, nikde a pivak naprosto nevyhovuje. Byl
by proto v obecním zastupitelstvu rozhodnutí za hodné
pořízen řádný regulační plán celé obce, který by za-
dával k vypracování architekt jar. Ambrožovi z Brna
na základě výtěžku závěrečné, které ze Studené pro-
vádět inženýr Bouška z Tábě. Stavební odstavení KNV

Regulační plán.

v jihlavě však tento regulační plán nevyhovoval, protože plně neodpovídal rozvíjejícím se urbanistickým požadavkům. Nová proto pro zastavovací území, pozatím tento plán neschválený.

Zájemců o stavbu rodinných domků ve Vrchlického ulici bylo ze roku 1945 velmi mnoho, přidělitelných bytových jednotek a pozemků ke stavbě bylo však dáno obecním národním výborem tak málo, že bylo za dobu do konce roku 1948 postaveno pouze 17 domků, což je oproti vrchlického ulici ve stejném období republiky o 136 domků opravdu málo. Je to následek nedostatku všech stavebních hmot, které byly v této době přidělovány hlavně jen k výstavbě objektů domů v centrech města původním a ve velkých městech, kde bytová nouze byla katastrofální a pro venkov byl přídělů nepatrný. Po číslování byly postaveny následující domky: čp. 337 (Hrabě Jan.), 338 (Tintěra Mir.), 339 (Rodinka Jos.), 340 (garáže), 341 (Čáras Antonín), 342 (Jakubka Václav), 343 (Kantor Miroslav), 344 (Bílná Franc.), 345/346 (Marna), 347 (Vaníček Jos.), 348 (Štípek Václav), 349 (Hanuš František), 350 (Slezák Ant.), 351 (Brožek Jos.), 352 (Správa lesů rybníků), 353 (MNV, studená 4 byt.-jednotky) a 354 (Slavík Antonín). Nedokončil domků je rozestavěno.

Počátku číslování vždy se začínalo od Vrchlického ulice (nesmí být...

...cestě) je velmi nepřehledné a obec se snaží ...ovat číslování jednotlivých ulic tak, aby se ...ných ulic nevyskytovala.

Nové přidělování je v novostavbách ...ty a bylo nutno uvažovat stavební úsek vyjí... normu ulic se stávající komunikací a centrem obce. Podle protokolu plénia MNV ze dne 12. září 1950 byla výstavba této ulice schválena, schválené ... bylo stavění kanalizační přípojky mezi domem čp. 14. Františka Podkárského a pivovarem a začátek bylo potom se zřetelením rovněž podání výjimky za pivovarem a s úpravou terénu, kterýžto práce prováděny byly brigádnicky občanstvem. V roku 1952 potvrzen byl nákladem MNV nový plot na zahrady p. Podkárského sousedící s budovanou ulicí (část zahrady p. Podkárského bylo nutno zabrat), aby se dosáhlo následného ...ho ulice) a to na kamenné podezdívce plot ze ...ového pletiva a v roce 1953 opravena hlína vyhrnula se pivovarem, aby odpovídala rovině budované ulice. Teprve nové ulice před číslováním a ...ělatřm upravován byl hrubozrnem v roce 1955, tedy ...na stojící uprostřed ulice přiměřeně ke cti domu čp. 14. a začátek se číslováním. V následujícím ...ce vyasfaltována část této ulice, avšak pouze v délce asi 50 m, protože nebyly ekonomické kredity. V dalších letech ...e vyasfaltují pokračování nejen a tak ke konci roku

1958 je vydlážděna jen ujetá vedená část. Horáčkův pivovary, které vznikají z darů obyvatelstva nové silnice postavily v letech 1957 a 1958 potřebné silnice příjezdové a betonový fotbalové desky, které bude projektováno v další části silnice plotem z kamenné podezdívky s ozdobným plotivem. Tato nová silnice zcela proměnila jen k vzhledu na pivovarem, bude ovšem v příští době podle potřeby projektována. Jak však již je vzpomínáno, stav správy je nebezpečný bude tato silnice vzpomínána z celé obce a povedou vzdělávání Hradní znalostní místní.

Příznivý vzdělávání naší obce podporuje vzdělávání místní silnice v obci. Vzdělávání ve Hradní je dokladem toho, že často malá, nepatrná skutečnost přináší velkého významu. Hradní, tak jako nejvíce části menších venkovských městeček, vznikla za dešťové přívaly silnice rozbředlé blátem tak, že někdy ani mnoho měsíce přejíti. Takové dešťové přívaly navštívily jednou za první republiky (asi v roce 1934) lékaře Hradní (bývalo jich zde asi tři) a mezi nimi byl jistý pan Vrba ze ministerstva veřejných prací jménem Vrbský. Při tak krutý byl lékaři ministerstva starostu ve Hradní a setkal se s radní Mrázem v hostinci. Pan Vrba si stěžoval na hrozné bláto a jí jsem podobně, že by Hradní měla mít vzdělávání a chodníky. A vzhledem radní Vrbský měl v ministerstvu referát vzdělávání v silnic a provádění obcí, poradil, abychom úřadní po-

žádali žádost o provedení vzdělávání, přičemž se, aby naše obec byla předmětem (jako dočasná křižovatka místní) přijata do plánu, vynaložení stálých nákladů a hradení má vzdělávání, aniž by jí to stálo jediný haléř.

Vzdělávání obce:

Hradní je okresním okresním městem, obec rozkládá se podél místních okresní silnice a mnoho hájí, založených v roce 1948 Richardem Jelínkem (mil správu domácí lesů), hájí.

Mnohý hájí byl založen vybudováním lesního provozu uprostřed malého lesíka blízko Hradní vsnadě. Je-li řeč: Hlavní ozdobou mnohých hájí byly hájí a rodné byl lesní správce Jelínek živ, byl mnohý hájí navštěvován v dobrém stavu. To jeho smrti však mnohý hájí pustlé, zlomyslní a pobuřováním upadlo rozkládání nejvíce jsou lidé hájí mítli, hlavně ovšem vinu vinou a tak celé se mnohý hájí ve stavu úplné zanedbání. Úplné místní úplné přátelé tohoto vyjít se mnohými obory zdejšího mnoho hájí a za finančně komisí MNV, který dal betonové stavby a dvířové plotiště k oplocení celého hájí, provádí dílo spolu přátelé těchto hájů domácí, generálu úpravy celého hájí, který nyní po úpravě zahrnují zastoupení návštěvníků. Mnohý hájí, v němž jsou prováděna 3 pomníčky z popelnicemi (nakladatele mnoho hájí lesního správce K. Jelínka, obor. místní Pěde-

va Podhrázského, vrátila se Hrudeně a postoupila ředitele Jana Štefla, vrátila se blízké obci Smečno.)

Znovuotevřen byl radnou MNV velkou hrajícím slavnostní společenskou přísálí večer dne 22. června r. 1953. Další obraz Hrudeně je malý paříček na kříži výběhu. Zabezpečuje "zamilý výjímečným vlastní silnice vedoucí po hřbetě tohoto výběhu. Stará silnice vedla oblukem a v lidské místě výběhem byl pařík, kdy 9. května; v jižní stěně je mnohem pomník Rudoarmějce, dílo sochaře Miloše Sadrazy, o kterém se zmiňuje v oddílu zmiňování kultuře a osvěty.

Kromě zjednání silnice v průjezdu obce má Hrudeně zjednání částí náměstí a to jednak před radnicí (provedené nákladem MNV v roce 1952) a potom prostor kolem sochy až k hotovému Masarykovi. Socha sv. Jana na náměstí společná byla před provedením zjednání kamenným podestálem s mřížkou zdobenou pletivem a prostor mezi oplocení ovšem hrabou. Za vodou směrem k poště místním byla obnovená mostní váha a kolem sochy vzniklo autobusové nádraží. Pro pohodlí občanstva čekajícího na odjezd autobusů rozmístily by byly kolem sochy kovové lavičky. S úpravou a zjednáním této části náměstí začalo být v roce 1953. Přijdeky občanstva vyvolaly ulic prostor při-

dlažební v návaznu pro zjednání, pravidly výkop země pod zjednání, vrabpady potrubí, pírek a navezky jíly. Potrby byly zastoupeny z akce „M" a zjednání mělo 781 m². Bylo by velmi pěkné, kdyby tato část náměstí byla vyzdobena okrasným stromovím. V těchto místech mělo by se i obecní dům čp. 138, který před okupací patřil židovské rodině Jelínkově, jejíž členové zahynuli většinou v koncentračním táboře Terezín. Dům čp. 138 koupil v roce 1948 MNV od dědiců rodiny Jelínkovy: Ireny Langové z Prahy XII., Budínské 5, a Arnošta Fišla z Prahy XI., Vratislavská 2, za obnos Kčs 230.000,- a užívají zajíce s koupí. Potřebný nákres uhrazen byl taky zajištěn.

Koupě domu čp. 28, od dědiců rodiny Perutzů je nutnou podmínkou o vybudování přísálky v Hrudeně.

Mimo to koupil MNV v prosinci r. 1953 hrubou bývalé Orlovny čp. 163/111 od Spořitelny v Hrudeně, která obstarala tuto realitu od roku 1949. Řídí ho patřila Orlovna Spořitelnímu a záložnímu spolku v Hrudeně a pro splynutí tohoto peněžního ústavu se spořitelnou v roce 1949 přešla do jejího vlastnictví. MNV koupil tuto budovu za Kčs 105.000,- (bilancí hodnota) a měl v ní vybudovat kulturní dům, nebo mateřská škola. Aby však bylo umožněno dostatek místí

provoz a zaměstnat větší počet žen ze Studené, prodal MNV Ostrov textilní družstvu v r. 1955. Přeložka Ostrov se provádí.

Po znárodnění majetku bývalého kraslic Rudolfa Lichtenštejna z Těšíčka přešla dne 6. května 1948 budova „Chmelnice" čp. 91 ve Studené do správy MNV a bývalý domácí jednotky Hanýž v jejíž majetku je dosud. Nerozváděl staršího rozsáhlejší budovu „Chmelnici" je sice pro majitele nákladné, ale zvýšením je kolaudní hodnotou tohoto objektu, jako jediného místa pro ubytování turbovního dorostu ve Studené po případě tělocvičného střediska.

Na poli pod chmelnicí postavil MNV v letech 1957/58 čtyřpodlažní dům čp. 353 se 4 čtyřpokojovými jednotkami.

Na začátku tohoto nového úseku vzpomínám jsem nově zbudovaná popisná čísla ve Studené, je však třeba poznamenati, že: některé domky byly zrušeny - jsou to rýmařova domky, čp. 110. (majitel J. Adamec) a čp. 65. (majitelka M. Kalivodová), které byly zbořeny za účelem rozšíření křižovatky. Stejně tak byl zbořen i domek čp. 64 (majitelka M. Vondrová). Křižovatka ve Studené je umístěna velmi nevhodně a než byly zbořeny uvedené domky byl nemožně stěsnán a nemilé nevzhledný provizorium.

Jednu proto považuji za vedení křižovatky vůbec

mistr v bezprostřední blízkosti křižovatu a to se mu podařilo. Postup stavby výjezdem domku čp. 64. a 110. byl v roce 1957 bohdovanou mrovnán a upraven na skladiště brambor, které v předchozí letech musely být vykládány na mísdek dalako od křižovatu a po celou dobu kampaně byly kvůdodemně do křižovatu dovážány, což provoz křižovatu velmi zatěžovalo. V krátkém stavu bylo v době dovážky brambor cesta skalupanými k křižovatu, kde za krátkou počasí nebylo možno přijíti; kromě se stížnosti obdrželi odjezdu a čas proto nutno zdržování tento úsek cesty a to od Rokú v Ostrově až ku výjezdu ke křižovatu. Ze stejných důvodů byl zpevněn i jiný úsek cesty a to od silnice ke Skřítkovu až do zadního výjezdu do tovární Narva, kde opět činilo cestu nesnadnějším dopravu do dolního dvora továrny.

Přístup do části Studené zvaní „Kalupčík" ze silnice od Ostrova na Horníky byl kdysi přes potok u Radvídových. Takto lávka byla dřevěná, trámy byly často zchlé, zahradil tě a přelévá stávalo se nebezpečným. MNV rozhodl proto zřídit kamennou lávku Ostrovu a za brigádnické pomoci zaměstnanců podniku. Výstavba se tak stalo v roce 1976. Lávka je velmi pěkná a bude vyhovovat plnému účelu jistě po dlouhá desetiletí.

Nový hřbitov:

Kapitolou samou pro sebe je úprava místního hřbitova, který již nevyhovoval a bylo nutno jej rozšířit. MNV se proto usnesl ve schůzi dne 19. června 1948 na založení parcel souvisejících se stávajícím hřbitovem ako parcel čísla 2366, 2367, 2360/3, 2360/2 za obnos Kčs 5000,-. Vlastní stavební materiálu a materiálu pracovních sil (úprava kněžiště nové části hřbitova byla zvláště obtížná) odstalovaly realisaci rozšíření hřbitova až do roku 1954, kdy teprve s úpravou začalo dopravdy. Terén vyrovnání byl buldozerem a přibrečnou k budování zdení ohradní zděné zdi. V tomto roce byla na práce věnována částka Kčs 20000,- a odpracováno bylo zdarma 2894 brigádnických hodin: Uhlíř Alois, že nejlepší, nejvytrvalejší a nejvíce nákladem bude ohradní zeď z betonových desek (panelů), které vyrobila cementárna HNV. Ve stavbě se pokračovalo až v roce 1957, kdy výdaje byla částka Kčs 40000,- a odpracováno bylo 3210 brigádnických hodin. V roce 1958 většina prací vykonána byla brigádnicky, odpracováno bylo 1854 brigádnických hodin a hrubého Kčs 20000,-. Stavba byla v tomto roce dokončena a kolaudace provedena dne 14. listopadu. Náklad na celé rozšíření uhlazený za ako. 14 činil Kčs 80000,- a odpracováno jej 13 tisíc hodin mimo potahy, traktory a auta, které zdarma dali místní národní a

podniky, hlavní škarna a ČSSS. Celková hodnota vykonaného díla při ocenění všech prací i zdarma vykonaných by byla Kčs 186 500,-. K přifařenému obci odpracovalo obce z Dol. Podlesí 116 hodin, z Hor. Pole 73 hod., z Jílu 34 hodiny a z Borovičné 28 hodin. Občané z Hor. Němčic se práce nezúčastnili. První byl na novém hřbitově pohřben členský předseda MNV Theodor Pfeffl. Ohradní zeď není skončena a nový hřbitov ochranou nebyla, proto vůně byl pouze čtvrtý vchod upraven a dláždění jen vykonáváno. Podle původního návrhu na rozdělení nového hřbitova měla být zděná část hřbitova upravena na mírné pahrbitě. Když však Dolek přišel sám zjistil a ještě zevrou upravit stávající mírný kříž v Řetězu, bylo od uvedeného návrhu upuštěno. Zbývá pro příští roky vyzdobit nový hřbitov ještě stromovím, aby i se stanoviska estetického uspokojil.

Na vrchu „Tikový" u Chvarné zřízen byl za Protektorátu vičlný kryt pro pozorovací oddíl německé „Wehrmacht", který po skončení války dán byl do užívání místními orgány Jindřichova. Protože však kryt nebyl stále obydlen a vrel Tikový, kteří stavbou všech cest, hospodářství bam neodpovídám činitelé tak, že okna byla vyklizena, zařízení rozkradeno a místo úplně zpustlo. Což tak málo se zdomácnělí nebo z nepozornosti pro dobrou věc, já to škoda.

Tikový.

Chvarná politický pro svůj výběr cementového zboží,

pro stavební účely, na chodníky a jiné účely velmi mnoho písku. Potřeba pískoviště na východní straně „Tovaryšského vršku" byla již vyčerpaná a těžba byla obtížná, otevřel MNV nové pískoviště na západní straně vršku, kde je písek dobré jakosti a je ho dosti. S pískovištěm upravena byla ze strany silnice nová cesta.

Autobusová doprava:

V autobusové dopravě a její osobní nebo náklaďní je Studená výborně stavěná a může by zde být různými odvětvími ČSAD a podnikovými garážemi, nebot umístění autobusů, které zůstávají ve Studené přes noc, nepostoupí nespokojuje, kterně v době zimní. V roce 1947 postavený byly více ve Studené garáže (byt pro garážemistra a 2 boxy) a je zde možnost jejich rozšíření (dostavba), ale autobusové středisko v Božkově, jemuž Studená podléhá, plánuje provoz výstavbou a rozšíření svodských garáží a k naší obci chová se macešsky. A je přece samozřejmé, že místo, z více než 30 denními spoji osobními a s ustanovenými pořadavky dopravy nákladní, jako je Studená, nemůže se spokojit se dvěma boxy, ale potřebuje jich několikrát více. Pojde i k tomu?

Obchodní účely:

Také umístění spotřebních prodejen Jednoty je ve vsi (ač na poměrném kraji) nevyhovující. Již při několika byly pomýšlelo Jednota na stavbu obchodního domu a to na místě mezi bývalou hasičskou zbrojnicí (projektovaný štít výhledem domu čp. 14 mířící

jižního k Fr. Prokůrkům. Postavení nového domu, které vždavat pan Prokůrský, rozbouráním starého domu, je nutné dalo by se využitím jen velmi malé materiálu, rozšířilo by stavbu obchodního domu tak, že pamět se nedržela pro stavbu na „klenutém domu", jak se říká. Bylo vyklesnutí místo v ose budované silnice nad výpustkem za přívozem, byly provedeny sondy na staveništi, ale pro nevhodnost místa nešlo i z tohoto plánu. Konečně dokončila se Jednota s MNV ve adaptaci a nástavbě radničního budovy čp. 18. na náměstí. Není však možno vůbec, že stavební sondě, který by stavbu provedl a tak i tento plán prozatím stůj.

Škola škl.

Nejaký aktuálním úkolem je výstavba škl ve Studené, která svým umístěním ani rozsahem nevyhovuje. Je to jak škola mateřská, tak škola střední s družinou mládeže a školní jídelnou, které mají být vystavěny společně. Střední škola je umístěna ve dvou budovách a to ve staré budově čp. 95 z roku 1823 a v novější budově čp. 79. Přistavěné na začátku tohoto století ze zemědělské usadlosti a doplněné po první světové válce čp. 1921 1924 přístavbou ve dvoře, když posledním byla ze Studené dokončená škola měšťanská. V té době umístěna škola aspoň částečně vyhovovalo nemělo však vyhovující svým v době všeobecného pokroku v celé oblasti, v době specializace rozmachu kultury a osvěty, v době rozšiřujících požadavků na výchovu i výuku. Proto již v roce 1945

bylo patrno, že musí se přikročiti k novostavbě školy a rozhodující činitelé v obci toto stanovisko neuznali. Uvedu, že o to další se s novostavbou nezačalo, poněvadž školy, které byly do roku 1948 rozestavěny, byly ukončovány. Místo určené pro školu je velmi skvěle, spojení se středem obce je provedeno novou ulicí a tak Hradec mohl mít o jarní starost méně.

Kulturní dům. Dříkorou důležitou je ve Hradci otázka kulturního domu, který obec, jako poměrně významnější místo okresu, nezbytně potřebuje. Ve Hradci je pro všechny kulturní a osvětové podniky, pro biograf, divadlo i pro taneční zábavy pouze jediná velký sál v hotelu Jarošův, který nemůže vyhovovat. A-

Biograf: ni biograf umístěný v tomto sále od r. 1923 nevyhovoval požadavkům a požadavkům návštěvníků, měl stále pouze 1 promítací přístroj a bylo nutno dělati přestávky mezi jednotlivými díly filmu. Když v roce 1948 přešel biograf do správy MNV, bylo rozhodnuto, aby byl zařízený na promítání stereo, postavena byla nová projekční kabina a sál, aby byl pro tento účel upraven. Zad zadní části sálu zůstane byla proto výsuvná kabina a obraz je promítán na zadní stěnu jeviště. Promítací stroje jsou dobré, obraz je jasný, obrazový mág, nebot' světelný obraz nevyhovuje. Nízká výška sálu. (Je to však přece krůček vpřed, ovšem není to řešení definitivní, protože se stavbou kulturního domu musí se ve Hradci počítat a tam potom bude zařízení provedeno jiným způsobem. Přijímá práci, která byla mnohou při zdravotnické biografii provedena byla bri-gádnicky, kdežto práce provedl (pokud to bylo možno) ředitel místního podniku, Kvíz, Vl. Buriam.

Železniční rozhledna Hradec od železnice (Kar- Komunikace. ní Říkinec 7 km, Jiklárka 7 km 8 km, Tělč 14 km) byla původně toho, že již v projekt letech tohoto století byla zde snaha spojit Hradec na přímý směrem od západu k jihovýchodu od přímý Hradec k Tělči. Tento plán podporoval hlavně bývalý poslanec Karel Stanik, pocházel jako rodák ze Stanikova a dále jako majitel velkostatku v Želetavě, kudy měla železnice vésti dále od Tělče k Brnu. Stanik byl vypracován, brát vypracován, ale první světová válka znemožnila jeho provedení. Plynul tak i další projekt z doby první republiky - brát Hradec - Brno, s odbočkou z Říkinova směrem přímým přes Hradec - nebyl uskutečněn. Třetí projekt (původní) vypracovat těsně před okupací směrem: železniční Tř. Kyjov a železnice měla vésti z Brna přes Mor. Budějovice, Dačice, přímý Hradec a Říkov do Čes. Budějovic. Vyjížděla se původně Hradec, ale prostřednictvím poradního se na schůzi o Dačicích prvotních mě-rodatní činitelé, že vésti projektované železnice z Dačic do přímý Hradec vede značnými obtížemi a velmi

zecka chvojna a bor průmyslový, kdežto, vedla-li by trať přes Tělč (s pověstným „stavojejským jižním“ do Dačice - Tělč) spojovala by četné průmyslové podniky v Krahulči, Mrákotíně, ve Hnězdně a okolí a v Hor. Meziříčím a byla by nejrentabilnějším ze všech projektů. Při ní by byla by jen nepatrné delší a měla by jistě výhodu v použití obhajující trať Dačice - Tělč. Projekt byl proto potom přepracován a vedl z Dačic na Tělč a Hnězdnou, ale pro nemalou vojenskou hranici (strategická nevýhoda - blízkost hranic) - nám nemůže vojenství vyhovět ani ochránci kovaných v Jindř. Hradci uvedené důvody - nebo také z tohoto projektu. V poslední době bylo jednáváno zejm. o to, aby tr. Moravská byla spojena všetkou a to buď směrem na Tělč, nebo prodlužujíc tr. Hor. Kamenici, ale ani tento návrh nadšení nevzbudil.

Tato autobusová spojení má Hnězdná jako rozlehlé okresní město. Máme přímé spojení s Rakovou přes Božídary, Pelkřimov a Počátky, přímé spojení s Brnem přes Tělč a Třešť, spojení s okresním městem Dačice 5 x denně, s Jihlavou přes P. Dubenky, Radešov a Třešť 2 x denně a přes Markvartice, Třešť a Roštěnku 1 x denně, dále spojení s Třešť 8 x denně, s Jindř. Hradcem 3 x denně, s Počátkami 9 x denně a to jednak přes H. Kamenici, jednak přes Zahrádku, dále pak autobusy autobusy ze Humpolce přes Božídary, Pelkřimov, Zahrádky a Panské Dubenky a konečně zbylou autobusy, které přivážejí žáctvo mládeže ze všech přilehlých obcí nejen okolí, celkem přes 30 spojů denně. Tato síť nutno ovšem vzhledem nejednou nejvýhodnější tvořeno 30 spoji a to nejvíce přizpůsobením trvalým Masna. Největšího využití nabyla autobusová síť po roku 1948 a to proto, že oblast a okresní KSČ vyžádání velice pobídkami dělnictva do zemědělství a zejm. dojížděl mnohý dělnictva z okolí. Podobně vyhověl se mnoho voličů i pohodlnému cestování, které dříve přinášelo dosti z vzdálenějších míst nemožné, nebo za značné potíže nemožné přijíti vůbec), takto vyjma je přívlastek ČSAD i z velmi těsných mimo autobusové linky, jako je ku příkladu Skřípkov a Lukavec. Je to pravděpodobně výjimečnost, a které se nám jistě v roce 1975 ani nezdálo!. Spojení potřebná nadcházejících silniček (kterou také, po všech jezdí autobusy) mají všechny obce našeho okolí, poněvadž Zahrádky mají velkou oblibu, ač se tam jede přes P. Dubenky nebo přes Horní Dvorce. Je to tím, že Zahrádky patřily před zrušením krajů a okresní do Čes. Krumlova (okres Jindř. Hradec) a měly postupovaly úřadů Hnězdná, která za první republiky navrhovala vzhledem k silnici Hnězdná - Zahrádky - Popelín - Počátky

komise stanovila lehký již tramvajovou až do Zahrádek, avšak okupace zastavila další jednání o tomto spojení a obec Zahrádky neprojevovala o to velký zájem. Obec Hudeřice darovala na území železniční pozemky a několik set kubických metrů štěrkového kameniva, který je do dnešního dne připraven štěrkovna Borkovice.

Nejproblematičtější věcí je stav přes Horní Poříčí a Zalužíčí do stanice druhý Jiřkovka-Hudeřice. Tato železniční stanice se jmenovala dříve Jiřkovka-Kateřinské Lázně (vzdálenost od stanice asi 2 km) a protože je to hlavní stanice pro Hudeřice, přejmenována byla od 1. května 1958 na Jiřkovka-Hudeřice. Správnější by byl však název stručný Hudeřice-Jiřkovka, neboť pouze Hudeřice. Osobní přeprava pro Hudeřice je však větší v Hor. Věžnici, kde zastavují i více autobusů na cestě do Poříčí a zpět.

Pošta.

Po komunikace patří i pošta, telegraf a telefon. Hudeřice byla jedním z prvních míst okresu, kde byl poštovní úřad (od roku 1800) a telegraf (od roku 1897). Telefon byl zde asi od doby 1. světové války. Telefonní ústředna naposledy vrchním ředitelství v roce 1941 provedena byla s kabelizací telefonní. Místnosti, sloužící poštovnímu, telegrafnímu a telefonnímu provozu ve Hudeřicích byly však malé a naprosto nevyhovující. Proto

rozšířeny o část bytu bývalého přednosty pošt. úřadu ve Hudeřicích v levé části přízemní domu čp. 49/50 a nový byla určena pro Hudeřice s automatickou telefonní ústředna a rozlišen po dráte (jsou v provozu od roku 1957). Byly upraveny i místnosti v pravé části přízemní téže domu pro pošta, telegraf a telefon a část levá byla upravena pro telefonní ústředna a rozlišen po dráte. Úprava provedena byla nedbalým kě a celkově nevyhovuje. Na závadu je malý prostor pro návštěvníky pošty, kde se často tvoří menší fronty, ale jakékoliv rozšíření tohoto prostoru je za dnešní poměrů nemožné. Odpovídající by byla by možná pouze novostavba poštovní budovy, o které se již jednalo před okupací a obec Hudeřice poštovní místo na novostavbu již měla, poštovním ředitelstvím dala. Okupace však zpět znemožnila realizování této stavby. Rozmach zaměstnání i rozšíření poštovní agendy o doručování a předplacení všech druhů tisku a různých časopisů Hudeřicích i místního. Toto zařízení se jmenuje poštovní novinová služba (PNS) a vlastní zájmovými občanstvy, které si všechny časopisy objednává a předplácí prostřednictvím poštovního úřadu. Obvod poštovního úřadu ve Hudeřicích rozšířen byl v roce 1916 připojením Horního Meziříčka a v roce 1957 připojením obcí Zahrádky a Horní Borec a zrušením v roce 1958 obce Semanín a

Janské Lázně, se samostatnou Poštovní úřadovnou. Agenda na poště v Strážné začíná být v roce 1955 tak velká, že poštovní úřad je zároveň i pobočkou STAT (státní spořitelny) v Dačicích, která byla sem přeložena ze místnosti na MNV, protože MNV místnosti, kde byla spořitelna nutně potřebuje. O peněžních ústavech ve Strážné zmiňuji jsem se již v úvodní části; doplňuji je jen tím, že Občanská záložna, případně pozdější na Hospodářská záložna a potom na spořitelnu, vždycky velmi dobře prosperovaly a každoročně vykazovaly značně čísla bilanční a roční na obecně prospěšné účely v obci. Podporovaly školu, pokrokové místní spolky (sokol, hasičský sbor), přispívaly na sbírky a dobročinné účely vždycky většími částkami peněz a vždy velký obnos věnovaly na oslavy pravidelně na jaře i (asi Kč 40000,-), když jednalo se o oslavu vrácení pro Strážnou. Kmotry však vždy místní hvozdy a učitelé jedné místní na radnici, kterou dal všemi opravit. Když MNV toto místnost nechtěl potřebovat, sklízí místní spořitelna do nové upravované místnosti v domě čp. 48. Místnosti byly již úplně připraveny, když vyšel výnos ministerstva financí, aby tam, kde by ani to místní spořitelně přálo, byla odložena spořitelny umístěna na poštovním úřadě.

MNV projevil tehdy souhlas s touto změnou a tak peněžní ústava občanstvu soustředěna je nyní na poštovním úřadě, který přijímá a vypláca vklady a provádí též remitentní úkony. Půjčková činnost, která je v soudobých vkladů velmi omezena, soustředěna je na okresní centrály Státní spořitelny v Dačicích.

Liberální a pozdější sociální.

Prohlédneme-li si toto stav k jednotlivým skupinám obyvatelů k datům, to jest k počtu obyvatelstva, shledáme, že po skončení 2. světové války počet obyvatelstva ve Strážné značně poklesl. Je to důsledek toho, že celé rodiny se ze Strážné vystěhovaly do Německého pohraničí, odkud obyvatelstvo německé národnosti bylo vystěhováno. Škoda, že nemohl jsem nyní již přesně zjistit, kolik obyvatelů a kam se vystěhovalo, protože záznamy o tom chybí.

Dalším důležitým problémem počtu obyvatelstva u nás je to, že mnoho osob, které za okupace se vrátily do Strážné (buď jako rodáci rodáci, nebo k příbuzným), po skončení poměrů opět ze Strážné odešly za svými zaměstnáními, nebo aby si hledaly zaměstnání nové. A tak počet obyvatelstva roku 1950 klesl na 1394 osob, proti 1700 osobám na konci druhé světové války. Naproto emitovalo i rozvrstvení obyvatelstva. Za Protektorátu se odhadovalo, že asi 40% rodáků ze Strážné je zaměstnáno při zemědělství, 55% rodáků v průmyslu, obchodu, živ-

nositel a živitel a 5% rodin živitelů a ostatních, ovšem i s dětmi. Koncem roku 1948 je právní normování obyvatelstva ve Hradci následující: 544 osoby (39%) jsou samostatný v průmyslu, výrobě, prodeji a v živnostech, 69 osob (5%) v zemědělství a 85, 189 osob (13%) jsou úřady v domácnosti a úřady nezaměstnaní; 214 osob (15%) jsou důchodci a 373 osoby (28%) jsou děti.

Rekapitulace je počet důchodců 214 osob, který počítá o tom, kdesak vůbec stát v oblasti sociálním vzhledu vůbec nám osobám přistupujem, které se evidenci může být dříve odkázány více program rodiny, nebo veřejnou dobročinnost. Dále se projímnutí stojí i značný rozdíl v počtu osob zaměstnaných v zemědělství (3%), což dokazuje, že při mírném mechanizaci a zmodernizování pracovních metod je možno plně vyhovět potřebám a požadavkům zemědělství. Ovšem při pracovní způsobilých se počítá s hojným počtem žen, průmyslových a ostatních podniků i jiných nezaměstnaných osob.

Majitelé podniků. Majitelé podniků občanství zmizely ze ve Hradci nic tak, jako různé jinde. Nejvíce zmizelo zejména podniky továrníka Jana Tatraty byly zničeny, zejm tak i ostatní podniky, živnosti a obchody ve Hradci zabrání na zjišťování zaměstnanců byly převedeny ze sektoru soukromého do sektoru socialistického. Výsledek tak obchodování jednání ve věcech pravidelných. Velké části z dob okupace a nadměrného výdaje v penězích národní hospodářství se prospěch státu již při prvé měnové reformě provedené koncem roku 1945, avšak kapitalistická spekulace měšťanských živnostníků a obchodníků, kteří ještě měli soukromé podniky, vedla k dalšímu obtěžování a byla proto nutno přikročit v roce 1948 k další měnové reformě a výměně peněz, při níž byl i ve Hradci nezdravý stav obchodování a hromadění nejrůznějších zásob regulován. Pravidelné výdaje občanstva řádně a spravedlivě odměňovány za stejné práce výkazní zajišťovaly životní úroveň a to hlavně v rodinách, kde je více pracujících členů domácnosti, po případě zaměstnané manželky. Nižší životní úroveň obejmují se v oblékání, při němž není nijak vzrůstá mezi městem a venkovem, objevuje se ve stravování velkou spotřebou masa, tuků, ovoce, různých pochutin a delikates, jichž jsou obchody plné, objevuje se v zařízení bytů a domácností nákupem nábytku, koberců, zátěrů, nádobí, praček, rozhlasových přijímačů a televizních přijímačů se i při návštěvě divadel, divadel a jiných zábavních a vzdělávacích

prodníků. Za mého mládí bylo střídání kolonizačních a přípojeních, kdežto v poválečné době nastal nevídaný rozmach motorismu, každý mladík touží po motorce, velmi mnoho děl-níků i rolníků (cca 720) má osobní auto-mobily, ve Studené mnoho soukromých ma-jí již auta a každý měsíc nových osobních vozů nebývalým omezeným počtem benzínu, vidíte bohem, oč by se jejich počet za náš poválečný!

Touha po lepším bydlení je příčinou toho, že mnoho občanů ve Studené razí by si postavilo rodinný domek, ale nedostatek vůle druhů stavebních hradí tuto snahu, která pramení v naší obci nejen ze zvýšení životní úrovně pra-cujících, kteří si mnohou stavbu rodinného dom-ku dovolili, ale i z nedostatku bytů ve Studené a ze špatné úrovně bydlení u nás. Kdo zná bytové poměry ve Studené jistě uvidí za pravdu, že nedostatek jsou takové bytové poměry jako u nás. Je to způsobeno tím, že poměrně malá obec má velký průmysl, skýtá mu stálé nároky na nedostat-ky bydlení a mimo to přitažlivost pohraničních oblastí, vidíme, že stížnosti jsou ze stanoviska pracujících i hygienického opodstatněné. Ústava RSČ i zákon naší republiky jsou si bytovými otázkami vědomy a chtějí nedostatky bydlení objektivně se

v celé ČSR řešit: plánovitou výstavbou bytových jednotek a postupovým stavěním rodinných domků. Odstraně-ním bytové nouze vzrostla by se naše i populace, neboť rozkvétalo by se mnoho nových manželství, která nejsou uzavírána jenom proto, že mladí manželé nemají kde bydlit.

Do této oblasti patří i rekreace a cestování. Rekreace.
Proč rekreaci, ať letní či zimní, ji Studené se svým okolím jedinečným rekreačním střediš-těm. Krajina v okolí Javořice (835 m nad mořem) byla vždy velmi navštěvována jako zdravá a výživná a vzdušná oblast a vždyť byla rekreač-ním kotlem „Moravy". Počátky o tomto cestování mezi Studené již za první republiky, kdy bylo u nás každoročně o prázdninách asi přes 100 letních hostí. Čisté vzduchy v bezprostřední blízkosti obce potlačují možnost infekčních onemocnění a kvalitní zdravotní stravování, kterým zaměstnavatelé dbají o zvyšování produktivity práce, čistý horský vzduch přispěný bydlením je opravdovým přínosem při dý-chání a tak každý, kdo chce svým dovolenou prožít v klidném, zdravém prostředí, rád zavítá do Stu-dené a svým návštěvy každoročně opakuje. Svědčí o tom to, že celá řada rodin i jednotlivců zejména již dlouhá léta do Studené a hájí rádi svoji dovolenou. Rekreační prostředí je ovšem podmíněno příznivým

střediskem a to v naší obci je. Je to hotel Javořice, dobře v tomto ohledu vybavený a uspokojující i náročné návštěvníky. Středem není vzhledávávice jen v létě, je i střediskem různých sportů, hlavně lyžařství. V normálních zimách bývá zde dost sněhu od vánoc až do března a kopcovitý terén v nejbližším okolí a dobré cvičné louky uspokojí různý lyžaře, začátečníky i pokročilé. V nejnáročnější lyžaři najdou na svazích Javořice pravidelně zjezdové terén průrubky plné sněhu i v předjaří (severní svahy), které je plně uspokojí. Bývají proto ve Hradené každoročně lyžařské závody nejen místní, ale i okresní a oblastní. Zprojímní Hradená dobré, možnosti ubytování též, proto je si jen přáti, aby naší obec byla jistě více jako rekreační středisko vyhledávána.

Známost o Hradené šíří se v posledních letech i tím, že v době od podzimu do jara, kdy hotel Javořice bývá méně obsazen, krajské ústředí zotavovacích zařízení z jihlavy využívá umístění dětských tábora, aby v letním Javořice pořádaný byly různé turnusy a školení pro jednotlivé složky odborů a podniků z celého Jihlavského kraje. Průběžně tak do Hradené létají, kteří o existenci naší obce čerpání mnohdy, nebo se domnívají, že Hradená je některý „západákov" a když vidí, že obec upravená (zvláště), že je vidět pomalu značného pro - mysla, že život ve Hradené je čilý a různý, mění svoje představy, vyjadřují svůj podiv a oslovují své spolejní.

Hradená, jako průmyslové středisko náměst - hospodářství různé různý a malý, musí mít i sociál. zařízení. Jsou zařízení, která by pomáhala různým a matkám mládežím jejich starost o rodinu a děti. Je to v první řadě denní mateřská škola, založená v roce 1951 a mateřská škola, založená v roce 1946. Mateřská škola byla stále jen poloden (zapadání na - mezování dětí) a tím nejsla se s pravým účelem mateřských škol, aby totiž matky měly potřebnou o - vě děti po celý den. Rozšíření provozu na celý den bylo ve Hradené hrádkou tím, že nebyl potřebný místnost a novostavba nebyla mateřským účelům vy - hovující provedena. Tímto nedostatku bylo odpomoženo v roce 1957. MNV upravil v budově „Chmelnici", kde mateřská škola je umístěna, potřebné místnosti a zpatřil potřebné zařízení a od začátku školního roku 1957/58 je v mateřské škole u nás provoz celodenní. Zaměstnání matky mají tak nyní o - vě děti potřebné po celý den.

Jeden pro nejmenší děti zaměstnávají matek, oživované objekty při velkých průmyslových podnicích,

ve Hradené domě nejen, ale i tato sociální zařízení bylo by na míst vřadovati.

O průmyslnosti, kdy zaměstnavatelné družstvy nakládání a malebnosti stal mlýn by mělo dovedeném, je zcela obor lidští zařízení zajímavé v jiném celku (jakýsi živý obrázek) a učitelky a vychovatelky mají dovedeném v jiné době, aby zaměstnané matky mělo i v této době na dětí postaraní. Z toho je patrno, jak sociálních státě pamatuje na každé opatření, které je ve prospěch pracujících vydáváno.

Průdelna. V této všeobecné rozvoji a pokroku technický jsou různé, ve městech i na venkově, nakládání různá zařízení, která různým účelům jejich dosahují práce. Namáhavým, ale ze stanoviska hygieny a estetiky nezbytným opatřením je praní prádla. Dosud pračů a zřizování prádelen v bytech je nedostatečné a často z nějakých důvodů v jednotlivých domácnostech nemožné a proto jsou v četných obcích zřizovány veřejné prádelny, nejčastěji jako podnik družstevní nebo komunální. I ve Hradci, kde v prvých letech po ukončení 2. světové války, trvalý různý po zřízení veřejné prádelny, která měla být umístěna ve starém mlýně (odstraněn bývalého velkostatku) pod hradní vyhlídkou „Zahrádkami". Umístěný mlýnek byl proto,

v příležitostném provedení ve výměře 391 m² koupen od různých vyhlídkových, na které přišla dražba bývalého velkostatkářského a dalších bývalých. Ze rozhodnutí důvodů bylo však od zřízení prádelny v tomto místě upuštěno, protože voda v vyhlídce „Zahrádkami", kam vyjdeme kanalizace a mlékárny, likvidace a z celé horní části Hradce, je vlhký a bahnitým stavu (zápach jím a provozní různými), že ji naprosto nemožné; aby ji bylo použito k praní prádla. Bylo proto hledáno jiné místo, kde by bylo dost vody po celý rok a byla zajištěno, že velmi vydatné jsou prameny na louce jihovýchodně od obce pod vrchem Šibeny; kde jsou k vyhlídky stále plné čisté vody. Byl proto pod dolním vyhlídkem postaven rezervoár, odkud se vede voda rovnou do domu čp. 24, který byl místním národním výborem zakoupen a zřízena tam byla v r. 1961 prádelna a to adaptací bývalého chléva.

Prádelna má 2 velké pračky a ostatní potřebné zařízení. Obava z nedostatku vody, projevovaná před zřízením prádelny, nikdeska se bezpředmětnou, protože prádelna i přes trvalý provoz časnější kvůli vždy do podmínek hodní množství stále vody dosti.

Ze stání „zpravodaj obce" jsem uměl, že ve 1. čtvr-

Civilní sňatky. — na rok 1950 zavedeny byly v republice civilní manželství podle zákona č. 268/46 1949. Dovršením uvádím manželství obvod zdejší obce, který se skládá ze 12 obcí. Jsou to: Hradenín, Horní Bolákov, Horní Dvorce, Horní Kruščice, Horní Němčice, Jílemy, Malý Jeníkov, Velký Jeníkov, Oblany, Skrýšov, Šumvald a Zahrádky. Matrikářem ve Hradeníně byl ustanoven místní učitel OSŠ p. Bedřich Bouman, který tuto funkci vykonává nepřetržitě do dnes. Od roku 1953 jsou matriční zápisy (oddací výpisy) listiny a podpisní na listinách, které dříve prováděly jen soudy a státní notářství. Touto zařízením vyhověl stále vzdělanému občanstvu, které dříve muselo za účelem ověřování zajíždět do města soudu nebo notářství a odpadají tak náklady na cestu a zbytečná ztráta času.

Uvádím příklad o uzavřených sňatcích, o narození dětí a úmrtí občanstva ze Hradenína v letech 1949 až 1958. V příkladu přehlupují malý počet dětí narozených od r. 1952. Je to způsobeno tím, že mladí rodičky chápou plně sociální a zdravotní význam poradenských odděleních novomanželů v Bučkách a v Dačicích, kam se mohou nepatrné výjimky zajíždějí k porodu a dětí-

jsou pak zapsány v matrikách Bučkách a Dačic.

V roce 1949 uzavřeno 13 sňatků, narodilo se dětí zemř. 11 mrtvě.
" 1951 " 15 " " 20 " " 12 "
" 1952 " 20 " " 6 " " 17 "
" 1953 " 15 " " 8 " " 8 "
" 1954 " 20 " " 9 " " 19 "
" 1955 " 18 " " 2 " " 11 "
" 1956 " 8 " " 2 " " 17 "
" 1957 " 10 " " 2 " " 12 "
" 1958 " 11 " " 2 " " 13 "

Osídlení židů — V záznamech p. M. Jarníka z doby stupnice a bezprostředně po ní je zmínka o židovských rodinách ve Hradenína a jejich členech, kteří byli za Němců zavlečeni do koncentračních táborů a nikdo z nich se nevrátil. Doplňuji to poarchivním popisem. Obyvatelem čp. 1 (nové rodný Jablonky, která v statku ve Hradenína dům čp. 138 na náměstí, otec a 3 děcy, dále obyvatelé čp. 235 Hradenín David a manželka a rodina Ing. Hradecký Prager, p. manželka (nikla domek čp. 235), dále Ing. svobodný nebyl Böhmový (objekt domek čp. 240) a konečně starenka Veronika Steigerová, bez bydliště v nájmu v p. Novákov v čp. 139. Ze smíšených manželství byla zastoupena a nevěstila se manželka řezníka Antonína Kunáčka a manžel Marie Appelfeldová, obchodnice ve Hradenína čp. 240. Celkem bez zahrnutí ze Hradenína 15 osob židovského původu. Ostatní Hradenští dětí německé národnosti jsou v kronice p. M. Jarníka uvedeny.

Kulturní - Hradec, jako středisko velkého okolí, byla vždy
školství. i střediskem osvěty a kultury pro okolní obce.
V mnohé pomáhal pokrokový tisk a jeho kulturní a
osvětový rozsah nové, odlišné od dřívějšího narážání na
kulturní práci za první republiky. Znalecké mezi
ně kulturní práce v dnešní době je vychovávat
všechny pracující v duchu socialistického vlastenectví a proletářského internacionalismu, vštěpovat
jim nový vztah k práci a ke společenskému vlastnictví. Rozvíjet iniciativu pracujících v socialistickém soutěžení, dovést je k plnému pochopení přínosu socialistického řádu nad kapitalistickým.
Přispívat jí k upevňování politiky strany a vlády, vést je k plnění jejích rozhodnutí, rozvíjet a hlubit ve H.S.Č. a posilovat vztahy a důvěrnost k S.S.S.R. Neustále upevňovat národní frontu Čechů a Slováků a vychovávat pracujícího v nesmrtelných
učení Marxe, Engelse a Lenina. Je proto nutno
prohlubovat pracujícím vědomí socialistické kulturní péče, umožňovat jim stálé politické a odborné vzdělávání, rozvíjet uměleckou a kulturní tvořivost všech lidí, učinit nejcennější kulturní
statky majetkem mas a organizovat nový, lepší
a radostný společenský život pracujících. Je nutno
zavrhnout všechny formy a metody kulturní a výchovné práce k vštěpování nejrůznějších zvrácených

měnám člověka a zamýšlených k zatemnění vyzbrojení jejich politické a společenské aktivity. Kulturní umění
a vzdělání jsou dnes dostupné všem pracujícím. Rádio, tisk, knihy, časopisy, divadlo, obrázky, výstavy, biografy, zájezdy, koncerty a jiné kulturní potřeby
rozšiřovány jsou dnes v největším rozsahu a jsou jimi
na výborných úrovních, aby je bylo rozhodně nejen
účelné, ale formou moderní přístupnou a poplatelnou.
Lidé, zábavě a rozptýlení, a to je hlavním úkolem všech,
kteří se kterýmkoli jiným oborem kulturní práce
mělcí i oblasti naší lidově demokratické republiky.

Po mnohých letech zdárné práce i v minulém roce se Hradecké obvodní výbory Národní fronty zasloužily o rozvoj kulturního života v městě i okolí a byla vždy střediskem kulturně výchovné práce, iniciátorem a organizátorem četných kulturních podniků všech druhů. Pracovaly v úzkém spojení se školou a celým učitelským sborem, se všemi činiteli M.N.V. a N.V.F. a mnohými zařízeními místními průmyslovými podniků a podporovaly je v jejich úsilí.

Hlavním činitelem a základem osvěty, kultury a vzdělání zůstává škola. Její význam pro další život národa v republice je však velice omezen. V první republice plnila škola zájmům buržoazie a kapitalismu, nyní stojí za pravým a skutečným pokrokem lidu, stranu KSČ a vlády v duchu směrnic, z nichž jsem

Škola:

se práce zmínil. Škola v Hradené, jako místní průmyslová, s převážnou většinou dělnickou, má zvláště důležité poslání kulturní, které nabývá se plnit jak nutno nejlépe a nejvědomitěji. Jako ředitel školy mapral jsme po převratu v roce 1945 do školní kroniky: „Temno českého školství minulých století dojímalo také a svorovalo lesti a těžíme se na nový rozkvět kultury a svědy zaměřený osvobozeným ministrem školství a svědy, univerzitním profesorem Dr. Zdeněk Nejedlým." V novém duchu svobody a volnosti nesla se potom všechna práce zdejší školy.

Poválečnost v osmileté střední škole ve Hradené jsou znamy v kronice školy, nebudu je proto znáhlit podrobně v této kronice, zmíním se pouze o nejdůležitějších událostech, které mají větší význam pro širší veřejnost, obce a okolí. Je to v každém ředitelském v osobě ředitele zdejší školy. Za první republiky a v době okupace byl ředitelem zdejší školy Cyril Štáva, který svým vystupováním a opatrnickým jednáním neváhal si pravděpodobně sympatií a byl sňatou v prvním dnech po osvobození v r. 1945 odvolán krajní komisí MNV v Lolabrandství. Nejvíce mu vytkalo to, že za okupace podal velké zprávu Zdeňka, obnovujícího znárodňovaný, do Říší, aby tam dostudoval. Čtyři vyučující byli kvůli zprávám, že mohou dosvědčovat na vyučují školách v Německu (mezi nimi školy byly

maďarský) a ze studentských vysokoškolských (Šabrský, Říhá a Bauška) se nikdo ke studiu v Říši nepřihlásil kromě Šídy. Dále mu bylo vyčítáno, že mnohé členy učitelského sboru ke vstupu do strany pro spolupráci s Němci a jako příliš důvěrný styk s německým okresním školním inspektorem a příliš velký zájem o opravování němčiny. Krajský školní výbor byl stanoven funkce správce školy, ředitel byl jmenován předsedou národního výboru odborný učitel Jaroslav Kubín (nynější komisař okr.) a zástupcem předsedou učitelem. Vyšetřování takto se dále než rok, mimo pak nemusel dalšího hledané žádného stížení za mnou dostatečnými, aby byl potrestán a osvobozen. Cyril Štáva, který musíkem mít rozsudku dosvědčování, nastoupil potom na krajském okresním místo jako ředitel školy, kterým Jar. Kubín v srpnu 1947 nemusel a měl rádnostní dosvědčení (rozhlas). Zařadil však členů o pensionování, jako žádost byla vyhověna, odstoupil se ze Hradené a přednášel 1947 a ředitelským ředitelem byl ustanoven Jar. Kubín. Učitelský sjezd, jí se MNV ve Hradené, souhlasil s navrženým stavby ve Hradené na obecním (městském) a místním a to od začátku škol. roku 1945/46. Ředitelem obecní školy byl ustanoven učitel František Vachoval. Další učitelský odborník, který má velký význam pro širokou veřejnost, byl jednání o stavbě školy ve Hradené. Výstavba krásné školy se dvoje budovy čp. 79 z roku 1911, kdy počátkem pouze 3

žádami místní školy, některá se mezitažnými, protože
všechna zmáčená příkopy, při větší tůdálě bylo nutno
žádat prázdniny, nebo třídy prodloužené na 9
let (11. rovně) a tak bylo nutno umístit 8 tříd
místě třídy. Zpomalení bylo tím, že přezdívána by
ka trestnice, čímž zůstávaly ke stěhování žen
ti bádami zamá a další (orná) třída umístě
ne byla na galerii v tělocvičně. Kuchyně pro
školní vaření byla dána do přepadlého čás
dudy v 1. poschodí a dílna pro ruční práce
do jednoho pokoje bytu učitelova (ředitel škol
ní rodinný domek). Druhého pokoje použito
též jako sborovny a třetího největšího jako
jídelní třídy ostatní školy (4 třídy byly ve staré
škole). Tento stav byl a je nevyhovující (nezna
valy by všechny nadčasové úřady) a nová
stavba školy v Studené vedena byla na čtvr
tém místě v pořadí nutnosti školních staveb
v okresu Dačice. Aby toto pořadí bylo změněno,
žádal ředitel školní referátu školní rady v Brně,
aby dala odborníky příslušníci nutnost školních
staveb v okresu. Ten vyhověl na okres Dačice
příslušný referátník výkonného ústavu pedago-
gického v Brně inspektora Čeňka Štěpánka, který
po revizní prohlídce všech škol v okresu, které při-
padaly v úvahu pro stavbu, uznal, že škola ve

Studené nejnutnější a pořadí
nutnosti staveb bylo změněno tak, že Studená byla
zařazena na první místo. To bylo v roce 1946 a zdálo
se již, že se stavbou bude v dohledné době začato,
zdálství když po dotazu na věc v Brně přijel asi
Studené referát inspektor Štěpánek. Příště (asi 10. dub-
na 1947), který znovu uznal, že novostavba školy
ve Studené je naprosto nutná a vyhlásil MNV, aby
činné potřebné přípravy k novostavbě. V prostoru ne-
ceny pro školu (za radnicí mezi pivovarem a
mlýnem v Štěbětíně) je nám zamítnut, protože
je vyprodán obec a dostatečné velikí (asi 5 ha).
V důsledku toho odhlasoval MNV ve Štěpánově
míra částku Kčs 100.000,- která byla rozdělena roz-
přídělem na obecní spořitelny v Dačicích. Tato
peněžní částka stačila však nevyužitka, proto-
že materiálu budování škol převzal stát a v
první etapě měly být dokončeny stavby škol, kte-
ré již byly rozestavěny a teprve v další etapě měly
přijít na řadu novostavby škol plánovaných.
Studená vedena byla v pořadí nutnosti staveb na
okrese stále na prvním místě, rozhodování o sta-
bě však přišlo však na MNV a novostavba škol v krají
povolováno bylo jen velmi málo. Proto toto odsu-
zuje byla novostavba školy ve Studené v zamí-
tnutém na místo druhé, neboť bylo uznáno, že bu-

va jednověžatelé obědní školy v Dačicích nepotřebují ji jak mnoho postavit tam školu novou a obecní místo, to má přednost před Studenou. To celou řadu let škola ve Studené chátrala, protože v předpokladu staré školy nové byla dotace na údržbu školních budov omezována na minimum a teprve v roce 1953, když bylo patrno, že staré školy ve Studené v dohledné době nedojde, zvětšena byla částka na údržbu a bylo možno průvodní školní topení ve všech místnostech budovy čp. 79. Tolik místnosti byly v minulém století nádavní půdorysy, který byl problémem a problémem byl též nový školní kotelník. Zřízení ústř. topení vyžádalo si celkový náklad kčs 270000,- ukázaný a akce GO (generální opravy). Škola ve Studené je první na okrese, která má ústřední topení. Další opravy provádějí se v roce 1959 a budou pokračovány v zdejším kronice tohoto roku.

Učitelé a rodiče ve škole

Ve Studené stalo se již tradičním, že začátek každého školního roku oslavovaný nejen žactvem a míst. sborem školy, ale i rodiči velké části žáků, kteří se tělo školní slavnosti zúčastňují. Rodiče školy doprovázejí do rodin žáků, kteří vstupují do 1. třídy a přivádějí do školy, aby jim ulehčili a zpestřili první krok do školy. Žactvo školy za doprovodu svých učitelů shromáždí se vždy na náměstí, odkud za zvuků školní hudby Mezery odejde do sálu kinopalu, kde kronika ji slavnostní zahájení školního roku proslovem ředitele, kulturní složka TO a někdy i významnějším vzdělavatelským projevem místního školství. Místní rodiče žáků a příznivci školy různými složkami se slavnosti: zástupci MNV, ÚVNF, RSČ, ČSM, podnikatelů školy, místně významných organizací, závodů a spolků.

V průběhu školního roku připomínány jsou školní ředitelé: politické, válečné, národohospodářské, kulturní i jiné události místního významu, které se staly v naší, v SSSR, ve státech lidové demokratických různé i jiné a významné z nich hrají i oslavovány.

Učitelský sbor i žactvo školy navazují při různých ředitelských událostech závazky, vztahující se k různým práci na úseku i závazky k obci a široké veřejnosti. Závazky byly vždy kontrolovány a plněny.

Velká péče věnována byla vždy výchově členů míst. sboru ve směru politickém i odborném. Většina z nich prošla politickým školením různého druhu (ředitel a zástupce ředitele), všichni se politicky vzdělávali politickou četbou, v polit. diskusním kroužku jednou týdně, kde se hovořilo a diskutovalo všechny proti školením odborným a mnohý se, aby jako vzdělavatelé mládeže v duchu socialistického vlastenectví a proletářského internacio-

organisacemi, staly pilně na vzájemné místech a vzdělávali pokud možno nejlépe tělesný nebo mládeží jim v těchto věcech dobře. Musím oceniti práci učitelstva hlasně v osvětové besedě, kde pomáhali přednáškami, besedami, filmem (Baťův), kulturními brigádami, v místním rozhlasu, v kinosálu kinosál místní, divadlem (pro mládež i dospělé) a ve všech ostatních kulturních podnicích.

Baťa ředitel.

Baťa je hrdý vzdělávání práci žactva se prospěl nejen školy, ale hlavně obce, veřejnosti, společenstvím, zemědělství, národohospodářství a jiných oborů. Musím jmenovati, že odpadnutí hmot všeho druhu (mimořádné mládeží vyřadil školního věku v roku 1957: 7933 kg papíru, 1655 kg textilií, 610 kg kosti a 2830 kg ostatních různých surovin), sbíral léčivých rostlin (r. 1917 185 kg sušených květů), pomoc žactva při úpravě obce (úprava školy), okolí školy, pařížka u pomníku Radovanských a u pomníku místních obětí obou světových válek, úprava hřiště a cesty na hřiště, jarní výsadby keřů stromků (r. 1917 586 pracovních hodin) a pomoc sociálně-slabým rodinám žactva (720 a čísl.) při zpřístupnění pracích a oblíbených (r. 1917 3765 pracov. hodin). Ve školním sportovním dovednosti vzdělávání školní mimořádně dobrých výsledků a byla odměňována čestnými uznáními a věcnými odměnami (v r. 1917 uspělo žactvo vzdělávání školy Kč 46.350,-). Škola hledala vychovatele v žactvu vždycky správný poměr k mravnímu právu a vedla k pravým lidským a poměrům již v patronátním 729, tak i v patronátním zdraví „Mezná ve Hradci", když při mnohých pracích byla léčba vzpomínání (balení kouzelné pro export v Mezné). Také v kulturním oboru vzpomínáno žactvo a to kulturními brigádami při různých akcích a podnicích mnohých školy, ale i MNV, KSČ a jiných a to ve Hradci a v okolních obcích. Také činnost žactva ve zdravotnictví je ve Hradci velmi pěkná. Zdůrazňuji o to mé čest. činný kříž, který pořádání žactvem kurs pro nižší i vyšší zdravotnický odvětví spojený se zkouškami ze zdravotnictví a první pomoci. Zdravotnická hlídka školy získala dvakrát vítězství v okresní soutěži. Byla připravena k zdravotnické ochraně (8720).

Žáci žactva jsou umístěnými v různých zájmových kluzích mičurinských a technických, v přírodovědném, dramatickém, žactvo a pod. Mičurinský kroužek zaměřoval v různé lokalitě svoji činnost jednak na pokusy s několika odrůdami hrušněmi a na pěstování hrušní (polopaceš 729 a čísl.), jednak na pěstování okrasných květin pod. dozorujících (Horácké okolí), kroužek technický pracoval

v požehnávání a v pravé laboratoriích.

MDŽ (mezinárodní den ženy) a MDD (mezinárodní den dětí) oslavovány byly vždy ve školách každoročně a to při MDŽ účinkovaly vždy kulturní brigády školy a školní mládež obstarala program, zazářily byly vždy dospělým provozováním v místních zábavách a MDD oslavován byl v „týdnu dětské radosti" (obvykle 1. týden v červnu) velkou školní slavností průvodu s programem sportovním a tělocvičným.

Velmi pěkně projevují se vztahy školy i tím, že navštěvuje a zdobí hrob místního učitele hrob Kvasovského, který v historické době osvobození v roce 1945 ve Studené zemřel a je zde i pochován. V památných dnech zdobí školní mládež každoročně pravidelně i pomník Kvasovského v parčíku u výbuchu Zahradského, pomník místních obětí první i druhé světové války a hlavně věnec na hrob učitelů položený ve Studené.

Významnou slavností pro školu ve Studené jsou každoroční oslavy 1. máje. Školní mládež zahajuje již vždy májový průvod, jehož je nejvýznačnější součástí. Již dlouho před 1. májem vše to vzrušuje. Škola připravuje k oslavě, malují se hesla, připravují standarty, chystají prapory a mávátka, zdobí se vozíky, řeší se výklady učení hesla, dávky si chystají

a skoušejí vzdrobní kroji, žáci sportovci šíří dresy, cvičí se pochodové písně, skautují se některé provádí nejdel. Hesel a vše mnohé jsou a jen k tomu, aby oslava 1. máje se naší byla důstojná a právě podle a vesty.

Sdružení rodičů a přátel školy (SRPŠ) platně napomáhá škole radou i domní vůmi, kde je toho zapotřebí. Domnívá se pravidelné (nejčastější měsíční) schůze SRPŠ
činí, kde se radí rodiče o vzdělání dětech s učitelmi učitelů a pro záležitosti, které mají význam a dosažení a pro předměty jsou určeny schůze plenární. Velký význam má i finanční podpora, kterou sdružení pomáhá škole, pomoc při MDD, při slavnosti Dítěz Mráze a při jiných školních podnicích. Jeho účast na schůzích není malá, jak by si škola přála. Oblasní případní rodiče málo schůze navštěvují a proto rozhodli se učitelé, že přijmou za rodiče do jednotlivých věcí školního obvodu zcela. Získali tak bázeň věcí některé z rodičů jako aktivistka, domluví s nimi schůzi a obě schůzky, aktivistka provede všechny rodiče a tito se vždy snaží, aby na schůzce přišli. Obvzor je bohatý i. Den otevřených dveří ve škole; kdy rodiče mohou navštívit vyučování, MNV pořádá i. Hovory o škole; ale bylo potřebí se málo vážejí.

Od roku 1953 je při sdružení pionýrská organizace (PO). PO.

založena dne 7. června 1950. Škola v roce 1948 přihlásila se do organizace Ví Žáků, jejíž počet každoročně vzrůstá a v roce 1958 bylo organizováno v PO již 91% žáků a počet žactva přesáhl 100 žáků. Pořádání pobyt, hlavně mezinárodních vědomí pro jednotlivé oddíly i skupiny, byly příležitostí ustanovenou učitelky Jarmily Paškové v roce 1953, která měla skutečnosti a vedením PO se místo účastního působiště v Jilšavě a dobře PO ve Studené organizovala a po 4 roky zadržně vedla. PO plní úkoly dobře všechny úkoly, které jsou jí svěřovány, o čemž svědčí i to skutečnost, že se zájem skupiny vyřazena byla v roce 1958 přivítána (Věra Čáchová k návštěvě Prahy a presidenta republiky v Hradčanech v Lánech.

TV

Velmi dobře pokračuje je na celých školách v tělesném výchově žactva. Je to hlavně zásluhou učitele Jos. Skoroše, který pro tělesnou výchovu (TV) má velké porozumění a to nejen o školní, ale i o dobrovolnou TV mimo školní v rámci tělovýchovné jednoty Slavoj ve Studené. Celých školách byla mezi přímými školami, které se žactvem konaly různé lyžařské zájezdy do hor a to poprvé ve dnech 19. až 27. března 1949 bylo 116 žáků v průměru 7 učitelů v Krkonoších. V dalších letech podnikány byly každoroční podobné lyžařské zájezdy se žactvem až do té

doby, než různé lyžařské zájezdy žactva omezeny byly jen na žactvo třídy III. stupně. Mimo lyžařské přijímají žactvo v zimě i hokej a bruslařská a krasobruslení hokej se ve Studené lyžařské závody žactva. V letní době hra a cvičení v přírodě účinně se naše žactvo plavání, cyklistice a branným hrám (orientaci v přírodě, překonávání terénních překážek, plnění zdravotních úkolů aj.)

Pro konci každého školního roku pořádá všechno žactvo třídy slavnostní vyhlášky a zájezdy v dopravě zvlášť učitelů. Mezi žactvo pozvání nejlepší občtelé, vítězí žáci podnikají pak zájezdy jednodenní, dvoudenní i třídenní. Žactvo pozvání také celou rodinou i se Slovenskem a získává z vlastního národního života rozhled.

V celé republice slaví se každoročně dne 28. března „Den učitelů". Den učitelů. I ve Studené oslavuje se vždy tento den za účasti zástupců MNV, AVNF, KSČ a pokroku školy by Karmo - Svazák - významný byl Den učitelů v roce 1960, kdy významným byl oslavil školy s jarním školním výletem (hradní hrad) ve Velké aule Karolina v Praze hlavním rozhovory učitel.

Škola ve Studené vyhlásila vždy se zásady, že má navazovati spojení se skutečným životem. Využívala proto každé příležitosti ke styku se závody a podniky všeho druhu, se zemědělstvím, obchodem, činnostmi, hudebními podniky a dopravou a vyměňovala žactvo spol.

socialistický význam. Svaly se školy k besedám se žáckými vynikajícími pracovníky ve závodě v místě a okolí, pracovníky JZD a ČSS, svaly s pracovníky politické, dále komunistické pamětníky, svaly též poslance zejména okolí v NS a pobl. Karla Průši, svaly i členy NKB, aby vyměňovali žáctvo bezpečnost dopravy a nabádali je k opatrnosti a zachovávání dopravních předpisů a nepromeškání žádné příležitosti, kde by žactvo získalo hodně pro život.

Důležité události:

Ze jiných různých jsou událostí důležito význam- ných a lze 1945 až 1948.

Po osvobození německých a částečně fašistických hord začátkem května 1945 byly staré budovy školy i internátní v bol obsazovaném stavu, že bylo třeba provést šklebu, mezi byly všechny místnosti vy- čištěny, vybíleny a opravovány, aby se v nich zase mo- hlo začít s vyučováním. Stalo se tak dne 4. června 1945, kdy se začalo se vyučovat v 5 třídách ná- hradní školy a v 7 třídách školy měšťanské. Měst. škola byla brzy dána, s pomocným učebním kurzem, potraty byly při všech ročních kromě prvních.

V roce 1946 zavedeno byl rozkaz do všech škol ná- rodní i měšťanské školy.

Protialkoholní rada v Brně podnítila v roce 1947 na radách škole akci, aby byla uspořádána na školách protialkoholní výstavka. Stalo se tak v červnu 1947

a dvou měsíců měsíc školy, kam musel být zapojen každý, kdy z nejvíce části darovala měsíc připojila Protialkoholní rada v Brně. Přednášku o alkoholu měl místní okresní lékař MUDr. Julius Müller. Výstavka trva- la 1 den (sobota, neděle) a těšila se velké návštěvě.

Roku 1948 na podzim vyhrály v fotbalu z okolí se- nioři. Starý žactvo mezi školy spolu s měst. školou zavolalo pokračování a pokračovalo jim skvělý zařáním.

V prosinci roku 1948 přivezla do Mariny patronát nad naší školou. Ředitelství vešlo se v jednání závodu spolu s delegací žactva a předsedou žákovské organizace rozhodlo působení zaměstnance Mariny o patronát. Ředitel závodu patronát přijímá a následovala pak beseda žactva. Patronát projevuje se v projevují se občasnými návštěvami žactva v Marině (besedy a kul- turní vystoupení), pomocí žactva při úpravách pracoviš v závodě a návštěvami vzorných pracovníků podniku v slavnostních žactva ve škole.

Názvem školství budov byla od roku 1945 do konce roku 1949 provádena zajišťování školní radou. Při reor- ganizaci veřejné správy přešla agenda zajišťování škol- ní rady na místní národní výbor a konání a to od 1. ledna 1950.

Dne 12. října 1948 proměnil na slavnostním žactva zemřel (...) Hanzlík z Jihlavy, který byl na návštěvě v SSSR. Všechny žactva mezi pomníky se Snět. mezi

a v diskusi vzpomínal na dobrý žertva.

Závěrečné zkoušky žertva posledního ročníku střední školy (rovněž měsíc. školní rok od roku 1953) konány byly každoročně na konci škol. roku a to od roku 1947 do roku 1948 před volebním komisí za účasti zástupců MNV, ÚNF, KSČ, ČSM a patronátní školy. V roce 1948 byly závěrečné zkoušky konány naposled.

Těsně blahodárné zařízení na školách bylo zavedení výnosem vlády o čtrnáctidenním mládeže v roce 1954. Svátečný mládeže byly zrušeny za tím účelem, aby žáchor zemědělství rozšíření, které přicházení nebo přijíždění (autobusy a vlaky) do školy bez ráno, nezničilo ber do zemědělství. Pracovní žáchor, kteří pro obvyklými zpožděními čekání na odjezd dopravních prostředků, nebo kteří mají vzdálené v zemědělství, může trávit svůj čas až do 16 hodiny, než mají možnost odejíždět domů, nebo nejdéle. V období přípravy se na vyučování, píše úlohy, nebo trávení čas literárním nebo zábavným zemědělským (různé hry). V Studené byla zřízena družina mládeže, která po výzvám vládního výnosu v roce 1954 a dobře se po celou dobu osvědčuje.

Dalším významným činitelem zařízením je školní zdravotní mládeže, které byl v Studené ustavení

koncem roku 19. ledna 1953. Začalo již v roce 1951 přímými žertva, oblíbí však začaly se vážně až v roce 1953. Vážným bylo umístěno tím, že zmizel byl ve školní knihovně (v tříd. chyb) vedle úlohy a ze školního půjčovně prohlížení byl velmi do knihovník byl místnost (přísaha a knihovně se zpřísňuje). Školní stravování je dalším významným opatřením naší republiky, v němž projevují se péče vlády o školní mládež a pomáhá se rodičům při výživě a výběr dětí.

Jak jsem se již zmínil, byla škola v Studené úplně zničena v roce 1945 na národním a mistárním.

Tato rozvětvení trvalo až do roku 1953, kdy výnosem vlády byly zřízeny osmileté střední školy a také v Studené byly od 1. září 1953 obě školy sloučeny.

Dne 15. a 16. října 1955 konána byla se škole v Studené okresní přehlídka soutěže mladých mičurinců. Mičurinští sdružení s výstavkou mičurinské práce v celém okrese. Podrobný popis této akce je v školní kronice z roku 1955/56 a nebudu se jím proto zabývat.

Jistě byl se chtěl zmínit o práci a různých měsíc. Zaměstnanosti ve škole. tom vzájemné školy v laické morálce. Roku 1953 ustanovení bylo přijmout vyučování náboženství na školách od 2. až 7. ročníku mělo se dobrovolně přihlásit do náboženství. Škola, jako přísná instituce pokroku a odpůrce církevního temného, musí mít postoj, aby se vyjmutí žáků navštěvovalo

vyučování a učitelé (aspoň většina z nich) vyjímali v uvedeném směru učitelské činiti a přesvědčovati žactvo, aby přihlášku do náboženství nepodávali. Bohumil náboženská přesvědčenost a bigotnost velké části matek a hlubovrstvé obcí brzdily snahu učitelstva a v roce 1913 podalo přes 80% žactva řádně underjíl vyučiti (2.-7.) přihlášku k vyučování náboženství. Tento stav se v následujících letech zlepšoval a ve škol. roce 1917/18 klesl počet přihlášeného žactva do náboženství na 68,5%. Ale i to je procento ještě příliš vysoké a musí-pak v bouřlivém vývoji poválečném jistiti se Ukrajinci vyjmutí velké části pomocí učitelstvem stran a přesvědčovati tolik náboženských školských, nerozhodnější nebo učitelko za trestání se bojících lidí, jimž katolický a náboženství jsou dosud záležitostí pouhým a nedotknutelným, že církve byly, jsou a vždycky budou nesmělkami a živitelkami učitelů nesnáz a hnidopich a hrdou každého pokroku, který se nedá zadržet. V Ukrajině zavěsí okolnost, že velká část rodin členů K.Š.C. i stranických funkcionářů posílá své děti do vyučování náboženství. Tedy se vzdorní a nedůslední politika strany v otázce náboženství a s otázkou náboženskou se konečně vyrovnají!

Okresní konference ve Ukrajině byrska pro nedostatek obvod- Konference
ne místnosti ministerstva v některé části Velký. Takové
ministerští samozřejmě nemůže vyhovati a přestože
když i Velk. A tak, když po zrušení konference ve
Ukrajině, kde byla většina školní pídelnou, svolal
se sem k množí místnost, byla tam okresní konfe-
rence přítomna. M.N.V. vybavil konferenci nejen mí-
stnost (konferenční síň, stůl, židle), který původ
vězeným dojmem, jen místnost je příliš malá a no-
vé umístění v protorovější místnosti bylo by žádou-
cí. Bohumil taková místnost ve Ukrajině není, proto-
že každá volná prostory je zde využito k účelům obyt-
ným, neboť ubytovatek bytů je u nás opravdu zavěsný.

Velký část kulturních záležitostí bylo se zpěvu a hudeb- Hudební
ním života ve Ukrajině. Pro hudební vzdělávání mlá- život
dež i dospělých měval vždy největší důležitost dobrý
a nadšený učitel hudby. V míru byval za první repu-
bliky učitelem hudby a zpěvu žádal hlavní Václav Do-
beš, velmi dobrý hudebník, který vychoval mnoho
mladých hudebníků, pohnilý víc než míru po naší
vzdělání. Rodná armádami bránil pokračování a hu-
dební činnosti a tak různě jsme delší čas bez ob-
zvlášť učitele hudby. V letech demokratickém vzrůsl
jsem smíšený učitel hudby nahrazování hudební
mi školami, které jsou zřizovány ve většině místeč.
V Ukrajině projevuje se velký zájem o zpěvování hud-

ství, avšak na zřízení hudební školy nebylo pomýšleno – počet zájemců byl malý. V roce 1951 byla jednáno (s Karlem Jarošem) s hudebním školou v Telči a potom v Počátcích o zřízení expozitury hudební školy ve Studenci, nebo aspoň o pravidelné návštěvy některého učitele hudební školy, ale Telč je jiný okres a Počátky měly nedostatek vedoucích sil a tak zjišťování byl negativní. Později bylo jednáno s hudební školou v Počátcích některými obyvateli, ale vždy bezvýsledně – Počátky byly poměrně daleko přístupný a žádný učitel hudby nemohl být nadšením. Konečně v roce 1957 našlo se řešení: bývá, že okresní osvětová radaření v Počátcích rozhlíží, aby při osvětové besedě ve Studenci byl zřízen hudební kroužek. A realizováním dojde v příštím roce 1958 a pokračování hudeny hudou v záznamech roku 1959.

Další sborový zpěv v obci po roce 1945 nedosahuje větších výsledků. Smíšený pěvecký kroužek zřízený za první republiky sbora uvedeným ředitelem Kůrou T. Bobrikem se za okupace rozpadl a po smrti T. Bobrika jiný dirigent ve Studenci nebyl. Zájem o zpěv zde byl a tu konečně rozhlíží se zaměstnanec Matrej Václav Pavlíček, který má o hudbu velký zájem, že bude pěvecký zdravíním s místním PSSM (pěvecký sbor Hudební Moravia) dirigování. Za nějakou dobu byla jeho snaha korunována úspěchem, sbor (smíšený s ženský) pilně zkoušel, ale po čase nadšení členů ochablo a sbor se roku 1958 rozpadl. Od té doby se neutvořil žádný nový pěvecký kroužek, což je opravdu škoda a velký nedostatek v kulturním životě Studence.

Skladem hudebního života na vsi je duchová hudba. Duchovní hudba ve Studenci má nemálovou a pozitivní zásluhu její první a stálý kapelník, místní kantor Jaroslav Tesly. Je to duchová hudba Matrej založená počátkem v roce 1946. Na rozhodnutí zřízení rady prostě tehdejší majitel zároveň Jan Sedlapar na zakoupení nástrojů pro duchovní hudbu částku Kč 40.000.– (použití byly jistě nástroje dokupovány) a nástroj hudebních vzal si na starost matrejový místní hudebník varhaník Jaroslav Tesly. Pozitivní je-li si vědět, že z přibližných 26 hudebních hudebních ponese 3 smuteční noty a ostatní nikdy žádný hudební nástroj v ruce zdá se naprosto nemožným, že již asi za půl roku po založení (v létě 1947) hudba vystupuje na veřejnosti (umělci již 6 pokročilý) a mohou dotvrdit, že nebylo to špatné. Za tak krátkou dobu velmi nebylo možným, že již hudebníci zvládli značnou not a potřebné další hudební základy a proto bylo nutno, aby nadšení všechno zpamatli a kapelu pokusem řízení nadstavby dokončili.

Duchovní hudba

Ale co by nemohlo nadšení! A to zde opravdu bylo! Cvičilo se denně, ale večery pondělní nevynechal nejmenší z nás, pokorně vyhlížel a „klopýtal" po silnici ke Hluchovu a dokázal se vždy nemožné. A v květnu-li, či za 3 léta na to roku 1950 zůstala tato hudba nejprve v okresním městě v Bačeticích v okresní soutěži první cenu a léhož roku krajské ocenění a pohár v krajské soutěži dechových hudeb v Jihlavě, jistě oceníme okamžitou práci kapelníka Jar. Trnečka, který pro hudbu žije a jemu hudba stala se nezbytným součástí života. Velkým vlnopřídem bylo vítězství v soutěži v Polici r. 1953, kde dostala hudba jako cenu velký obraz, a v roce 1954 zájezd hudby na pozvání do Mariánských Lázní, účinkovala po dobu 4 týdnů jako lázeňská kapela a velmi se líbila. Hudba byla odměněna diplomem a knihou a kapelník také knihou. A při tom nutno vzíti v úvahu jak lidé a krávy, jak by se zdálo. Počáteční nadšení hudebníků často vyprchalo, vyskytly se osobní potíže mezi sebou, boj potíží v závodě, na veřejnosti a jinde a je ku podivu, že kapelník již dávno mezi funkcí neskončil. V roce 1955 se část hudebníků odtrhla a založila jazz. Důvodem však nemůže být zdánlivé hraní, dechová hudba žije a má význam i dnes. Pro Studenou má tato dechová hudba nemalý význam. Nedovedeme si ani vůbec představit, že by jakákoliv slavnost a průvodem hovězího se bez dechové hudby. Vždání odborů nebo místními národními výbory, školy, mnohými organizacemi a většinou nezůstal, bez nároků na finanční odměnu. Účinkovala při slavnostech v okresním městě a v mnoha místních dalekého okolí a pohlédáme za rozjí pozitivní ocenění a závažnosti v kronice tento způsobem její činnost i činnost jejího kapelníka.

V oboru hudebny výtvarné vikpěla Studenou Miloš Sakapa.
mnohostranného talentu roku 1953. Zemřel letos
náhle v mladém věku 24 roků nemálo nadaný
výtvarník, žák vyšší školy uměleckého průmyslové v
Praze, zdejší rodák, Miloš Sakapa. Narozený
narodil se ve Studené v čp. 109 dne 2. června
1926 jako syn dělníka. Obec i matka jeho za-
městnáním v mnohém průmyslu v továrně ve
Studené. Miloš Sakapa vyhovil národní i měšťan-
skou školu ve Studené a upozorňoval se učitele
uměleckými schopnostmi v kreslení. Hlavně byl
jím nadšen na měšťanské škole odborný učitel
kreslení Karel Bednář, sám nadaný malíř, a
po ukončení školní návštěvy vešel mne místo
v Žárné v Telči, kde se Miloš učil malovati ke-
ramiku. Tam pracoval pouze 1 rok, protože ro-

ke konci roku 1941 schopný protektorátní úřad práce umístil ho jako lékaře Žilabor, tovární nemocenský závodním lékařem v nitěkárně ve Studenci. Učitel Bednář viděl, že Miloš je v bondě zamčtnání nevšímavý a obstaral mu místo v keramickém závodě p. Šrámka v Jindř. Hradci, kde maloval a vykládal talíře až do osvobození roku 1945. Dne 1. října 1945 nastoupil obvodní lékař za pomoci učitele Bednáře) na gynekologické klinice v Praze a to na dobu 3 roků. Sám upřímný projevy ve jeho opravdové schopnosti a když vyznamenal znamenavším úřadu, žádal rodiče, aby mu umožnily studie na vysoké umělecko-průmyslu v Praze. Rodiče, protože měli finančních prostředků málo a starali se jiných jejich výdaje, jako přání vyhověli, avšak finančních prostředků mu poslati nemohli. Byl proto odkázán hledat sám na sebe a přijímal příležitostně i peníze tím, že ve volném čase, kterého však mnoho neměl vypůjčoval mi pražské spolužáky. Od jejich rodičů dostal občas i oběd nebo večeři.

V roce 1948 po únorových událostech dostal již od naší dělnické vlády stipendium. To mu skýtalo žádoucí peníze, neboť nemusel by od vedlejší práci a tak mohl se více věnovati oboru, který ho vždy nejvíce lákal, totiž sochařství.

O jeho talentu svědčí socha Hudrovarnějec, kterou vytvořil o prázdninách r. 1949 v krátké době mateřské čekárny ve Studenci na dvoře u svého strýce. Je to jeho první velké dílo a podle úsudku odborníků velmi zdařilé. MNV ve Studenci se o jeho dílo zajímal a dal sochu postavit v parčíku „Sad 9. května". Socha byla odhalena slavnostně dne 7. května 1950 za velké účasti občanstva ze Studence a okolí a za účasti zvláštní z celého dražického okresu. Slavnostním řečníkem byl vedoucí tajemník OVKSČ z Dačic p. Firmer a sochu odhalil a převzal předseda MNV s. Trček. Příští příležitostný pomník se Miloš opět do velkého díla, při kterém mu pomáhali i spolužáci. Byl to velký obraz v malířské síni v továrně masného průmyslu v Studenci. Miloš Zahrapa byl nejen činný a vyznával každé volné chvíle k uměleckému tvoření. Svědčí o tom celá řada obrazů, které vystavoval v roce 1951 ve Studenci a které dokazují jeho nadání, jeho velké umělecké schopnosti. Miloš Zahrapa prokazoval svůj zdravý původ značnou politickou uvědomělostí. Propagoval jasným dílem a stavající nástěnka a jako člen ČSM věnoval při mimořádné ve Studenci všechen volný čas politické a kulturní výchově mezi širokých vrstev-

žáků se školy a ostatních členů místního národního výboru. Učil je oddanosti a lásce k lidově demokratickému zřízení a ke komunistické straně Československa, učil je poznávat SSSR, seznamoval je se základy vědeckého socialismu a učením Marxe, Engelse a Lenina. Byl činný jako člen a náčelník pomocné organizace Červeného kříže, byl členem místního výboru Národní fronty a členem místní komise pro občanské záležitosti, kde vykonával funkci předsedy. Přispíval jako pomocník při organizaci letního tábora pionýrů ve Hlubočci v roce 1952, při kterém účinkoval i soubor Červeného kříže z Velkých Losin. Svoji politickou přesvědčivostí dokázal i to, že v roce 1952 zúčastnil se brigády na stavbě mládežnického (tzv. dvanáctého) domova.

V roce 1953 přijímoval se jíž ve druhém stálení stavba na Komenského náměstí v Opavě, když měla oslavovat zároveň 5letou stavbu. Jel k lékaři, který jí ihned doporučil do nemocnice. V nemocnici jej však nepřijali, protože již věděli, že jeho případ je akutní. Jel proto do nemocnice ve Šternberku a tam jej opět nepřijali. Byl přijat teprve v nemocnici ve Svitavách, kam při již tíživé anemii: Tato hlavní Praha bývalo velmi v Hodině a když se dostal ve Svitavách, bylo skoro stávo již pozdě. Operace byla sice provedena, ale marně a zemřel na velkých bolestech zemřel.

Rodiče domu čekali radostnou zprávu o výsledku

maturitní poslední zkoušky a radost dostat zprávu, že jejich syn, který pro ně znamenal všechno, je maturant. Při pohřbu, který se konal ve Hlubočci a kterého se zúčastnila celá jeho třída se ve dvou prapory, měl projev jeden z nich. Končil se s námi jménem školy i pionýrů, označil jako velké nadání a jako přítel a spolužák ji k práci velkého vzoru Mičurinského učitele.

Národohospodářské poměry.

V národohospodářských poměrech obce Hlubočec v době před Protektorátem a druhou světovou válkou zaměřil jsem se především na stav pojednávající o minulosti obce a zejména jsem tam nalezl průmyslové podniky. V druhé době mají hlavní domácí republiky vzestup po roce 1945 a zejména po roce 1948 velký rozmach průmyslových závodů i ve Hlubočci a abych mohl správně zachytit a pochopit vývoj těchto podniků, vyžadoval jsem si od jejich vedení, aby písemně vyplnili všechno, co se událo v jejich závodech od roku 1945 a hlavně od roku 1948. Tyto jejich zprávy mi mohly velmi usnadnit a urychlit práci.

Mlýny

Začínám nejstarším místním průmyslovým podnikem, továrnou na zpracování masa: Závodním továrny Jana Baťapy, bylo provedeno v roce 1948. Po znárodnění stal se ředitelem závodu určitě za vedení p. Oldřich Zavřel. Tento národní závod

podléhal generálnímu ředitelství „Československé Maszy, nár. podnik, v Praze". Závod ve Studené byl přejmenován na „Maszu, n. p., závod Sabrage, Studená na Moravě". Ke dnešnímu základnímu závodu byly administrativně přidruženy potravinářské výrobny a to v Polné, Pelhřimově, Hebčicích, Brodě, v Jimramově, Hradci, Podhradech, Štěkni, Telči, Třešti a v Českém Krumlově. Všechny práce spojené s administrativou se zajišťovaly potravinářské výrobny zpracovávají ve Studené. Hrubý plán z roku 1947 byl pracujícími závodu Maszy ve Studené splněn na 102%.

Závodní sociální fond měl od počátku práce si vyžádal k 1. lednu 1951 novou organizaci znárodněných podniků a závodů byl sociálně-ekonomický kooperativní (SEK). Podle provedené reorganizace Maszy na krajské národní podniky s výhradováním základních závodů. Všechny závody Maszy v jihlavském kraji byly sloučeny v jediný národní podnik s názvem „Jihlavský průmysl masný, nár. podnik, základní závod ve Studené na Moravě". Tento nově utvořený národní podnik bylo 5 závodů a to: Studená, č. závodu 01, Hodíce, č. závodu 02, Kostelec, č. záv. 03, Krahulčík, č. záv. 04 a Žirovnice, č. závodu 05. K tomuto základnímu byly přičleněny některé menší výrobny, k závodu 01 ve Studené byly to výrobny Polná, Havlíčkův Brod a Pelhřimov. Dále byly k závodnímu připojeny samostatné jatky. Ke Studené příslušející samostatné jatky ve Studené a Počátkách, Jarmiři a ve Slavonicích. K Studené byly samostatné jatky umístěny v bývalé řeznické provozovně Vladimíra Janíka.

Jednotným ředitelem tohoto nového Jihlavského průmyslu masného ve Studené byl pověřený ředitel Karel Hamerník, hlavní účetní závodu Maszy v Strakonicích, původně řeznický dělník v Krahulčíku. Tento masný průmysl podléhal nadřízené složce hlavní správě v Praze. Hlavní správa byla utvořena jako mezistátní mezi ministerstvem potravinářského průmyslu a národními masnými podniky.

V roce 1951 byl odvolán z funkce ředitele závodu Maszy ve Studené p. Oldřich Havlíček a na jeho místo byl jmenován hlavní správou v Praze soudruh Vladislav Plíšek, původem řeznický dělník ze Pražských jatek.

Úpět nová organizace celého národního kooperativní způsobila i v znamení průmyslu změny a od 1. ledna 1953 byl zrušen závod „Jihlavský průmysl masný, základní závod Studená" a utvořen byl Jihlavský masný trust se sídlem ve Studené. Původních 5 závodů bylo rozděleno na tři národní podniky. Ředitelem tohoto trustu byl opět p. Karel

Hamerník. Složka administrativních pracovníků (cca 40) tohoto druhu byla nadřízeným složkám tří podniků masného průmyslu v Jihlavském kraji a měla za úkol koordinovat nové metody podnikového počítání, plánování a statistiky v těchto tří národních podnicích. Přitom byl množitelem mezi podniky a hlavní správou. Po zavedení těchto nových metod se pracovní skupina na hlavním ze 40 administrativních sil snížila na 15 a byla nadále operativní skupinou. Dne 1. dubna 1974 byla tato operativní skupina úplně zrušena a pracovníci byli přiděleni do výše jmenovaných tří národních podniků.

V roce 1953 došlo opět ke změně ve vedení závodu masného průmyslu v Humpolci. Soudruh Štěpánovský byl odvolán z funkce ředitele podniku a přidělen na Krajské jatky jako organizační referent. Ředitelem se Humpolci stal ze soudruh Adolf Pospíšil, který před tím byl ředitelem masného průmyslu v Polici a krátkou dobu byl i hlavním inženýrem masného průmyslu v Pardubicích. Tento ředitel byl původem zvěrinský účetník.

První pětiletý plán vyhlášený usnesením K.S.Č. a vládou republiky splnil masný průmysl ve Humpolci

na 101,8%. V této první pětiletce byl značně zlepšen jakost vyráběných výrobků a rozšířen sortiment o některé druhy výrobků. Podle byla značně zvýšena výroba exportních výrobků. Hamerníkové výrobky měly plný úspěch do Egypta, Alžíru, Syrie, do Severní a Jižní Ameriky, do Anglie, Holandska, NDR a jinam. V roce 1955 bylo v podniku ve Humpolci zřízeno zvláštní oddělení pro výrobu šunek na export. Výroba těchto exportních šunek určuje se každým rokem a ze zahraničí je po tento druh výrobků každým rokem větší poptávka.

Reorganizace v masném průmyslu z 1. ledna 1953 nebyla dlouho. Nová reorganizace proběhla byla dne 1. 11. 1957. Při této reorganizaci sloučeny byly 9 - 10 všechny masné podniky Jihlavského kraje v jediný podnik, s názvem „Jihlavský průmysl masný, n.p. Havlíčkův Brod, kde bylo značnými složkami místní výrobu podniku. Závod Humpolec má široké zvláštní 01 a nese název „Jihlavský průmysl masný, závod 01, Humpolec nad Sázavou". Při této reorganizaci počtem byl stav administrativních pracovníků o 36 (v celém rám. podniku). Tento pracovníci byli do produktivní práce. Dále byly dnem 1. 4. 1974 provedeny jiné některé kádrové změny. Ředitelem nové reorganizovaného podniku stal se opět s. Karel Hamerník. Ve Humpolci odvolán byl z funkce ředitele s. Adolf

Berušk a obal se ředitelem mlýnského podniku v Hodicích. Na místo ředitele závodu ve Studeném byl jmenován s. Milan Vaníček, který před nástupem této funkce zastával funkci vedoucího provozu ve Studeném. Soudruh Vaníček je rovněž dělnického původu.

Výstavba podniku:

V roce 1951 bylo severní křídlo budovy mlýnů nově upraveno a byly v něm zřízeny kanceláře podniku, mlýnského průmyslu ve Studeném a provozní šatny.

Pro zvýšení rozšířený provoz podniku ve Studeném nedostačovala již stará kotelna a byla nutno přistoupit k budování kotelny nové. Stavba nové kotelny trvala několik měsíců a byla dokončena v r. 1955. Nová kotelna je nejmodernější zařízení a je v ní instalován též parní stroj ve výkonu dvě stě koňských sil a průběžné páry, kterou by jinak musela být vzata do vzduchu. V roce 1957 byla zahájena přestavba závodní kuchyně a její vybavení s výhledovým závodu jídelna podniku. Dále byla provedena různá technicko-organizační opatření pro zvýšení produktivity práce. Byl postaven výtah, který slouží celému provozu a to ze sklepů až do 4. poschodí budovy. Dále byl v závodě instalován mělnický transportér na přemísťování moučných a mlýnských, zbytků odpadků a manipulační práce.

manuálů. Technický pracovníci závodu podnět zlepšovací návrhy celoročního významu, hlavně na zlepšování mzdy na pletárky, dále strojek na vsazování lemů a jiné. V roce 1958 vyhodnocen byl tunel, kterým se snadno přivádějí konzervační výrobky z konzervárny do nově zřízeného okruhu pod Lanškrounkou. Dále byly instalovány nové výkonné mechanizované návěsy na kvantový valcem. Dále byl závěsem bygvantový kis na skříňky, bonbónový linky, nové mísičky, kutry a jiné stroje a nástroje výkonnosti.

Závodní závody

V roce 1958 má závod ve členění přes 330 zaměstnanců, o 100 zaměstnancům více než po osvobození, až velká část pracovních výkonů je buď zcela nebo zčásti částečně mechanizována. Převážnou většinou výrobků vám závod vlastními dopravními prostředky do Ostravy. Téměř 2/3 celé výroby míněno je vyvážejí pro pracující v Ostravě. V polovině roce začalo se v závodě s výrobou různých druhů hotových jídel ze zeleninových nádobkách. Dále se zvažuje výroba konzervních jídel, zabíjení a vcelování mrkvy. V prosinci 1958 se výroba konzerv a nealkoholických výrobků více než zdvojnásobila. Produktivita práce mechanizace a automatizace se zvýšila proti roku 1948 o 30%.

Závodní rady

Po osvobození závodu v roce 1945 byly utvořeny dva závodní výbory. Jedním z nich se předsedníkem s. Vilémem Vaňkem byl závodní a měl za úkol řešit otázky výstavy a organizace

začíná fungovat se závodní. Druhý výbor byl závodní výbor revolučního odborového hnutí (ROH). Předsedou jeho byl s. Antonín Vrtěl. Z tohoto těsto výboru byl pak složen akční výbor, jehož předsedou byl s. Václav Havlíček. V roce 1949 došlo ke sloučení výboru a předsedou byl zvolen s. František Brada, který zastával tuto funkci do roku 1953. V roce 1953 byl zvolen předsedou závodního výboru ROH s. Karel Vicka, který však na jaře 1954 byl nahrazen výborem ROH závodním a při nových volbách byl zvolen předsedou s. Jaroslav Klapš, který byl předsedou až do letošního podzimu. Letos byl zvolen předsedou s. Jan Vrtěl.

Divadlo v podniku a TV

Čtyřjevištní jazzová kapela byla připravována na Plzeň a přinášejíce k ZV ROH. Rovněž byl přeložený kroužek dramatický. Vzdělávání mnohých lidských složek byl předsedou dosažitelný ZV ROH. Závodní výbor poskytl pro výbavení divadelního sálu 30.000,— a na opravu kotelny a zavedení ústředního vytápění v kotelně Kč 100.000,—. Při ZV ROH byl pohybu zřízen kroužek zahrádkářů, pěstitelů byla založená hudba a oddíl kopané byl vybaven dresy. Brigádnický vybudováním kluziště a vybojovaná byla studna. Dále zřízen byl fotokroužek, na vybavení došlo Kč 15.000,— Závodní knihovna má na 1.000 svazků. Zřízena byla knihovna místnost, která je vybavena televizorem, magnetofonem,

protilehlém obrazu (zimní plán), gramoradiem a nitěnkou kunstovní nitěnkou. - Z kulturních místností po ESM zůstává: Tichý koutek při ZV ROH pro zdravotním výrovnání postarovány a závod motorů je ložiskové a podniková knihovna pracujících kontinuálním pořízení účelný, aby se mohly plně rozvíjet.

Sociální zabezpečení. V roce 1949 byla na závodě postupně zavedena 42-hodinová směna a byla zavádějící nová forma odměňování. Závodní se začínalo rozvíjet na základě sociálních podmínek a účelnějších kontrol. Byla zavedena výběrová opatření při spotřebě materiálu, energií, paliva a pod. Rozhodujícím rokem byla tato socialistická soutěž a pracovníci, kteří vykazovali nejlepší výsledky byli vždy vyhlášeni jako vzorní pracovníci na vojně pracovníků a byly jim poskytovány odměny a podmínky pro další pracující.

Sociální zařízení: V oblasti, kdy byl předsedou ZV ROH s. Brada, počíná rozvádění pojištění do správy zdravotního výboru ROH. Při ZV ROH byla ustavena komise národního pojištění. Rovněž i rodinné přídavky (sociální dávky (kterých dávek v nadcházející) a pod. byly převedeny do správy ZV ROH. Od roku 1951 poskytovala závodní nad-pojištění 15 bezplatných míst rekreačních zařízení ROH. Tato počet je postupně na asi 40 míst.

Dále přidělují ZV ROH nejlepším pracovníkům zdravotní poukazy na 12denní a 14denní rekreační pobyt v nejkrásnější části naší vlasti. Na toto pobrání přispívají účastníci 1/4 náklady. Dále pořádá ZV kulturní a autobusové zájezdy do různých míst ČSR. (Jindřichův Hradec - Písek - Orlík - Jindřichův Hradec - Písek - Orlík - Jindřichův Hradec - Kunžak - Třeboň, Hluboká nad Vltavou - Vyšší Brod atd.) a jiné akce pro členy ZV ROH.

Závodní podnik má účastenství 0,5 % ve Stavebním bytovém družstvu. V postupu kolektivizace zemědělství a utváření JZD převzal ZV ROH patronátní činnost nad některými JZD. Tato patronátní činnost byla zaměřena především při založení JZD na kulturním poli, hlavně při školení předsedů a pokročilých zaměřena byla na politickou organizační práci. V roce 1955 měl ZV ROH patronátní smlouvu postupně 2 roky nad JZD Jindřichův Hradec, v r. 1956 znovu po dobu 2 roků nad JZD Branišov a v r. 1958 znovu na 2 roky nad JZD Dunajov a Hor. Slunečice.

Při masivním průmyslu se Stavebním využívají závodní (kovové) závodu vzorný „Kovo". Závod vyrábí z počátku motorové a pohonné stroje a nejvyspělejší celkem nové stroje a mechanizaci. Původním výrobním programem byla výroba vodních automatických přečí. Tyto byly dodávány a instalovány v závodech mlynského průmyslu v celé republice. Postupně se přecházelo na další typy strojů a zařízení.

se již v roce 1951 v protektorátním oddělení. V roce 1955 byly v montážní závodě zřízeny montážní celky vybavené vozy a montážními zařízeními a počaly se montovat (s závodem mnichovského průmyslu) i strojní dodávané cizími dodavateli. V roce 1957 jsme začali provádět i generální opravy řezných a potahovacích strojů. Výrobní program montážního závodu: 1.) Výroba nových strojů, transportních zařízení, linek dvoučvercových, nádělek, konzervačních, konzervačních, zařízení jakel, skladišťen, odvětvení a expedice. 2.) Výkresy, propočty, nákresy a konstrukce, výroba a vyzkoušení v provozu a výroba malých prototypů strojů pro potvrzení. 3.) Montáž zde vyráběných zařízení, montáž hydraulických zařízení, parovodů, vodovodů atd. 4. Generální opravy všech strojů a zařízení v mnohém průmyslu.

Do roku 1949 se provozovalo společně s závodem v mnichovském podniku, jehož byla provozovna bývalá plotárna (Athinos) ve Strašnicích a výroba se tam přestěhovala. V roce 1958 byla celá budova vyklizena, tak že je nyní majetkem závodu.

Závod měnil několikrát jméno podle mezinárodní příslušnosti ve Strašnicích. Původní název byl: Jihlavský průmysl masný, n.p., následující závod oddělení Žerav, Strašnice nr. Strašnice. Nynější název: Jihlavský průmysl masný, n.p., strojní výrobní závod Strašnice nr. Strašnice. V průvodní zprávě uvádí 67 zaměstnanců.

Závod je výrobním dodavatelským podnikem strojů doplňujících hodní strojů. Je součástí sociálního zařízení jeho výrobě. Má mnohé výrobní a úsporné vodovodní, šatnové a závodní kuchyně. Pro účely a montáže je účinné vybavení se zařízením ke kompletnímu bydlení. Zaměstnání závodu ministerstvo ZV ROH, s velkým počtem zaměstnanců a mnoho. Ředitelem podniku je Vlad. Pivovar.

Pivovar - Velkoodběl ve Strašnicích, pivovarem, jehož hlavním a rozšiřujícím výrobitelem byl majitelem bratří Dreherových, Žižkovského v Praze a v roce 1945 ve konfiskaci dán byl pod národní správu (nadr. správa a ředitel Karel Janda). Pozemky dvora. Hlavního, jakož i budovy a činnosti i montážním činnostem původní pivovarské komíny ve Strašnicích. Objekty a výměře cca 1894 byly i s budovami (pivo a vodky - tovaryšský dům ve 1400 m. Brno a Svitavy) dány československého a později původní národním vyhlášením. V pivovaru nabyl v roce 1945 rozhodnutí a provozovalo se až vyhlášení družstva. To se však neuskutečnilo a pivovar byl dnem 7. října 1946 předán do majetku státu. Zakládal vedení správní chod: pivovarem v Brně.

V pivovaře utvořena byla závodní rada, později závodní výbor ROH (předseda s. J. Erb až do roku 1957), správcem pivovaru pověřen byl s. Jan Müller, kulturní činností pověřen byl s. Miloš Polívka a účetní byla s. Jindra Fabiánová. V roce 1949 byl pivovar znárodněn a začleněn (sačleněn) s velkou modernizovaným podnikem do národního podniku „Horácké pivovary v Jihlavě". V podniku utvořena závodní organizace K.S.Č., jejímž předsedou byl současně Josef Erban až roku 1957 a nyní je předsedou s. Jan Erb. Organizace má 8 členů. Její závodní výbor ROH byl v roce 1957 zvolen a předsedou se stal s. Ant. Havlíček. Počet členů ROH je 27. Úsek vedoucí pivovaru s. M. Polívka znemožnil a od 1.11.1950 byl na jeho místo jmenován s. Vladimír Pivnar a s. Polívka zastával místo mistra. Byl však brzy pensionován (invalidní) a po něm dal se mistrem s. Karel Zemanec, jehož zástupci byli: Od r. 1946 přijeli: byli ze Studené na sladovnické činnosti do září 11 zaměstnanci: Karel Zeman, Jan Svoboda, Edvard Čech a Gabriel Vitek. To rok 1946 začalo větším zaměstnáváním v pivovaře na stejně místě, takže nebylo třeba flekkovat a omlazování pracovních kádrů probíhá normálním tempem (odchodem do důchodu, změnou zaměstnání, a důvody zdravotními nebo podobnými).

Celý lidský pracovník v pivovaru byl za nezvyklý a dělí Pokladovák, dále v době uvedené bylo 1945 v poměru dělí konsolidace pomáhá pověřující mimo zásobování, výstavy a turnovými a přispěl dům k zvýšenému zvolení jak samotného závodu tak i veřejného života v obci.

Zdejší pivovar nepřetržitě provoz po celou dobu trvání Protektorátu, odbyt piva stál pokles v důsledku omezeného přídělu surovin z 11.000 hl v roce 1938) na 5.500 hl (v roce 1945). Hospodářství klesla až na 3%. Sladovna nepracovala a hal slad i mnozí byly dodávány z obchodních závodů a velkoobchodů. Během přídělu surovin skladoval tovar pro chmel, slad a pivo a celkem se vězely pokračovalo navzdory pro Studenou se nejvíce, nebo tovar měl zásobu, aby nejen oblast byla zásobována pivem z místního zdroje a odpadla obtížná každá doprava. Studená zásobovala lehdy i okolní železničními pivovary a to Počátky a Pivonice. Po revolučním dobu odbyt piva opět stoupal a to v roce 1946 o cca 2.000 hl a v dalších letech každoročně o 1000 hl a ustálil se asi na 12.000 hl ročně.

Sladovna byla denně do provozu částečně již v roce 1945 a od začátku kampaně na podzim 1946 pracovala na plném počtu zaměstnanců. Celá kapacita sladovny byla plně využita až od roku 1948

a ovce a dobytek jsme, na výstavu skadov kladeny vysoké požadavky, ať po stránce kvality nebo kvantity. Vzdělám k tomu že pivovar ve Skalené zásobuje sladem i jiné pivovary a tím exportuje sladovací kampaň začíná vždy již v září a končí v červnu. Jelikož pivovar vyrábí slad jen pro vlastní potřebu, kvasko od poloviny října do března.

Pokračujeme zásobovacím zařízení pivovaru stoupala i produktivita práce a tím i výdělky zaměstnanců. Socialistické závazky jsme zpracovávány každým rokem a pokud jejich plnění nebylo bezvadné dosažitelné, byly vždycky splněny.

Pivovar měl v roce 1958 zpracovat nad 7200 q žečmene, kde odpracovalo na brigádě při sklizni kromě 240 hodin.

V prvním desetiletí byl pivovar a sladovna budovou následovně: Skoda se dnes revolučně při celé kolektivu uvědomuje, že odpovědnost a řízení závodu není se zájmy pokrok a ať je nutno odvrátit chod závodu, zdárně uskutečňovat a odstraňovat různé nemalé nedostatky. Dále byla potřeba nutnost investice a pokud to bylo možno, byly z vlastních zdrojů. R. 1945 pořízen nový řízený nemrazák pro sklepní hospodářství, nové měřidlo

kady do předtím vaky a na ovce plnění- no používání dřevoplynu na palivo kamionový. V roce 1946 instalovány nové třídiče na ječmen, drazice, větrní Petkovských kapacitní vyfukání a automatické váhy na slad. Pořízena motorová pásová pila. Rok 1947 postaven nový plnič značky Hellman M II., kalolis, pojízdný transportér na slad a nová bobrová krytina na celé varně. V roce 1948 dán do provozu šikmý skluz s bránou a nová vrátka BH. Krytou přístavbu Ovčín B. a vybudovány garáže na auta za bývalé stáje. Rok 1949 znamená pořízení 1 čtyřválcového valníku, 1 nákladního auta Ford - 4 válce a plničího zařízení k ječnému, sudovému a kvasnému hrdlům, včetně navrátečků. V roce 1950 koupen nový mistrovský, nová kolbovací stolice, upraveny byty v budově čp. 11 (2 jednotky dva) a mobilní pivovarské zahradní pro ošetření nové silnice. V roce 1951 provedeny nový rozvinutí na vodu a upravena cesta kolem pivovaru (mimo prostředí se sousedem Fr. Vaňkem a pořízen oplocení. V r. 1952 bylo roce bylo budováno a to zřízení skladiště a bývalé stáje, zřízen výjezd k jeřmeništi a pořízena elektr. pila na led. V roce 1953 postavena nová přípojka elektr. vedení s vlastním transformátorem, postavena umývárna lahví, instalová-

ny 2 mísiče, sítový na ječmen (původně na pivovaru Janovice), výjezem parní stroj a započato se stavbou nového varny (u pivovaru Liků) v listopadu. V březnu 1954 výstavba varny dokončena (bez transmisí - elektrizováno) a zprovozněno včetně ošlazení pivní ředění za mírného. Započato s generální opravou elektr. vedení a rozvodu. V roce 1955 provedena oprava kabiny, včetně generální opravy ocelového nýtového stroje na kabe a stáčecího stroje na kabe, obložena celá varna a mírnosti u skladního aparátu, včetně podlažní dlažby. Rok 1956 znamená montáž nového čerpadla, pojízdného pro vyskladňování ležáckých piv, postavena zdravotní prádelna na mezi a zřízen nový elektr. výtah na skladově 4 etážový. V roce 1957 byla provedena generální oprava komínu kotelen a obracečna na spodní části kotelen, postavena požárovna (včetně instalování tekuté pěny a vybavačky) a provedeno oplocení betonové panely pivovaru až ke kabi vlaku. Postaven nový nýtový stroj na kabe - dokoplaný. Rok 1958 rekonstrukce nové auto garáží, varna mírnost pro novou kompresovnu a kabelu, staré stroje původní a jímání pivovaru instalovány, provedena výstavba budovy pro umělé chlazení a začátek s montáží umělého chlazení.

I když obsáhlého výpisu nadšovacích i investičních prací je patrno, že pivovar v Humpolci se může, aby dokonil, co bylo za dvacátého hradního mezidobí započato a vybudováním zamýšleného a možno říci, že se to příčinilo velko kladným zaměstnáním dalších a pivovar dosáhnuje velmi dobrých výsledků.

Likovar:

Zmínit jsem se již že likovar ve Humpolci přešel na likovarské družstvo, které ostře konkurovalo. Bylo nutno provádět četná investice a likovar rozšiřovat. Po skončení okupace rozhodlo se družstvo, že při likovaru stáčí nápojem brambor. Hlavní nápojem byla dokončena v roce 1941 a je to až dosud jediný podnik tohoto druhu v okresu Pelhřimov. Před rokem započato bylo s výrobou bramborových vloček současně s provozem v likovaru. Za účelem rozšíření likovaru a získání potřebného místa (likovar byl velmi skromný) byly vykoupeny domky související s sousedící s likovarem a to domek Jana Adamce, Marie Vondrové, Františka Šťastného a Marie Kalivové. Bylo získáno dostatečné velké místo pro zřízení skladovacích prostor brambor potřebných pro výrobu v likovaru i v pivovaru. Úprava terénu byla zhruba provedena buldozerem. Na dvě skladové jsou potřeby plánů

kavalky k zapravě brambor co provozní
surovinu se zpracovávání. Je třeba ještě alko-
vého hangarového zastřešení, aby skladové pro-
story byly zastřešeny a brambory byly tak
uchovány plné výživy použitelnosti.

V roce 1948 byl též znovu zrekonstruován
likovar. Postaven nový parní kotel dvoupláště-
ový Cornwallský o výhřevné ploše 60 m² a 12 at
přetlaku. Dále postaveny 4 kvalitní kádě z litiny
o obsahu 750 hl kvasného prostoru, dále zá-
kvasná stanice na výrobu kvasinek, likovar-
ský parák, zapařovací kád a jímka na kal
o obsahu 400 hl, kalič podmět je nebo zpra-
covati v likovaru a v sušárně vlastní vyprodukovat brambory na pozemcích Čs. obč. hosp. jsou
dáváním brambor likovaru přidělovány.

Sušením brambor se přidejde zbytkům na
brambořisti, které vznikají v letních měsících na
vyprojdě brambořisti a dále se uchovají brambo-
ry z let nadúrody pro léta méně úrodná. Sušár-
na byla maximálně využita v roce 1950, kdy
byla velká nadúroda a bylo usušeno 450 vagó-
nů. Sušárna pracuje ve dne i v noci nepřetržitě
na 3 směny. V posledních letech je produkce su-
šárny menší, neboť produkce brambor samotná
částečný pokles a brambory jsou více spracovávány

na škrob - jako výrobní surovina.

Po poválečném poměru pokračoval likovar správní
Moravských likovárů, n.p., Brno. V roce 1953 zrušen
byl závod a to se sídlem v Telči.
Název bývalý Západomoravské likovary, n.p. Telč. Při
reorganizaci v roce 1958 bylo ředitelství v Telči zru-
šeno a likovar se stal samostatným závodem č. 11 Horáckých
likovárů a škrobáren, n.p. Havlíčkův Brod.

Smíšený likovar i sušárna jsou podniky sezón-
ní, neboť zaměstnávají plný počet zaměstnan-
ců po celý rok. Závod je samostatným jen v osobě
a vedení likovaru. František Hanuš a 4 zaměst-
nanci jsou zaměstnáni trvale.

Produktivita práce je stále zvyšována zavedením
nových strojů a mechanizací výroby. Po roku 1957 by-
ly všechny pytlovány ručně lopatami. Zavedením tří-
dičů, čističů a pytlovacích strojů se pytle plní automa-
ticky samy. Ručně plavení brambor pomocí sta-
vidlové kanálky nižším pracovní síly. Socialistické soutě-
žení je rozdělené a soutěží se kolektivně, jednotliv-
ci mimo v sušárně mezi sebou za dosažení nejvyšší vý-
roby za směnu (4 brod.) dekádu a měsíc. Vynikající
kolektiv 1958 získal vždy prapor a mistrovství sou-
těží první místo a obdržel odměnu Kč 1.000.-

Jednotlivé nové jednotky, jsou mechanizovány a výrobní, vede
jsou samostatný a přijímá smlouvy, o výrobě a vyjíždí

množství a výrobků. Celkové účetnictví se provádí v Okresní Bance.

Pracovní nástroje, nábytky, zařízení, povozadla, potřeby, jako nářadí, získává zemědělec ze zemědělství v době od podzimu do jara. Bylo učiněno zkoušky se zemědělskými stroji (r. 1947), avšak pro těžkou práci byly od toho upuštěno a podnik zemědělství pouze muže.

Závodní skupina ROH likvidací byla přiřazena od roku 1948 do roku 1953 do ZV ROH pivovaru ve Hvozdné. V roce 1953 byl zařazení do ZV ROH Západomoravských likérek v Příbrami a v roce 1958 jsou organizování v ZV ROH Horáckých likérek v Havlíčkově Brodě.

Vědecké zemědělství proti školením CO, jednak ve Hvozdné, jednak v bydlišti zemědělství. Školení v provozu nebylo možno provádět, pro likvidaci provozu. Zemědělství absolvují kursy nebo obory zahradnické v rámci zdokonalení.

Plán výroby je zahrnován plánem nad 100%, poněvadž podepsaný plán všem surovin. Zemědělství se zahrnování účastnící brigády na úpravu veřejných prostranství a cest v obci.

Předsedové místní obvůdky: v roce 1951 Karel Jan a Čihovský Zdeněk, v roce 1958 Karel Jan. V provozu je účem vedoucí pro plnění úkoly, kapelna pro zá-

městnance a společná místnost. V roce 1958 byla postavena dvoulomazová garáž pro veškerý odpadní vody z podniku. Byla účelna se vedení obětí jak pracovník podniků v Zahrádkách výrobku.

Základní organizace KSČ není pro malý počet zaměstnání utvořena.

Družstevní mlékárna ve Hvozdné podala o Mlékárna: jejím vývoji od roku 1945 následující:

Po osvobození naší vlasti Rudou armádou nastal i obrat ve vedení i správě závodu. Do mlékárny byla jmenována národní správa a ustanovy závodní rady, které ve vedení závodu byly účastnány i složky zaměstnanecké. Do národní správy byli jmenováni: Jiří Pěkhal, Jan Lydar, Franc. Razima, Josef Kedvěd, Tomáš Štěpl, Špirnel Jan, Alois Hrůza. Vedoucím závodu jmenován Hanuš Dvořák, předsedou závodní rady Alois Jabůlý.

Jak se vyvíjela výroba a rozvoj družstva v jednotlivých letech dá se posuzovati z následujících čísel: Za rok 1945 přijato 2,040.112 l mléka, na výrobu tvarohu a sýrů spotřebováno 1,400.000 l a máslo vyrobeno 81.038 kg. V roce 1946 odevzdali zemědělci 2.317.000 l mléka, na výrobu tvarohu a sýrů spotřebováno 1,280.000 l a máslo vyrobeno 87.973 kg. Za rozvoj velkých měst mlékárnou začala zdejší mlékárna v roce 1946 zásobovat mlékem Prahu a to v hodnotě roce celem 193.810 litrů.

Za rok 1947 dodáno bylo 2.097.000 l mléka, z něhož zpracováno na sýr a tvaroh 1.425.588 l a másla vyrobeno 75.544 kg. Do Prahy dodáno 838.000 l mléka a místními spotřebitelům prodáno 131.835 l. V roce 1948 přijata mléčnicí 2,409.789 l, na výrobu tvarohu a sýra zpracováno 1,536.870 l a másla vyrobeno 80.310 kg. Do Prahy dodáno 703.458 l mléka a pro místní spotřebu prodáno 153.440 l.

Následkem větší výroby bylo třeba zvýšiti množství práce a doplňovati i obsluhový personál. Do máslárny byla pořízena větší máselnice a frmovačka másla.

Za rok 1949 přijato od zemědělců 3,091.000 l mléka, z něhož zpracováno na výrobu tvarohu a sýra 1,630.408 l, másla vyrobeno 100.026 kg, do Prahy dodáno 738.987 l mléka a místními spotřebitelům 183.297 l.

V roce 1950 přijato bylo 2,903.000 l mléka, z něhož bylo zpracováno na výrobu tvarohu a sýrů 1,946.000 l, pro místní spotřebu dáno 111.000 l a pro Prahu dodáno 383.700 l.

V roce 1951 zvýšil se příjem mléka na 3,072.951 l, z něhož bylo zpracováno na sýry a tvaroh 1,947.720 l. Pro Prahu dodáno 771.058 l a místními spotřebitelům 153.271 l.

Následující rok 1952 vykazuje opět vzestupný příjem mléka, a to 3,350.933 l. Z toho zpracováno bylo na výrobu tvarohu a sýrů 1,584.460 l, pro Prahu dodáno 976.000 l a zbytek pro místní konsumenty.

V roce 1950 doplněno bylo okresní družstevní zařízení o větší výlohovník, postaveno jižní jedno nové středisko a regenerátor na mléko. Pro usnadnění práce byl zřízen výtah na dopravu zbožím z výrobních místností a sklepů na rampu.

V roce 1952 byla družstevním mlékárnou ve Vlkově zavedena a uvedena v větší celky. Zdejší mlékárenské bylo přiděleno podnikovému ředitelství do Tábora, kam přidělena byla jistá mlékárna. Slavonice a okolní vozy jezdívaly. Novým úsekem mlékárenského podniku byly směrovny a obvody mlékárenské a zdejší obvod byl směrován do Jindřichova Hradce, kterému přidělený byly i Telč. Pivní závodem byl zdejší mlékárenské směrnou přijímá mléka na 2,333.000 l.

Následkem socialistické vesnice a přidělením zemědělské mechanizace na velkovýrobu výrobek se podlehlo mléka, kolísá na zmenšování obrací dodávka mléka do mlékárenské v roce 1954 opět přes 3 miliony litrů mléka tj. 2,151.666 l. Vzrůstající přebytek bylo to zejména o 35,15%.

Meziroční byly v roce 1957 otevřeny opět větší prodejny a zdejší mlékárenská přidělena byla do Jindřichova

podniky byly dle mělkárny Telč, Slavonice, Jindřichův Hradec, Třeboň, Veselí nad Lužnicí, Soběslav, Tábor, Bechyně, Mor. Budějovice, Jaroměřice, Velké Meziříčí a Třebíč.

Zdejší mělkárna má svým názvem: „Jihlavské mělkárny, n. p. Jihlava, závod Humpolec".

„Styl".

Kanafasářství v Humpolci, jak jsme se již dříve zmínili, má dlouhou tradici a mělo mezinárodní úspěch. Například jsme již, že kanafasářství obnovil u nás František Homolka, který v roce 1903 založil družstvo, z něhož se vyvinuly kanafasky a umělé kůže. Provozovna byla v průjezdu domu čp. 293. v Humpolci.

Pozdějšího po roce 1945 rozvoje a zájmu mezinárodních obchodních styků o dobrou práci a projevila se potřeba větší provozovny. Byla získána budova bývalé Orlovny a tam zřízena nová provozovna. Tím se výroba rozšířila a vzrostl i počet členů družstva. Velká část kanafasek a umělé kůže se začala vyvážet a byla rovněž zavedena výroba vlastních kanafasek.

Za účelem rozšíření výroby přistoupilo družstvo v roce 1967 k investiční výstavbě. Polovina budovy bývalé Orlovny byla zrekonstruována a na jejím místě postavena nová polovina nové provozovny. Potom byla nástavbou druhá polovina budovy.

Z nasvědčení mnoha druhů výrobků a výrobních obtíží (umělé pryskyřice), ve kterých se

družstvo potýkalo, Ing. František Homolka, který založil na provozním bývalé budově továrních prvorepublikových kanafasek. Výroba umělé pryskyřice byla zavedena v další provozní družstva v Nové Říši a nové adaptované provozovně v bývalé továrních prvorepublikových je zaměřována na zpracování umělé pryskyřice. Má tedy družstvo tři provozovny. V provozovně 01 (bývalé Orlovna) se vyráběji linoleum a umělé rohoviny, v provozovně 02 (bývalé budova továrních prvorepublikových) bude zpracována výroba linoleum a umělé kůže a v provozovně 03 v Nové Říši je umělé pryskyřice.

O kulturní, sociální a jiné zabezpečení členů družstva se velmi dobře starají různé komise a jiné složky družstva. Dobře si vede zejména kulturní soubor družstva, který má za sebou již celou řadu veřejných vystoupení jak po stránce divadelní činnosti, tak i po stránce činnosti estrádní a lidové umělecké tvořivosti. Získal i přední místo v krajské soutěži LUT, vydobyl družstvu, kromě činnosti, přispívá soubor ke zvýšení kulturního života v Humpolci.

Velmi dobře je také v družstvu rozvinuta socialistická soutěž, která velkou měrou přispívá k úspěšnému plnění plánovaných úkolů družstva.

Za svoji dobrou práci získalo družstvo již celou

řadu čistých lázní uznání a mělo by být i krajským pohonu standardu.

Svým dobrým vnitřním pracím všemi druhy. Myšlí jiným velký čil. Zůstat studentským kruhům vůbec dobrou pověst, podporovat zaměstnání co možná nejvíce mezi občany, zejména členům a pokračovat v krajských tradicí ve Studené. A to vše je předpoklad dvou stran v budování socialistické společnosti v naší vlasti.

Zdravotnictví. Důležité zdravotnictvím pokládáme za nejdůležitější otázku pitné vody a všichni to, co je s touto otázkou spojené. A to je možno konstatovat, že Studená dostatek dobré pitné vody pro potřeby obyvatelstva nemá. Nejvíce závisí studny ve Studené, tak zvané „turské pumpe" jsou bakteriologickým zkoumání vzorků vody vyhovují velké množství bacilu coli a většinou málo dalšího veřejných studen nemůže potřebu obyvatelstva uspokojit. Je proto nutné, aby při výstavbě nových domů byly nejprve vyhlídány studny a teprve v případě, že je i toto opatření bezúčelné, postoje studny dát vojí vodu velmi železitou. A přirozených podmínky v obci nejsou na tom o mnoho lépe. Mazná, Horečki pivovary, Libovan i některé soukromé velké množství vody a ti mají nedostatek. Většina z nich vybudovaly vlastní vodovody, ale ty nepostačují. A tak již [illegible] vznikla myšlenka zachytit vyhlídané prameny vyšší pitné vody ve Javoři a postavit vodovod do Studené. Správa v Občanské záložny okresního úřadu v roce 1934 potřebou čs. obce pustit k realizaci pramenů na Javoři a k přívodu projektu vodovodu, ale pro zamítnutí, nepochopení a omezenost většiny členů okresního zastupitelstva ke stavbě vodovodu nedošlo, ač byl možno snadno odstranit většinu svobodných ve výši až 80% stavebních nákladů. Okupace mnohému pak potřebovali o jednání o vodovodu a po skončení Okupace zemědělského výboru v Brně neuznal generální projekt vodovodu ve naší obce za potřebný, chtěli jiný projekt dotažení, který však v té době Studená firma nechtěla provádět. Tak vodovod nejvyšší smutný pro Studenou není dosud. Vodovod pro potřeby. V roce 1916 přišli vodohospodářští odborníci na myšlenku svedenou hladinu vyhlídanou Karlovou nad obcí Dolní Bílé do jejíž vodní hladiny vyšší položeného vybudovat Zejkalův a vybudovat tak vodní nádrž, která by potom zásobovala pitnou vodou Studenou a obce ležící níže až po Jiráskův Hradec. Místní zařízení na potoku v Horním Bílé kombinaci a nezaměnitelné množství odtékající vody a uvedení vyhlídání studny a podle výsledku měření bude pak o projektu rozhodnuto.

Vodovod v jeho [illegible]

Kanalizace.

Škoda vodovodu v naší obci předpokládá nutným

kanalizaci. V Hradenicích je kanalizace částečně hotova. V některých částech byla vybudována před vydáním této, některé části byly brigádnicky provedeny později, ale ve velké části obce ještě kanalizaci není a také příznivé podmínky ve Hradenicích nejsou na veřejnou kanalizaci zapojeny.

Odpadové vody některých z nich okapový odvodňují a celé okolí v odtokových příkopů a příčinou stálých stížností obyvatelstva. Budova mlékárny, postavená před 10 lety na okraji obce, odvádí odpadovou vodu krátkým kanálem na louky pod vybudkem. Poblíž jsou žagy však tento úsek obce byl zastavěn, nebylo již možno odpadovou vodu, která kalamí v létě obtěžovala celé okolí, na louky vypouštěti a mlékárna vybudovala svoji vlastní vyústěnou do vybudku. Zdokonalitelkou jednání majitel vybudku, velkokalek v Žilci, dal k tomu podnět v přesvědčení, že přinese tím potěšení rybám, nevnímal však stanovisko hygienické a tak v létě bývalo svědky toho, že celá hladina vybudku je pokryta zapáchajícím povlakem, po hladině plavou mrtvé ryby a po okolí se šíří nesnesitelný zápach. Tento nezdravý stav podporován byl i odpadovou vodou z líhovaru, ale protože kampaň kamkoroší trvá v době zimní a pěti léto není líhovar v provozu, nejsou účinky této odpadní vody tak zřejmé. Přesto však líhovar vybudoval v roce 1948 čistící zařízení odpadní vody, jako první a mnohých příznivých podmínků, ostatní je plánují.

Další podnik Mlýnec vypouští všechny odpadové vody do potoka protékajícího částí obce (obecná kanalizace) a východního do vybudku, Janíčka. A opět je k dání dobrá, když kvůli vodě prozvení buď, zdy vše a mastnotou obarvuje vzduch, nemenitelně zápáchá a čilní bydlení v této části obce nemožnou. Vybudek Janíček je již tak přeplněn exkrementy smětkami, že postavání vyb je v něm již delším čase lety vyloučeno.

Ze skrývání jakosti odpadové vody v tomto směru vyjímá se podnik „Byl", který vypouští do potoka odpadovou vodu plnou kyselin používaných k čištění a praní kuplidel.

Odpadové vody z přírodních nemocničních přišli zcela jejich zbytky vod a celkem mnoho nečistot.

Z toho, co jsem uvedl, je jasné, jak mnoho potíží je Hradenicí vybudování řádné kanalizace, která by odváděla odpadovou vodu z celé obce. Zcela jiné je v opačném toku, že KSČ a vláda republiky zkoušely v roce 1948 na tom, že vydaný byl zákaz vlastní nařízení, které mají pokuty vypouštějící odpadovou vodu k vybudování čistících zařízení této vody a vypouštění zvláštní vody je pokutováno značnými částkami.

Při přírodním regulačního plánu Hluboké byl
inženýrem Ambrožem pamatováno i na sady
Kompaktiště a kompaktiště. Centrem takového rekreačního
bodu byl projektován lesík Revíček s mnoha
lávkami, přilehlá hřiště a prameny mezi Revíčkem
a zámkem. Podlesky, v němž místo byl kompaktiště. Obecní louka u zámku byla již ozdravena
po obvodě kolem dokola zpětně rostoucími vzdálenými dřevinami (vrby a olše), aby bylo celé místo chráněno proti větrům a poskytovalo příjemné zátiší ke slunění. V roce 1950 rozhodl MNV, aby kompaktiště bylo zřízeno na zámku
„Topolkově", potřebný pozemek zabrojen byl od
p. Fran. Vlacha na břehu zámku a v následujícím letech upraven mírně zatahující do zámku a celé místo upraveno jako kompaktiště.

Hřiště. V lesíku Revíčku, kde bylo menší hřiště (fotbalové asfaltové) s kabinami a na vedlejším pozemku směrem západním hřiště pro kopanou, bylo hřiště pro kopanou zrušeno a z bývalého pole Sahrapova (na východ od cesty) zřízeno bylo nové hřiště více chráněné proti větrům. Hřiště ozdaveno bylo po vyhnojení obrazí vápnokamenné (kopky) a vyhrabáná byla všudeva. Bylo by nyní záhodno, aby ještě prostor mezi Revíčkem a zámkem byl upraven parkově a mohla by se tam v budoucnosti

zřídit hřiště denisová s větrolamem na západní straně. Bylo by to potom ideální místo dobře chráněné proti všem větrům a krásné položení v bezprostřední blízkosti obce.

Zdravotnické střediště. Pro občany potřebující lékařské ošetření (pro Hluboken a celý zdravotní obvod) ordinuje v Hluboké obvodní lékař p. MUDr Julius Müller. Zdravotní středisko je umístěno v jeho domě, kde je i malá ambulatorium. Umístění střediska by bylo značně nevýhodné, jako je právě v Hluboké, nedpovídá ani v nejmenším současným požadavkům zdravotnickým a je nejvyšší nutné, aby příslušní činitelé postarali se o vybudování nového střediska, které by vyhovovalo jak umístěním tak i vybavením. Hluboká, jako průmyslové středisko a jako centrum velkého zdravotního obvodu, má na to plné právo.

Nemocnice. Pacienti vyžadující nemocniční péči mají nejbližší umístění a odborný lékařský poradní dohled v nemocnici v Počátkách, nebo v nové nejmodernější vybavené nemocnici v Pacově. Do obou nemocnic máme dobré spojení autobusové (příště ze Počátek) a pro dopravu těžší pacientů je každá z obou nemocnic vybavena sanitními auty.

Domácí lékárna MUDr J. Müllera byla v roce

1951 zrušena a zřízena byla ve Chrudimi lékárna veřejná, Medika, a to v domě čp. 310. Při této lékárně byla vybudována „krajská kontrolní laboratoř" (jediná v celém Východočeském kraji: kde se kontrolují suroviny, z nichž se léčiva vyrábějí a také přísně léčiv již hotových). Dalším bodem zařízení v socialistickém státě našem je vybudování proto, aby nemocem dostávali léčiva bezvadná, na která by se nemělo spoléhat. Za vzorném pokoji získala chrudimská „Medika" s přípojnou laboratoří v roce 1952 potřebný hygienický standard ROH.

Veterinářství.

Ve Chrudimi je dále postaráno i po stránce zvěrolékařské o léčebném péči tím, že je zde okresní zvěrolékařské nejen pro potřebu koňstvu Masna, nýbrž i pro potřebu veřejnou (ZD, ČSS a zbytek soukromě hospodařících rolníků). Z hygienického stanoviska zvěrolékařského zařízení byly pro dopadení poměry dobyta tamtéž jatky a to v domě bývalého řezníka Jamba.

Upravou obce a čistotou přidělí Chrudimi zvláštní měrka tím, že hlavní průjezdy obcí jsou vydlážděny (viz dřívější zmínka) a udržovány pravidelně zametány. V době jarního úklidu a „Týdne čistoty" katastrování provádějí před místním otevřením obcí občané, aby chodníky,

vozovky byly vyčištěny, nadbytečné skrovníky pozpalovány, plotem a každý kout v obci zbaven nečistoty a upraven. Tato akce vžila se tak, že se stala samozřejmostí předmájového týdne a zúčastňují se jí bezpodmínečný okres všechni občané Chrudimě. Zdravotnická komise v obci sleduje čistotu v obci a hygienické opatření, navštěvuje obrán a podniky místní obchody, zejména potravinářství, a má na starosti všechna zdravotnická opatření.

Tělovýchova.

Do zmínce o tělovýchovné jednotě Sokol ne zcela vhodné bude kronika přispívající některá vzpomínek z doby protektorátu. Po obsazení ČSR fašistickými hordami se čekalo, že Sokol bude ihned rozpuštěn, byl však „trpěn" až do roku 1941, kdy byla jako činnost zakázána, zabrán majetek, nemovitý majetek, nářadí odstraněn, sokolská zápisy a věci, co by Sokolu připomínaly. Přesto Sokol měl sokolské slavnosti, kroje pečlivě jednotlivé, by se podařilo ukrýt a uchránit byť třeba sokolský prapor, dar sokolských žen. Sokolovna ve Chrudimi zabavena nebyla, protože prý ve přívalu tělocvičny měla kuchyně zejména radiový štola (budova „tonvíru" téměř se štolou) a byla tudíž považována za tělocvičnu školní. Na podzim v roce 1944 přišla do Chrudimi německá uprchlíci ze Slovenska a souvisání s nimi i německý důstojnický pluk (3 baterie), který zabral tělocvičnu jako stře-

dítě. Tělocvičnu vybaví potřebné (podlaha, stěny, okna) i nářadí nadě dvěmi. Počínáme si tak, že bylo vše vyučkáno, aby byl nečistoty. Postaram (úmyslně) vzniklo při krapnění zápalu. Němci před námi armádou v květnu 1945, byly přehajíci vzdávali se slosk a vrátili vše, co se dalo. Po vzchodu Němců plnilo tělocvična jako ubytovna pro sdružení partyzánskou jednotku, která se sama vzdálila po dobu, než byla zlikvidována.

Dobu po osvobození Rudou armádou popisuje kniha podle záznamů jednotlivých kniha Sokol. Sok 1945 pokračuje se snaze místní tělovýchovnou, kulturní a osvětovou činnost Sokola opět na přídělením výši. V ve Hradené vyvinovali staří členové jednoty podobnou snahu, Sokolovna uvádí na pořádku a když slavnosť Československé obce sokolské vykládá od 1. kvěma 1946 všeobecnou sokolskou činnost, kvůlinou byla ve Hradené vyvěšena členská schůze (38. od založení jednoty) dne 10. února 1946 za přítomnosti 57 členů. Starostou jednoty zvolen byl bratr František Zemek, náčelníkem br. jos. Vrátil, místníkem sch. C. Zavermanová a jednatelem s. Božena Dřevíková. Cvičení bylo obnoveno, nejprve cvičili žactvo, poradští i odrání školy a upravováno hos. v květě (pra-

covní povinnost 10 hodin pro členy). Začátek byl i s přípravami na XI. slet v roce 1948. Počet členů byl 38 mužů a 57 žen. Sokolské kino přestalo dvě skládání znovu. Rok 1947 zahájen byl dne 5. kvěma výroční členskou schůzí, na které volení nové přestavitelé funkcionářů. Tento rok byl rokem konečně přípravy slavnostní hlavně v návaznu vystoupení jednotlivých složek. Starostou jednoty br. F. Zemek, náčelníkem br. Vrátil, místníkem sch. C. Zavermanová, jednatelem s. Dřevíková. Cvičení bylo obnoveno, nejprve cvičili žactvo, poradští i odrání školy a upravováno hos. v květě (prac

provedena byla očistka a po vyšetřování prováděném v roce 1948 vyloučeni byli připíšeni abčanko výboru národní fronty v Bačovicích ze dne 28.1.1949 ze členství v Hnutí: Čeněk Barbušek, Oldřich Barbušek a Karel Mišeš, vesničtí pro zápory postoj k lidově demokratickému zřízení. V roce 1949 byl použit sálu v Sokolovně za skladiště obilí (maršálek vhodný k manipulaci k nakládání) a zřízena podlaha kinosálu skladiště.

Činnost místní

V následujících letech jednání byla o novém uspořádání území výbory na jiném základě než tělocvičná působnost a po dlouhém jednání, které provázel okresní výbor Sokola, byla konečná rozloha asi 18.7.1951 výborů místních zájmů sokolských jednoty, na které rozlomil byli mimo činnosti a to starostou jednoty Josef Mráček, náčelníkem Josef Novotný a náčelnicí Marie Lišcká. Tělocvičná jednota dostala název Sokol Masarykovo. Tento název byl pak změněn na pojmenování „Slavný Hnutí“ a tedy až dosud.

Velká tělocvičná činnost nastala v roce 1955 před první celostátní Spartakiádou (I.CS), které konání byla v roce 1958. Ze zájmů jednoty cvičilo 9 mužů a 12 žen, dnů mládeže se cvičilo se 4 hodin a 4 dívky. Rok 1958 účel opět předspartakiádním

Hradním mužem. Muži mužští mužských; dorostenci však nemu mužnou získali. Je to opravdu škoda! Mládežník hrdosti je se nás brát, tělocvičnou máme, jako mužstvo v kraji a přesto je mládeži naprosto nezajem o zdokonalování, kulturní nit osvětový růst. Ženy, jako obvykle, jsou lepší o jeden stupeň. Mají 2 dobré cvičitelky (p. Pivarcová a p. Rončová) a navíc jsou 2 skupiny: Rončová a Šejc, Borovková (vedoucí p. T. Müllerová) musí o cvičení zájem, navštěvují cvičení pravidelně a dobře pokračují. Zatím mládež i starší cvičí teorii ve škole dobrovolné klesá výborně. Nácviky vyjmenovaní cvičební skupiny cvičitelky se v měsíci počítá spartakiádních přípravě a jinak se cvičení vystoupení, kdyžto na všechny v Praze, tedy na Spartakiádě dvě mužských, okresních i krajských.

Oddíl kopaní

Při zrození tělocvičné jednoty je samostatný oddíl kopaní. Činnost oddílu začala v roce 1919, přestože neměl ani hřiště ani rekvizity. Zdejší hráči jezdili před tím hrát za Sokol Mráčkovi, nebo Těšíkov. V roce 1949 vyzval p. Hamerník, ředitel Mesny v Kralupech, soudce O. Havlíčka, jednatele Mesny v Hradišti k provedení dlouhy v kopané mezi oběma závody. S. Havlíček pověřil uskutečněním jednáním p. K. Gerla, jenom se přihlásilo 22 hráčů, kteří měli zájem. Zápas se konal v Mráčkově. Hradištěk jeli ve zápase mužstva

ležitě vybrojení (každý zdvihal, co se dalo), ale s nadšením. Dorazil nastoupil v plné zbroji; kombinovaní Mrázkovi - Kléč. Nadšení rady šlo hodně za prapory vítězstvím 4:0, když branky vsítili Geist 2, Novotný a Marek po 1. Sem také začala éra topení ve Spindlu. Mrázovy průvody, resp. závodní výbor, kupil kvůli výbroj a s. Pomáš se přičinil o získání nynějšího hřiště. Tábor byla brigádnická opravená mezera na Labáru, zarovnány branky, jako většinou pak výchozím bodem všech vandrovních skoků (tzv.), kteří však dlouho nevydržely, nebot' přírůstek sportu je bezdesmě vysoký. K premiérám zápasům ve Spindlu, který se konal o pouti, byl pozván Slavoj Praha, který zvítězil 7:0. Oddíl se potom přihlásil do SLM, sektor potravinářský, kde se probojoval do finále, kde podlehl Slavoji Praha 1:7. Martě se do finále hrál s Madetem Tábor, kterou porazil 9:1. V původní sestavě přibyli ještě do okresní soutěže, kde bojovat se skládaným úspěchem. Každý rok obrázek toho přes to zápasů, jak mistrovských, tak přátelských. Oddíl bojuje a bojí velkou klubovací krizi, někdy se jim rozpadá, ale vždy se málo mužů jedinců, kteří dělají oddíl dobrovolný. Oddíl původně pouhou hlavní, která mezi se dorma. V roce 1949 zvolen byl předsedou soudce s. Polák, jeho-

ulum s. Geist a tajemníkem s. Novotný, s. Blaha byl v soudcovském vyškolován s. Prokopem, který konal [illegible] funkci 3 roky.

Zdravotnické poměry uvedení na začátku toho. Čs. Červ. kříž to odvětví doplňuje zprávou o činnosti čs. červeného kříže. Červený kříž je spolek, který vyvinul vždy největší činnost v dobách válečných, ale ani v míru jeho činnost neustává. Čs. Č. kř. vznikl za první republiky a byl činným až do r. 1941, kdy byl Němci zrušen. Obnoven byl ihned po našem osvobození Rudou armádou, jeho činnost se šířila i po venkově a byly zakládány ve vsích místní organizace. V nich ve Spindlu byl Sokol čs. Č. kř. založen v roce 1910 a jeho prvý úkol byl zajistit životní úroveň obyvatelstva po skončené válce a osvětlení. Předsedou spolku stal se ředitel m.ř. v důchodu Jan Bříchorský, místopředsedou MUDr. Jul. Mittler a pokladníkem Zdak. Vybíral samozřejmě ty Mervovi. Tito činnými stali v čele Č.Č.K. do roku 1951, kdy byl zrušen předsedou lékárník M. Dr. Zdeněk Alexa. Ten byl předsedou do r. 1956, od kdežto doby je předsedou zaměstnanec OSVZ s. Ludvík Bíreman.

Činnost spolku je velmi obsáhlá. V první řadě je to všestranná samaritská činnost, která se projevuje školením členstva i širší veřejnosti v různých oborech zdravotnických. Sokol má výtečné lékaře, kteří působí jako učitelé samaritského poradenství při různých, při závodech zdravotnických, motorizačních, ty-

čtvrtletně a jinak podobnými příležitostmi, provádějí kromě svého a zúčastňují se všech zdravotních akcí v obci. Velmi záslužnou činnost projevují zejména spolek Čsčk zdravotnickou výchovou práce s dorostem Čsčk. Vedoucí dětské skupiny Čsčk soudr. Marie Brožíková má na starosti kolektivní výcvik žactva místní OSS ve zdravotnické výchově práce a to I. a II. stupeň akce „Brigáda příprava k zdravotnické obraně (BPZO), jíž se zúčastnují pravidelně přes 100 žáků školy.

Kulturní propagační práce a socialistická zdravotnická kultura je ve Studené vedena tak, aby zajišťovala a podporovala iniciativu pracujících v plném plánu a na úseku pracovních příležitostí, zejména produktivní práce, produktivní práci zdravotnické skupiny při průmyslových podnicích v místě i obci a má na starosti pravidelná přednášková činnost o pracujících. Rozsah výstavek, poučování, předvádění a filmy.

Další činnost veřejně prospěšné jsou ze pomoci dospělých při pomníku a činnost propagačního odboru, při pořádání sběrů, při realizaci soutěže, veřejní brigádami, pomoci zdravotnické komisi v obci a při jiných akcích.

Další politická činnost je důležitá. Členové spolku se zúčastňují v boji za socialistickou (přednášky, besedy, přednáškové akce), kulturní činnost a účast při budování socialismu a komunismu v místě i obci a stále se zdokonalují v ideologickém směru.

Spolkový život.

A jsou i některé jednotlivosti. V roce 1958 uspořádal při našem ČSČK abstinentní taneček. Znamená je musí členstvem propagovat akce, odborné. Spolek vedení čtení přírodních učebnic, přírodní pomůcky obrazový materiál a učebnic tabule (obrazy zdravotnické). Spolek má v roce 1958 119 členů.

V závěru pojednávající o minulosti obce je zmínka o tom, které spolky byly ve Studené před rokem 1945 a které byla jejich činnost. Je mezi nimi podobných spolkový život obce i po roce 1945 a k tomu mezi stoupící jednak zdravotní jednotlivých spolků a jejich činnosti zejména v kulturních pořadech a večírcích, jednací protokoly a podobné záznamy, pokud je o všem spolky a organizacemi byly a mezi zapůjčily, jednak zápisy místní pozorování jejich činnosti, a také záznamy na MNV. Začátkem školního dobrovolných hasičů ve Studené, který mají zachovány záznamy od r. 1923. Stav dobrovolných hasičů ve Studené vyzařován byl z dostupné protokolů, t.j. z přispěvků členů, z příspěvků a darů členstvo a z výletků různých podniků pořádaných během roku. V zápisu ze 4.6.1923 je uvedeno, že na hasičský stav

je vrátil poplatek ročně 1 koruna za každého popisného živka, kdy poplatek zpravidla minimálně 3 roky 1928 byl zajištěn hasičský sbor opatřen 1 motorovou stříkačkou s příslušenstvím 200m hadice, dále háky, žebříky a nosítky. Dne 5. srpna 1928 bylo hasičstvu od Okresní samosprávy předáno nové zbrojní motorová stříkačka na kolovém přívěsu, značka „Tatra-Tatra", kterou si sbor pořídil z vlastních prostředků a daní za Kč 32.000.- Místní občanstvo, které hasičský kolové pokyny byli obecním hřadem vrženými k povinnosti podpisnou ke stříkačce přispěje, ve které se shledali.

Vůle hasičského sboru od r. 1923 byli: Zgrida Jiránek, Winkler František, Matějka Jan, Mitter Jan, Zemlička Frant, Novák Karel, Klíma Stanislav. Členové Kutnar, Smehara Rudolf, Smrček Jindřich, Dvořák František a jiní. Výborová věcná činnost: a technické funkce.

V okupaci byla činnost razantně hasičů oslabena vlivem válečné doby. Udržela činnost se cvičení, činnost bubenní orchestra i jiná. V roce 1944 měl sbor pouze 2 schůze, hovoří o mnohé nedostatky, o požadavky dělat Stan. Machulka. Činnost byla cvičením znechucována tím, že nemohli vykonávati různé mimořádné služby, kdyby, měli školení potřebných a školení po německém vzoru a na německém

velení. Následek toho byl, že členstvo rozhodně okupační režim. Následek toho byl, že členstvo rozhodně okupační režim odstoupilo.

Poválečná činnost sboru byl v roce 1945 přivítáním na Místní jednotce požární ochrany v hlavní Hasičské jednotě p. Obecní úřad požární ochrany v Bačicích. MNO spravuje se rozpočtovým obdobím MNV, činnost je od té doby bujné rozpočtových opatření.

Po okupační činnosti za Protektorátu nastává obnovení hasičské práce po osvobození v roce 1945. Sbor se vrátil bývalí členové a funkcionáři a sbor byl podle nových směrnic reorganizován v členy. Byla obnovena pohřbová činnost, cvičení členstva, jsou dva okresní hasičské soutěže, pořádané na okresní hasičské soutěže, pořádané na okresním. Po organizačních směrnicích v roce 1948 (nové pojmenování jednotky) byl ustaven sbor dobrovolných požárníků, školením dorostu a dorostu a dorostu starší muži. Dorostu se každoroční závěrečných soutěží okresních a okresních a místních se účastní na prvních místech. Požární sbor byl nově vybaven a měl v roce 1949 1 motorovou stříkačkou přívěsnou s příslušenstvím, 1 dopravní vůz a výbroj pro 1 družstvo. Výbroj je však stále doplňována, takže v příštím roce má výbroj požární vůz pro mužstvo a má výbroj pro 2 družstva. Vybavení je pořizováno z rozpočtu MNV a příslušnými patřičnými ONV - inspekce požárního dozoru.

Výbroj a výzbroj byla umístěna ve staré zbrojnici (bývalý sýpec). Hasičská kobca", která byla v roce 1952 zbourána, protože v místech zbrojnice vyrůstala nová mlíčná ke stavebnímu místu určenému pro novostavbu škol. Již v předešlém roce byla výbroj i výzbroj přemístěna do nově upravené zbrojnice čp. Chmelenice čp. 91.

Členství v hasičském sboru bylo vždy a je stále dobrovolné. Činnost spočívala hlavně v pomoci při lokalizování požárů, v pomoci při živelních pohromách, v pomoci samaritství a ve zdravotní požární péči při různých akcích. Sbor vykonával pohotovostní služby, protipožární hlídky jak obytných bal i hospodářských budov a průmyslových podniků. Nyní v době klidové demokrat. zřízení jest věnována značná pozornost preventivní protipožární ochraně socialistického i soukromého majetku. Členstvo v době žní a výmlatu vykonává noční pohotovostní hlídky na ochranu mrtvých před požáry. Sbor vyjíždí též činnost tělocvičnou t.j. cvičení požárnícího družstva zaměřené jak k požární ochraně, tak i ke cvičení pro veřejná vystoupení - prostná i nářadí. Dále a je přednáška i činnost kulturní a zábavná, jako ochotnická

divadelní představení, plesy, výlety a zábavy v přírodě. Tradičním se stal ples požárníků, který se pořádá vždy jako první v masopustní sezóně. Členstvo sboru bylo vždy za řad pracujícího lidu t.j. dělníků, rolníků a pracujících inteligence.

V současné době má místní jednotka požární ochrany (MJPO) 43 činných členů, její součástí bývá družstvo požárníků v místním národním výboru, které má 12 členů. Činnost tohoto družstva záleží v tom, že je připraveno k zásahu v případě požáru v uvedeném podniku a dále je zařazeno v CO pro případ mimořádného stavu. MJPO se těsně má pokračovat závazek na odevzdání požáru v 1955 ve Středu. V budovatelském úsilí byla adaptována kotelna ve Chmelenici na garáž pro dopravní vůz a byla brigádnicky postavena inspekční rotunda pro pohotovostní služby řidičů a to ve spolupráci s MNV.

Ze Středu je líč členů zahrádkářů a Zahrádkářů. ovocnářů. Založen byl roku 1953 čítá jarostem Hlavsou, Předsedou Tybitalem a jarostem Pokrčalem. Krouček pořádá každoročně výstavu ovoce, na níž bývá přes 800 exponátů. Zároveň má stříbrečku ve pořádá ovocnářství sboru půjčuje i nářadím. Na žádost obstarává ovocné stromky a jiné roztlíny. Pořádá od-

borné ovocnářské a přírodovědné přednášky (zařídami architekt Vaněk z Chrudimě, pomolog Sevelda z Brna, J. Černý a J. Bedřich z Jihlavy a jiní). Každý rok na jaře provádějí se na pořádaném majetku ovoc. sadaři mechanické prohlídky ovoc. stromů a pro potřeby MNV a různých se provádí štěpení ovocných stromů. Spolek má nyní 15 členů.

Myslivost.

Myslivost a rybářský sport přišly v Lidově demokratickém území na vrchy pracujícího lidu a staly se jeho rekreačními složkami. Také v Studeném máme lidový myslivecký spolek, a zajišťuje ho. místní org. ČSM.

Myslivecký spolek obhospodařuje svými kandidáty obce Studené, ale navrhuje i kandidáty obcí Hor. Polžice, Branaldín, Hlýzelov, Kunzalov a Zahradky, celkem má 18 členů. Revírní vítěz kandidát velkou má snahu hospodářský výsledný nabýt je možno více četnými zvěře než-li malými kandidáty a má 18 svých přísežných organizačních. Stav zvěře je uspokojivý, jsme kraji je stále málo, ač již celou dlouhou řadu let se nestřílejí. Velmi se rozmnožily kachy hlavní v velkých lesních komplexech na Javořici a u Hlýzelova, odkud vyhánějí se lov se širokou okolí a způsobují na polích velké škody. Spolek věnuje kulturní péče velkému, ale

lidu myslivce. Lidovýmu mysliveckému spolku ve Studeném říkají: „Zvon zdar!"

Místní organizace čsl. mysl. spolku ve Studeném se sdružuje spolupracuje s lesovcem vod. 2 potoky a to potok Studenský od jeho pramenů ve Javořici až do vtoku do rybníka v Hor. Mečířově a potok Hromský od pramenů pod Janíčkovou lesů do jeho vtoku do rybníka v Hor. Dvorcích. Mimo to obhospodařuje 2 mysliveckými rybníky a to „Pstružný" ve Studeném (myslivecký závodní potůnní bezpečnost) a rybník v Hor. Dvorcích (myslivecký závodní „Kachunec" pod rybníkem). Ryby jako nástraha pro potoky a mysliv. 2 rybníky (klanní kapr a pstruhy) přistupuje v menších rybníčcích rozmístěných po celém obvodě Studené. Také čs. místní myslivců MO ve Studeném říjí: „Mlčenlivost!"

Obě jmenovaní organizací mají vedení odborní činnost vyjímají hospodářskou činnost tím, že krajánečky pomáhají při pracích na zvelebení obce, při pracích zemědělských, myslivci při vyrovnávání lesních porostů a vybírání kůrovcových nálezů.

ČSM

Úkaz čsl. mládeže (ČSM) pracuje ve Studeném organizačně potíže potůní, jako v ostatních případech místních. Úkazy mají málo dobrých vedoucích, kteří by dovedli mládeže nadchnout myšlenkou a umělecké práce. Ve Studeném máme dobré pracovní vedení

pozvatlu, nebot v letech 1953–1956, kdy ve Hradci
ní působila učitelka Jarmila Baníková, která
měla porozumění pro potřeby mládeže a organi-
zační zkušenosti v ČSM se velko přivítalo pů-
sobiště, svaz mládeže u nás byl plně na vzestupu
po jejím odchodu ze Hradce odjezdily se opět
staré nedostatky. MNV, KSČ, VŽ i všechny čini-
telé, jimž záleží na rozkvětu ČSM, se všemož-
ně přičiňovaji a snaží, aby ČSM prospival a vý-
sledek tohoto usilí se projevuje zejména v místním
pramku tkyl, kde v příměstském kroužku je většina
členek ČSM a jejich kulturní vystoupení jsou velmi
pěkná a kvalitní. Škoda, že v Mazně nepodaři-
lo se doma ustavičně pracovný kulturní kroužek
ze Svazáků, kterýžto je tam přece dosti! Snad se
opět najde dobrý vedoucí, který by dovedl soustá-
tavně družiny mládeže upoutat a všechnouk k
uvědomělé činnosti.

Divadlo: Bohužel jsem se již, že ve Hradci pěstována by-
la vždycky hojně činnost divadelní. Sbírka k di-
vadlu projevovala se i po uhonění okupace, kdy
ustavena byl divadelní kroužek „Vojan". Kroužek
Vojan má záznamy od r. 1949, kdy založena
byla dne 25.ii. divadelní hra „Půlnoční duel" (2
představení v Hradci, 1 v Mrákotíně, 1 v Chmelíově).
Sbírka 1953 dne 10.iii. provedena byla „Schuppligem",

„Dědek" (2 představení ve Hradci, 1 v Janičkově) a 6.xii. hra
„Pohádka", „Strážný dům". V roce 1954 uskutečnila byla
„Jánošíkovo", „Jedenáctá přikázání" (2x ve Hradci, 1x v
Chmelíově). Rok 1955 vykazuje bohatou činnost a to:
„Ze života hmyzu", „Mlýn u tatínka", „Vařadlo". Chlapci z výpravní
učebny „(učňů lis) a „komplet". Zkouší se nyní na „Bílou
a „Mimiz, Veselé vdovce". Také v roce 1953 sehrá-
ly hry: „Ze Hradce", „Čert Mahrapuntos" (2x Hradec
„Počkáček, v Těšíně a v Příbě), „Klipan", „Hadrián
z Říčova" a „J. Erben". Jednou nemám 300 rubáš (účet-
ně představení). V roce 1954 zúčastnil se Vojan
okresní soutěže LUT (okres umělecké tvořivosti) hrou
„Dobrovského „Pozdní láska" (Hradec 2x, Přibyslav 1x,
Velíšovice 1x). Okresní soutěži byl Vojan první a po-
stoupil do krajské soutěže přednesením této hry
v Kamenici. Dále byla účast roku sehrána s vel-
kým úspěchem „Jiráskova „Lucerna" (3 představení).
Ve roku 1954 nacvičeno bylo ve Vojanu rozdílení
tvořilo scény a to od 1. září do 30. června se cvičení
měsíci představení. V této scéně provedeny byly hry
„Ze Tamburova, Palackého třída 17" a „U Gibra
„Zemřelí" jako soutěžní kus okresní LUT a krajské
LUT. Dne 6.v.1955 uspořádáno bylo pásmo „Slav-
nými umělci" se zvukovými ukázkami „Slavné
Národního divadla v Praze, Edvardem Kohoutem.
Ta hlavním byl „V. Kříž, nový a nemám mít na sta-

rosti: Dr. Miloš Zvěřil. Svůj úkol splnil umělecký nejhodnotnějším způsobem do kulminačního závěru Hradeného: Shakespeare „Hamlet", Calderon de la Barca „Život je sen", Edmond Rostand „Cyrano de Bergerac", Molière „Lakomec", N. V. Gogol „Revizor", Carlo Goldoni „Benátská maškaráda". Francouzské poezie z písní XVII. a XVIII. století - Villon, Chopin, Fuk, Bajkovský, Smetana. Pokročilé přednášení umělého veršem doplňkem. Další sezona 1956/58 vykazuje velmi dobrou činnost a schválný byly: V. N. Gogol „Ženitba" (2x), Brandon, Charleyova teta" (3x), K. Zapletal „Kulová dagmar" (3x), Soladar, Jiráskův sad", veselohry ve zpěvu (2x), jakož součástí představení LUT v hrají Hlavačkem. Scénu zakončena byla večerní hudby a zpěvy na náměty učebnosti: Jaroslav Zlevík, zasloužilý umělec a člen opery ND v Praze, dále všichni na housle dr. Jaroslav Jirka z Jindřichova Hradce a klavírní doprovod měl Miloš Pauk, dirigent divadelnostudentské opery. V sezoně 1956/57 provedena byla pouze 1 dílo: Smetana a to Oskar Wilde „Vějíř lady Windermerové" (2x v Studeně, 1x v Jiřici). Dobře připravená hra s velmi pěkným setkáním (J. Novák) Smetka velký úspěch. Scénický plán pro následující sezonu 1957/58 byl rozsáhlý a měl velmi bohatou náplň, bohužel nebyl realizován. Scházela

byla pouze 1 hra a to Ond. Zápotocký „Odkaz naší bojovníci". Naší následující sezona 1958/59 mnohaznou větší činnost a divadelní soubor Vějíř prokázal sličnou vnitřní hrůzu. Režisér Jaroslav Šimsa doporučil zdánlivý v denním tématu: „Smetana" a na jaře 1959 byly všechny odehrané spolky vrácený a nahrávky na podnikly na klavíru byly vybrány. Divadelní soubor Vějíř byl napojen na Mateřský průmysl ve Studeně. Režisérem souboru byl pověřen zástupce podniku Jaroslav Šimsa, zaměstnanec MP v Dražkově. Odstavní činnost souboru: dramaturg Ilsa Šimsová, scénograf Jos. Novotný (po několik let ve spolupráci s M. Křístkem, než odešel ze Studeně), hudební spolupráce K. Borisov ml., hudební poradce Dr. Jaromil Zelenka (než odešel ze Studeně - po něm nikdo), hospodář Fr. Švácek, pojišťovací J. Svítek (později nikdo). Divadelní soubor Vějíř nezmarzoval se pouze na zaměstnance MP ve Studeně, nýbrž v souvislé spolupráci zaměstnávat každého, kdo měl o kulturní práci ve Studeně zájem. Počátkem spolupráci dosti dobře byla krátkých a různých a dir. soubor Vějíř byl po každou dobu v souvislé LUT vyhovovacím jako nejlepší v celém okresu. Také v krajském kole soutěže se poměrně dobře umísťoval na čtvrtém místě". To jsou slova režiséra Jar. Šimsy, které zapsaly písmem

ale divadelní soubor. Tyjan "vnitřní krizi překonal a opět se dostal do těch kolejí své činnosti, jakou v předválečné letech vykonával.

Sanatorium: Spolek přátel řeky ve Hradení zdravotuje členy bratrského spolku „Sanatorium", jakož spolu pracuje s Státní pojišťovna. Všeobecný projevil přání, že i po likvidaci spolku zůstane věrný myšlence řeky a že Spolek přátel řeky se rozvojem a tak se i stalo. Hlavní činností spolku je propagace pokrokové myšlenky společenské a výchovná přednášek a filmů, které spolek pořádá a promítá, je zaměřena vedle mírné kulturní úrovně k šíření poučení řekem. Ve Hradení pečuje spolek o krásný smrový háj, který podle ústního odborníků z ústředí je jedním z nejlepších v republice.

Výbor řeky: Činnost vykazuje ve Hradení výbor řeky (VŘ) při MNV. Je to pomoc při rozvoji zemědělství, pomoc místnímu hospodářství, školství a kultuře, pomoc při budování socialismu a úsilí o zlepšení práce řekami. VŘ vyplňuje hlavní v této činnosti uplatňováním její praktické stránky tím, že vede předsedem (mnoho o něj v osadě „soudy soudí"). Pere se tam denně podle rozpisu plánu čas od času do nočních hodin a to za různý poplatek na úhradu režie.

Svaté celodenní obrazení předsedy soudí o jeho velké oblíbě a je autor potvrdil, že předsedou Hradení pokračuje velkou pomoc krajanům místním řekem a je zařazením nejen vzdělání nepodrobatelným. Z ostatní činnosti VŘ uvádíme manifestační konce (svátky) při svátku na MDŘ, na 1. máj, na máčce 5258, na oslavy VŘSR, dále zajišťování dodávek palivá a vajec a nepřímých (dohoda byť u nás v sousedství soubory sběrný sektor), spolupráce se školami při oslavách „Boj Mrázek", při slavnostech „Střelec" a jiných slavnostech, spolupráce se SKPŠ (různých), finanční pomoc mateřské škole i OŠ, úprava hřiště pro malé děti, organizování účasti na jarním úklidu, při svozu pracovníků a při sběru brambor, spolupráce s OŠ při zdravotnictví, přípravě besed o MDŘ, pomoc při volbách veřejných orgánů a vůbec tam, kde je potřeba členů republiky. Při posledních volbách dne 11. června 1967 zvolený jako činnými VŘ: předsedkyní s. Marie Hrbková, místopředsedkyní s. Jar. Zemličková, jednatelkou Františ. Hájek, hospodářem Josef Kopáčkem. Výbor se schází dle potřeby na MNV a projednává všechny záležitosti vztahující se k veřejné činnosti řeky v obci.

Děkan: Ve Hradení je i čtvrtý spolek, který nemůže být opomenut z místa i obce. Naše výbor potvrzuje

horská krajina je vůbec pro včelaření velmi málo příznivá a je třeba míti opravdu velký zájem o včelky, aby včelaři od nejlepších nám nevelkých. Včelaření je u nás spíše sportem než hospodářskou činností. Medovinejch bylin a stromů je u nás málo a za obdobných let nemohou si tak míti včelaři většinou své výlohy množí připočítati, okliží-li je nadvečeří při životě. Málokterý rok je včelařením příznivý a proto i včelaři je u nás málo. Činnost spolku je výhradně odborné. Základní organisace byla založena v Studeni v červnu 1938. Byla to část včelařů, kteří se odvětvili od základní organisace v Hor. Bukovsku a založili svoji vlastní organisaci. V roce 1958 má organisace v 16 obcích obvodu 38 členů. Většina členů jsou rolníci a zahrádkáři, 4 učitelé a 1 farář. Organisace plní předepsaný plán dodávky medu, vosku (v loňském hektolitr) a je velkými obtížemi a členové různými se v brigádě ku prospěchu obce.

Svaz protifašistických bojovníků - pobočka

Protifašistický, politický věznové z doby Protektorátu a ilegální pracovníci a ti doby zahraničí jsou ve spolku, svaz protifašistických bojovníků (SPB); jehož odbočka je též v Studeni. Požádal jsem tajemníka předsedy MNV p. Ant. Hölzla, který byl ve spojení s partizánským oddílem „Za Rudou“, aby mi sestavil pro kronika svoje vzpomínky na partizánskou činnost ve Studeni, což on věrně učinil a dne 29. března 1945 bylo mému oznámeno, že jde směrem ke Studeni transport raněných zajatců (tak zvaný transport smrti), který měnil být zlikvidován hranicemi republiky. Naším úkolem bylo získat z tohoto transportu co nejvíce zajatců. Úkol dostali Rovnůl Jan, Kovářová Anna (manželka původce) Hölzl Antonín a Josef Pokorný (zemský strážmistr). V lese v „kovárně“ se nám podařilo vyhledat 15 zajatců. Při zpáteční cestě do Kovářova byl zajatec, mládenec z Novosvětska, Dmitrijev Stěpánov Ivanovič, odeslán z Ruska a Potockého Prokopa Petrovič, holobradec ze Zaporoží (původní byli z koncentračního tábora v Dachau) jsme odeslali do civilních šatů a převedli do Hor. Polé do hostince u Kvítků, kde byli ukryti po dobu 19 dní. Ostatní zajatci se po krátké vzpomínce a rozloučení se námi již nevrátili. Později jsme se dozvěděli, že jsou v Pozořicích a okolních. Dne 17. dubna jsme pronásledovaní zajatci převedli, protože jim hrozilo nebezpečí pronásledování, do Studeně a ubytovali je v čp. 141 u Ant. Hölzla, kde zůstali až do příchodu Rudé armády. Partizánskou skupinu provázel náčelník tohoto oddílu Jan Strapoň včetně ředitele Františka Černého. To se

Písně SNB

ben dobu obyvatel měl s. Hübel zdobené
vítězné srbské hrdě a srbský prapor a bě
strana z lehdejších četnické stanice ve Hlinsku."

To dostává vzpěsáma partizánské mají sku-
piny, které doplňují tím, že v prvním dnech
května vznikla se skupina partizánů ve
Hlinsku, když se asi na půl sáhla většina bý-
valých vojínů čs. armády. Ani na dobu tří
nedělí pročvinula všechny lesy v širším okolí
Hlinska a okamžitě je rozpadlých příslušníků
německé Wehrmacht a bývalé stráženi
služba po tu dobu měl byla likvidována.

Dále dílu „Písně" zmínám se o stráži veřejné
bezpečnosti ve Hlinsku. To našemu osvobození v
roce 1945 dostaly bezpečnostní orgány v ČSR mí-
sto „Stráž národní bezpečnosti" (SNB). Poli-
tickým stanice bezpečnosti ve Hlinsku byl v té
době vrchní strážmistr Jos. Vavrka a s ním
kovalo bezpečnostní služba pouze prapořík Sk-
linek. V roce 1948 byla zrušena stanice v Pan-
Rudníčku a do Hlinska byli odtud přiděleni
členové SNB Šimanec, Kalvica a Kovářík. Ze
Hlinska odešel prapořík Malinek. Roku 1948 od-
šel ze Hlinska vrchní strážmistr Vavrka a na
jeho místo nastoupil vrchní strážmistr Václav
Hromada. Stanice v Hlinsku byla v té době

zrušena a do Hlinska přišel odtud prapořík Aug.
Bruška. Ze Hlinska pak odešli členové SNB Kalvica
a Kovářík. Velkým strážmistr Václav Hromada byl
velitelem stanice do r. 1951, kdy opustil bezpečnost-
ní složku a velitelem stanice stal se velkým strážmi-
strem Jaroslav Šimanec. V roce 1952 odešel z bez-
pečnostní služby prapořík A. Bruška a do Hlinska
přišel prapořík Ladislav Tesbrunn. Přes rok
byl zřízený obvody veřejné bezpečnosti (VB) a Hlin-
ská byla rozdělena na okresy dva. Velitelství
okresu byl okresní národní výbor (OV) a ve Hlin-
sku byli tr. Jar. Šimanec a Lad. Tesbrunn.
Když Lad. Tesbrunn odešel od SNB, nastoupil
na jeho místo Aug. Vacula. Stanice SNB Hlin-
ka v roce 1945 v domě p. Aug. Dvořáka čp.
V roce 1950 přestěhovala se do domu čp. 78, pí Ho-
tařové, kde byla dva roky. Odtud se přestěhovala
do domu národního výboru čp. V roce 1955
šimanec byla do domu p. Fr. Pinkera čp.
kde je až dosud.

Porovnejme-li počet od roku 1945 do roku 1948, Poměry po-
jsme se v celém tomto úseku jistý vlnou k obesla- válečné.
vání. Živý jsme se naši, kde byli jsme zvyklí na
také mrazy a mnohdy i hlad, zvláště mnohých
z nich bývá tak málo, že nikdy bychom nebyli
si připravit byte a vyjdeme a jídlo pro nikoho. Bylo

jedna zima byla bolová, jako bývalas kdysi,
a to zima z roku 1946 na 1947. Tehdy na-
padlo bílé sněhu, že Studená byla v té době
dvakrát po dobu dvou dnů odříznuta od svě-
ta, silnice byly závěty a nesjízdné a k odklí-
zení sněhu musela být vyhlášena pracovní po-
vinnost té hodiny pro každého občana. Na ně-
kolika místech ve Studené vzházelo se do domů
lidem vyhlášením se sněhu a smět šetřil až do
dubna. Bylo jich přísti lehký pluh, na mě".

V roce 1947 postižena byla v červnu Studená
a okolí silnou smrtí, která způsobila značné
škody na lesích. Velmi byl postižen lesík „Pleš-
ec", kde je mnohý háj. Téměř polovice dospě-
lých smrků byla vyvrácena a zpřelámána a
to v té části lesíka, kde je půda mělčí. V bo-
ní části „Ruzalí", kde jsou borovice ve hordě
půdě, prosté nárazu smrčí odolat a mnohý
háj, vzhlížející se právě v letošní stavbě, po-
skozen nebyl. Druhá silná smrt v létě roku
přišla v srpnu a způsobila dojmou pohromu
lesům jako smrt červnová.

Počasí nejen, že se celkově zhoršuje, ale povětrnost-
ní poměry hlavně v některých polohách lesních jsou
naprosto nevyzpytatelné, nestálé a nepředvídatelné. Projevují
se obrovské výkyvy v počasí, náhlé ochlazení trvající

několikrát v létě, například bouře velké síly přes v červnu
i celé dlouhé trvající deště a celkem, jak staří pamětní-
ci vzpomínají, je mnohé bouřek než v dřívějších le-
tech. Lidé odvozují různé pověrečné okamžité
příčiny na vzájemných sousedských poměrech, kteří se pak jejich
vedou zavírané.